

IOANNIS

DE TVRRECREM.

CARDINALIS S. SIXTI.

contra

*Principales errores perfidi
Machometi.*

R O M A E,

Ex Typographia Gulielmi Facciotti. 1606.

SVPERIORVM PERMISSV.

2

BEATISSIMO.

ET CLEMENTISS. D.

ET PATRI D. PIO

*Vniuersalis Ecclesia Summo
Pontifici.*

IOANNES DE TVRRECREMATA

Rom. Eccl. tit. S. Mariæ Transtiberim Presb.

Card. S. Sixti vulgariter nuncupatus, post
humilem recomendationem ad pe-
dum oscula Beatorum.

AETATVS sum Beatissi-
me Pater, & non parum
exultauit spiritus meus gra-
tias agens bonarum men-
tium inspiratori zelum san-
ctum intelligens, quo diuini-
tas B.T. ita charitatis sua
flamma ad fidem tuendā, ad pacem, & quie-
tem Christiani populi incenderit, ut omnem
curam, omneq; vigilijs prudentia studium
A 2 adhi-

4
adhibeas ut furori persecutionis, quo in præ
sentiarum per diuersas orbis prouincias Chri
stianum populum Turcus perturbat, infe
stat, et omnino eum demolire festinet con
gredi possit, & occurrere, salubre certè pro
positum, & dignitate tua dignum. Rursus
quia huius sancti tui desiderij adimpletio
Ecclesie Romanæ facultates excedit, & vi
res, totamq; Rempublicam Christianam
tangit, maximè cum Turci ambitio non ad
dignitates Ecclesiasticas, sed potius ad Im
peria, & regna, ad Principatus seculares, &
maximarum communitatum dominatus oc
cupandos adspiret, ut conceptum huiusmodi
laudanda sollicitudinis propositum prosperum
esset habiturum processum prouidentissimè
S. T. deliberauit præsentiam suam non ob
stantibus infirmitatibus, quibus frequenter
laboras, alijsq; incommodis multis certo lo
co propinquo ultramontaneis Prouincijs pro
tempore accomodare, ubi aduenientibus Chri
stianis Principibus, quibus tutela Ecclesie
diuinitus est consignata, celebraretur dieta,
in qua maturo omnium interueniente consi
lio tractaretur, quibus prouidentie consilijs,
qua arte, quo ingenio, quibusue progressibus
& fauoribus prædicto persecutionis furori,
quo Turcus in Christianum populum seuit
resistere possit, & conteri audacia virtutis
eius: Res profecto commendatione digna,
&

& deliberatio prudentissima. Quis deinceps ita temerarius existat, quod negligentia tua imputet, si quis in posterum Christianitati casus sinister per Turcum acciderit? Ad quam dietam cum S. T. iussu accessurus essem, ut non tantum illuc proficiscerer pro Reipubl. Christiana salute ingenium meum, omnesq; facultates meas liberaliter oblaturus quod omnes fideles pro suarum virium portione facere tenentur. Sed etiam funda Davidica, idest diuina Sapientia armatura accinctus occurrerem. Venit in mentem meam aliquos de sacrarum scripturarum torrente lapides limpidissimos atq; solidissimos his modicis diebus in pera cuiusdam tractatuli collectos reponere, quibus damnatissimi hostis Christi Machometi, quem Turci quos Saracenos vulgariter appellamus diabolica calliditate decepti tanquam verum Dei Prophetam veneratione, & colunt frons ita percuteretur, ut eius sectæ doctrina falsa, erronea, execrabilis, atq; pernitiōsa omnibus demonstrata clarissime, Christianus populus ad illius sectæ, & gentis expugnationem & destructionem propensus inardescat. surgatq; animosus. Confisus ergo de Saluatoris nostri Iesu Christi auxilio cuius res agitur collectis animi viribus aggressus sum, Beatissime Pater, laborem hunc ita subitum licet senectutis mea

incommodis satis fatigatus, tum zelo Christianæ fidei, tum ut rem aliquam S. T. gratam efficere, tum ut ardorem sanctum animi tui ad tuitionem Christiani populi verborum meorum scintillis utcunq; fouerem, quod vero post alios, qui contra Machometum aliqua desudasse reperiuntur, aliquid scribere voluerim, non arrogantia aut temeritati attribuendum est, sed quodammodo necessitati quoniam illorū tractatus, potius hystoriam originis, & vita Machometi, ac eius fabulas texere, quàm errores eius perniciosos contra Catholicam fidem, bonosq; mores repellere versi sunt, quod maximè prosequendum esse videtur. Nō polliceor tamen omnes illius errores, & insanias falsas hoc nostro celeri studio propellere, quoniam singulos eius errores percurrere, cum quasi infiniti sint, non parui tractatus, sed maximi voluminis, & longi studiū opus esset: nihilo minus principales eius errores, qui maximè fidei Catholica aduersari videntur impugnare, & confringere insuperabilibus sacram scripturarum armis, ac irrefragabilibus rationibus tota mea virtute, opitulante Domino, curabo. Id autem maxime demonstrare intendo, quod Machometus fuerit Pseudo propheta seductor gentis suæ, lexq; eius non à Deo sed Diabolo impietatis suggestore processerit, sicq; secta illius quasi ex
 om-

omnium Hæreticorum erroribus quadam
 cloaca congregata; quod cum adimpleuero
 credo non parum utilitatis allaturum esse
 sancto desiderio Beatitudinis T. Arbitror
 enim per hoc ministrari fragilibus, qui sæpe
 ex leuibus moueri solent, in sanctissima fide
 nostra stabilitatis firmamentum, fortibus
 vero, quos de fide aduersus Sarracenos dispu-
 tationis certamen inire contigerit aliqua-
 lis armatura ad fidei tutamentum: excita-
 tur etiam inde populus Christianus ad bel-
 lum contra Turcos animosius suscipiendum
 & prosequendum: Quem tractatulum in-
 ter alias occupationes sic mediocritate mea,
 quàm citissime ut potui, & quasi furtim ela-
 boratum S.T. offero, quem non parui faciat,
 quia venustate sermonis, & dicendi arte in
 qua a prime eruditus es non sit pollitum, sic
 enim ieiuna oratione & rudi sermone per-
 transui, tum quia potius Theologica sapien-
 tiæ, quàm dicendi studio operam dederim,
 tum eo quia in huiusmodi concertationibus
 potius vis ingenij ad errores acriter refellen-
 dos, quam ornatus verbi exquiritur, tum
 quia teste Lactantio, Deus hanc rei voluit
 esse naturam, ut simplex, & nuda veritas
 esset luculentior, atq; satis ornata per se;
 mendacium verò specie placet aliena, quia
 per se corruptum vanescit, ac defluit, nisi
 ornatu aliunde quaesito circumlinitum fue-

rit, atq; pollitum: Ego vero non eloquentiæ sed veritatis fiducia suscepi hoc opus maius siue fortè quàm humeris meis possit sustineri. In quo si aliquid est corrigendum S. T. quæ summo ingenio pollet, & Cathedram tenet Ecclesiastici magisterij corrigat, & emendet.

D E
DESCRIPTIONE
MACHOMETI.

C A P. I.

EATVS IOANNES

Euangelista, cui pro virginitatis prærogatiua datum est altius præ cæteris secreta rimari cœlestia, in libro suo reuelationum describit tribulationes Ecclesiæ à tē-

pore suo vsq; ad finem Mundi, vt contra illas patientiæ clypeo reperiamur muniti, quia, vt ait Gregorius, iacula minus feriunt quæ præuidentur, inter quas persecutionem Ecclesiæ per Machometum, & suos futuram præuidens, describit eam nobis verbis sequentibus Apoc. 13. dicens. Vidi aliam bestiam ascendentem de terra, & habebat cornua duo similia Agni, & loquebatur sicut Draco,

Draco. & potestatem prioris omnem faciebat in conspectu eius, & fecit terram, & habitatores in ea adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis, & fecit signa magna, & etiam ignem de cœlo fecit descendere in terram in conspectu omnium hominum, & seduxit habitatores in terra propter signa, quæ sunt data illi facere in conspectu bestię; dicit habitatoribus in terra ut faciant imaginem bestię, quæ habet plagas gladij, & datum est illi, ut daret spiritum bestię, & imagini, & ut loquatur imago bestię, & faciat ut quicumq; non adorauerit imaginem bestię occidatur. In quibus quidem verbis reprobis Machometus ab omnibus fidelibus inter omnes peruersos Hæreticos maximè venit execrandus, & impugnandus propter octo mala, quæ à Deo in verbis propositis Euangelistæ Ioannis notantur.

Primo, quia fuit vita scelestissimus, cum dicitur, vidi aliam bestiam,

Secundo, quia fuit prædo cupidissimus, cum dicitur Ascendentem de terra.

Tertio, quia fuit simulator sãctitatis pessimus, cum dicitur Et habebat cornua duo similia Agni.

Quarto, quia fuit in doctrina virulentissimus, cum dicitur Et loquebatur sicut Draco.

Quinto, quia fuit in malis operandis studiosissimus, cum dicitur, Et potestatem prioris om-

omnem faciebat .

Sexto , quia fuit temerarius arrogantissimus , cum dicitur . Fecit terram , & habitatores in ea adorare bestiam .

Septimo , quia fuit seductor periculosissimus , cum dicitur , Et fecit signa magna .

Octauo , quia fuit Tyrannus crudelissimus , cū dicitur . Quicumq; non adorauerit imaginem bestię occidatur .

In primis Machometus à Beato Ioanne describitur vita scelestissimus cum dicitur . Vidi aliam bestiam scilicet Machometum vitam voluptuosam , quæ bestialis dicitur primo Ethicorum ducentem .

Nam fuit luxuriosus , & libidinis ardore succensus per omnes homines Orientalis Regionis iactans se super 40. homines ex diuino munere virtutem generatiuam , & coeundi potestatem habere ; laudat se etiam bestialis Machometus sibi à Deo concessum , vt concubere possit cum omnibus mulieribus , quæ se sibi gratis supponere vellent . Legitur autem quindecim vxores habuisse , & duas ancillas vnde proprie descriptus est à Beato Ioanne nomine bestię .

Secundo describitur reprobis Machometus à Beato Ioanne in verbis propositis , vt prædo cupidissimus siue avarissimus ibi , Ascendentem de terra : quia per mercationes , & rapinas ascendit de paupertate ad diuitias .

Ma-

Machometus enim utroque parente orbatus sub Auunculi sui Manophi tutela annos agebat pueritiæ Idolorum tunc temporis cultui cum vniuersa gente Arabum inseruiens quemadmodum ipse in Alcorano suo testatur Deum sibi dixisse referens, Orphanus fui fti, & te in errore suscepi teq; dilexi, & locupletavi; post aliquantulum etiam spatium annorum mercenarius fuit ad seruitium Camelorum apud quandam nobilissimam viduam nomine Cadigam, & proficiscebatur eum Camelis in Siriam, & in alia loca ubi innumera latrocinia committebat, & furta, qui tandem ita Dominae suæ animum obtinuit, ut iure coniugij, rebus omnibus. reruq; pariter dominatu potiretur. Itaque calliditate multa de ignobili, & egeno in Diuitem & famosum prouectus fuit. Et quia auaritia ut dicit Ambrosius quo plus ascenderit, eo ad altiora festinat, in tantam prorupit superbiam, ut regnum Arabum sibi imperandum polliceretur, nisi suos timeret contribulos quod eum pro Rege non tenerent cum sibi, & æquales fuissent & maiores.

Tertio, Reprobis Machometus à B. Ioanne describitur, ut simulator sanctitatis pessimus cum dicit, quod habebat cornua duo similia Agni idest Christi, cuius duo cornua dicuntur videlicet prophetia secundum illud Lucæ vij. Propheta magnus surrexit in nobis

bis, secundum est latio legis nouæ. Machometus autem videns se ad effectū regni prout cupiebat non posse violentia deuenire, arte, & ingenio magno vsus est, vt qui Rex esse non poterat Prophetam se Dei simularet, & Nuncium, legemq; sibi à Deo reuelatam tanquam Prophetæ Dei summi mentiretur. Et propter hoc bene dicit Ioannes Euangelista illum habere cornua duo similia cornibus Agni idest Christi, quia non talia fuerunt secundum veritatem, sed secundum humanam fictionem. Quod autem falsum sit illum Dei Prophetam fuisse, atq; quod legē à Deo reuelatam suscepit nos (opitulante Domino) inferius luce clarius demonstrabimus.

Quarto, Describitur Machometus reprobus à Beato Ioanne in doctrina virulentissima cū dicitur Loquebatur sicut Draco.) in quo plane in doctrina dolosa notatur & venenosa. Istæ enim sunt Draconis proprietates, vt occultè & fraudulenter decipiat & venenum infundat. Hoc certe modo Machometus in deceptione Agarenorum, siue Ismaelitarum quos nunc Sarracenos appellamus legitur processisse.

Narratur autem in quadam eronica quod Clericus quidam valde famosus cum in Romana Curia honorem, quem cupiebat assequi non potuisset indignatus, ad partes vltimarinas

rinas confugiens sua simulatione innumera-
 bilem populum ad se traxit, inueniensq; Ma-
 chometum dixit illi, quod ipsum illi populo
 præficere vellet, nutriendum; columbam gra-
 na & alia huiusmodi in auribus Machometi
 ponebat. Columba autem super eius hume-
 ris stans de auribus eius cibum sibi fume-
 bat, sic adeo assuefacta erat, ut quodcumq;
 Machometum videbat protinus super eius
 humeris profiliens rostrum in eius aure po-
 nebat: Prædictus igitur vir populum conuo-
 cans dixit se illum sibi velle præficere, quæ
 Spiritus Sanctus in specie columbæ monstra-
 ret, statimq; columbam secretè emisit, & il-
 la super humeris Machometi, qui cum alijs
 astabat euolans rostrum in eius ore appo-
 suit, Quod populus videns Spiritum San-
 ctum esse credidit, qui super eum descende-
 ret, atq; in eius aurem verba Dei inferret, &
 sic Machometus Saracenos seduxit ad legem
 suam, quasi diuinam recipiendam pertina-
 citer animauit, qui sibi adhærentes Regnum
 Persidis, & Orientalis Imperij fines usq; ad
 Alexandriam inuaserunt. Alibi tamen le-
 gitur. Quod fuit quidam Monachus Ser-
 gius nomine qui in errorem Nestorij inci-
 dens, dum à Monachis, & ab Ecclesia fuis-
 set expulsus in Arabiam venit, & Machome-
 to adhæsit, qui ipsum Machometum de no-
 uo, & veteri testamento plura edocuit secun-
 dum

dum Nestorij magistri sui intellectum, qui Saluatorem nostrum Deum esse negabat, & partim prout sibi visum est simulq; apocriphorum fabulis cum plenissime imbuens Christianum Nestorianum effecit vt tota iniquitatis plenitudo in Machometum conflueret, & nihil ei ad perditionem sui, vel aliorum deesset, adiuncti sunt Iudæi Hæretico, qui ne verus Christianus fieret dolose præcauentes, huiusmodi nouis rebus inhianti, non scripturarum virtutem, sed fabulas suas, quibus nunc adhuc abundant ipsi Machometo insibilarunt: sic ab optimis Doctoribus Iudæis & hæreticis Mahometh instructus Alchoranum suum condidit, & tam ex fabulis Iudæicis, quam ex Hæreticorum venis confectam nephariam scripturam barbaro suo illo modo contexuit, quod paulatim per tomos à Gabriele, cuius nomen è sacra scriptura cognouerat, sibi allatum mentitus, gentem, Deum ignorantem lethali hausto infecit, & in ore talium omnium calicis melle liniens subsequente mortifero veneno, animas & corpora gentis miseræ (proh dolor) interemit. Bene ergo dicit Ioannes Euangelista, quod vt Draco locutus est.

Quinto, Reprobis Machometus describitur à Beato Ioanne in malis operandis studiosissimus persecutor, cum dicitur. Et potestatem prioris bestię omnem faciebat in conspectu

specu eius. Iuxta magistrum Nicolaum de Lira : Modus primi Regis in aliquo Regno est Regnum suum firmare, & dilatare quantum potest, quod fecit ipse Machometus, & ideo dicitur potestatem Prioris omnem faciebat : quia quidquid solet facere primus Rex ad firmandum, & dilatandum suam potestatem diligentius ipse agebat in conspectu eius, id est, prout sibi ad suum intentum expediens videbatur. Vbi notandum, quod Machometus ad firmandum, & dilatandum legem suam, siue potestatem quatuor astutijs, siue cautelis usus est.

Prima est, ut de lege sua non disputaretur ratione, sed gladio, timuit profecto, ut si inter sapientes ventilaretur, facillime vana, & perniciofa ostenderetur.

In oppositum est clarissima Christiana Religio in qua Prælati hoc non timentes præcipiuntur parati esse rationem reddere de ea quæ in eis est, fide. Hoc enim pertinet ad sapientem assignare rationem, & causam sui operis, alias quilibet fatuus posset legem condere, & concludere, quicquid vellet, & dicere, non credatis contrarium asserentibus.

Secunda cautela, qua est usus, est, ut Saraceni non vacarent studijs philosophiæ per quæ falsitas illius etiam apud sola naturali ratione vigentes manifestè appareret.

Tertia

Tertia cautela fuit, vt in principio illam non nisi rusticis, insipientibus, & simplicibus per suaderet, nam cum supradicto modo Prophetæ sibi nomen vsurpasset, ingressus est ad homines, qui tantò facilius qualibet astutiæ machinatione decipi poterant, quantò longius ab omni sapientia, & vsu ciuitatis totiusq; humanæ prudentiæ honestate per agros & villulas sequestrati, quod Dei nuncius, vel Prophetæ esset, aut in quo cognosci deberet, deniq; quid inter veritatē, & mendacium inter fatuitatem, & sapientiam distaret, discernere nesciebant, ad hos decipiendos cuiusdam Astrologi ope, & consilio non mediocriter confortatus homines ad se pestiferos, & viarum insidiatores, fugitiuos quoq; , & homicidas sibi aggregauit, quorum auxilio suum terrorem auxit super multos.

Quarta cautela fuit, quia legem laxans fræna luxuriæ, & voluptati, quam homines carnales mente corrupti libenter amplectuntur, & ita patet qualiter in dilatactione suæ sectæ malis operandis fuit studiosissimus.

Sexto re, pbus Machometus describitur à Beatissimo Ioanne Euangelista temerarius arrogantissimus: cum dicitur, fecit terram suam, & habitantes in ea adorare bestiam primam, idest, se ipsum, qui dicitur bestia, ratione prius assignata, adorare, non dico

tanquàm Deum, sed sicut Prophetam Dei summum, talem enim se prædicauit, & creditus est à gente illa sua stulta, tantæ autem temeritatis fuisse legitur, vt ausus fuisset dicere. Credite in Deum, & in Nuncium eius Machometum, obedite Deo, & Nuncio eius, sequimini Deum, & Nuncium eius: Quod profectò verbum arrogantissimum fuit, sicut infra ostendemus, vbi ipsum non Dei, sed Pseudoprophetam manifesta ratione monstrabimus.

Septimo reprobus Machometus describitur à B. Ioanne seductor periculosissimus, cum dicitur, fecit signa magna, falsa tamen, vt etiã ignem faceret de cælo in terram descendere, hic vt manifestè patet, & dicit Magister Nicolaus de Lyra, Accipitur ignis metaphoricè, sicut & alia, quæ dicuntur hic. Machometus enim, postquàm erat magnus effectus, cæpit cadere Epileptica passione, propter quod ne ex hoc vilificaretur, & apud uxorem suam, & populum dixit se hoc pati, ex apparitione Gabrielis Archangeli, vtpote homo purus non potens sustinere refulgentiam ipsius, sicut Daniel capite x. dixit, Angelo sibi apparenti; Domine mi in visione tua dissolutæ sunt compages meæ, & nihil in me remansit uiriû, Angeli vero, ignis vocantur, secundum illud psalmi. Qui facit Angelos suos spiritus, & Ministros ignē

vren-

vrentem; Verùm quia istud erat falsum, & fictum ab illo nequam Machometo, ideo subiungitur in conspectu hominum, idest in opinione falsa sibi credentium, dixerunt et sui discipuli, quod Lunam ad se vocatam fecit descendere, quæ ratione luminis convenit cum igne, & sic secundum opinionem hominum fecit ignem descendere, & ita ut sequitur seduxit in terra habitantes per se, & discipulos suos propter signa, quæ falsa dicta sunt de eo, & à bestialibus hominibus credita.

Octavo reprobis Machometus describitur à B. Ioanne Tyrannus crudelissimus cum sequitur dicens Habitantibus in terra sibi subiecta scilicet, ut faciant imaginem bestię. Dicitur autem eius imago, lex ab eo data, in qua representatur eius conditio, & vita, & præcipit firmiter sub pœna mortis illam custodiri, & hoc est quod dicitur ut faciant imaginem, idest opere adimpleant eius legem, & datum est ei, idest permissum à Deo, ut daret spiritum imagini, idest vigorem suæ legi. Lex enim dicitur viua, quandiu viget, & mortua, quando alteratur, ut loquatur imago bestię, idest sententiam suam ostendat, sicut dicitur, lex talis, loquitur in tali casu, nam omnia ferè accipiuntur metaphoricè; sequitur, & quicumq; non adorauerit imaginem bestię, idest legem bestialem Macho-

B a meti

meti non receperit, & non coluerit; occidatur, & faciet per violentiam omnes pusillos, & magnos, diuites, & pauperes, liberos, & seruos habere caracterem in manu dextera, idest in opere, & in frontibus suis, per oris confessionem.

*Machometus non verus Dei Propheta,
sed falsus esse monstratur.*

Caput I I.

QUANTQVAM ex descriptione præfata, qua Beatiss. Ioannes reuelante Domino Machometum descripsit clarum habeatur, quod Machometus non verus Dei Propheta, sed falsus fuerit à Diabolo missus, nihilominus hoc ipsum apertissimis rationibus demonstrare curabimus.

Primo quidem hoc ex ipsius Machometi vitæ immunditia, & carnalitate, quibus inuolutus fuit; sic. Licet enim prophetiæ donum necessariò morum bonitatem requirat, aut mentis sanctimoniam. Vnde Matthæus 7. ex persona damnatorum dicitur, Domine, in nomini tuo prophetauimus, & Apostolus lib. Chorint. 13. si habuero prophetiam, & nouerim mysteria eorum, charitatem autem non habeam nihil sum. Nihilominus donum

num prophetiæ non infunditur quibuscunq; pectoribus, quædam enim sunt peccata, ut ait S. Thomas, quæ vsum prophetiæ impediunt, & quædam non, quia enim carnalia, mentem à spiritualitate omnino retrahunt, ex hoc ipso, quod aliquis est peccatis mortalibus subditus, ineptus ad prophetiam, redditur, ad cuius reuelationem, mentis spiritualitas requiritur. Peccata vero spiritualia, spiritualitatem mentis non ita impediunt, & ideo cõtingit aliquem esse prophetam, spiritualibus peccatis subditum, non autem carnalibus; & ideo dicit Raby Moy ses Philosophus Aegyptius, ut ait S. Thomas quod hoc est signum, quod aliquis, est falsus Propheta, quando voluptatibus sæculi detinetur.

Cum autem Machometus carnalibus peccatis inuolutus maximè fuerit, stupris, libidinibus, adulterijs supra modum deditus. Quæ ratione Beatiss. Ioannes nomine bestiæ eum describit, ut in præsentî capitulo; manifestum est ipsum non Prophetam Dei fuisse, sed potius de eorum Prophetarum numero, de quibus dicit Hieremias 23. Nolite audire verba Prophetarum, qui prophetant vobis, & decipiunt vos, visionem cordis sui loquuntur, & non de ore Domini. Et Ezech. 13. Hæc dicit Dominus Deus, de Prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum,

& nihil vident.

Secundo idem ostenditur sic, ad prophetiam, maxima requiritur mentis eleuatio ad spiritualium contemplationem, quæ quidem impeditur, non modo per vehementiam passionum vt in præcedenti ratione, sed etiam per inordinatam occupationem rerum exteriorum. Vnde, & de filijs Prophetarum legitur 4. Reg. quod habitabant cum Heli-seo, quasi solitariam vitam ducētes, ne mundanis occupationibus impedirentur à dono Prophetiæ; nullo ergo modo credendū est, quod homo bestialem vitam ducens, maleficijs, spolijs, & rapinis, & violentijs inferendis semper intentus, cuiusmodi fuit iste perfidus Machometus, vt dictum est, Prophetiæ gratia à Deo fuerit donatus.

Tertio sic, Prophetia cum sit donum Dei datur ad vtilitatem Ecclesiæ, sicut, & aliæ gratiæ gratis illatæ, secundum illud Apostoli 1. Corinth. 12. Vnicuiq; datur manifestatio spiritus ad vtilitatem, sed ea quæ dicta sunt à Machometo, non sunt ad vtilitatem fidelium ordinata, immò ad destructionem morum, ad virtutum exterminium, ad fidei, & religionis omnimodam extirpationem, vt patet manifestè Alcoranum eius legentibus & infra nos ostendemus, cum de erroribus eius loquemur; nullo ergo modo credendū est Machometum, Prophetam fuisse Dñi.

Quar-

Quarto sic, Prophetia, cum sit inspiratio, vel reuelatio Diuina, rerum euentus immobili veritate denunciāns, nō potest prophetiæ, quæ à Deo est subesse aliquod falsum. Sed secta Machometi, quam dicit se habuisse, tanquā Prophetā à Deo continet multa falsa, erronea plurima, mendacia quasi innumera, vt patet Alcoranum eius percurrentibus, & nos infra ostēdemus, cum de erroribus eius loquemur. ergo impossibile est, quod Machometus fuerit Prophetā Domini, sed potius Diaboli, qui pater est mendaciorum.

Quinto sic, cum cognitio veritatis eadem sit in Discipulis, & in docente, quia cognitio addiscentis, similitudo est cognitionis docentis, sicut in rebus naturalibus forma generatiua similitudo quædam est generātis. Impossibile est Prophetas Domini in doctrinis, & denunciationibus propheticis sibi inuicem aduersari; sed Machometus contradicit in pluribus doctrinis, & denunciationibus propheticis aliorum Prophetarum Domini, vt patet, & patebit luce clarius infra, vbi de eius erroribus dicetur. ergo impossibile est quod Machometus fuerit Prophetā Domini.

Sexto ex eadem radice, sic, Cum veritas cognitionis eadem sit in magistro docente, & discipulo addiscente, impossibile eū est Prophetam Domini esse, qui legi Dei, & Christi

Euangelio aduersatur, & contraria eis prophetat, & loquitur; sed Machometus plurima Diuinæ legi, & Christi Euangelio contraria docuit, vt manifestum est legentibus Alcoranum, & nos infra ostendemus ergo impossibile est, quod ipse Machometus fuerit propheta Dei.

Septimo sic propheta dicitur, ignota prædicēs, vnde Propheta, quasi procul fans dicitur, sed iste igno^{ra} vera nulla præterita dixit, & si aliqua de Ad. 4to, de Noe, de Abraham, de Moyse, & de Christo, enarrasse legatur, utinam sicut apud nos erant ipse ea veraciter prædicaret, & non per multa mendacia delirans totam penè scripturæ sanctæ veritatem subuerteret; quare quantum ad præterita iam de ordine prophetarum cecidit, qui tot mendacijs veritatem corrumpit; de futuris vero, quia nihil dixit, maxime cum eorum quæ dicit, in tota Scriptura quasi nihil tale inueniatur, merito etiam, quantum ad futura prophetiæ gratia exclusus habendus est, & ita id quod prius, vnde perniciosissimus homo, quasi prophetans de futuris, dixerat, corpus suum post eius mortem tertia die deferendum esse ad cælum, in quo mentitum esse, omnibus notuit; Nam cum propter eius dictum non statim sepeliretur sceleris maxime ita cœpit, vt citissimè eum sepeliri sceleris magnitudo compelleret.

Octa-

Oſtauo ſic, ex illo ſapientiæ primo, ſpiritus diſciplinæ effugiet fictum; ſed Machometus fuit homo maximè fictus, & ſimulator ſancti tatis, & ſeducor hominum, vt viſum eſt in præcedenti capitulo, ergo impoſſibile eſt, quòd fuerit Propheta Domini; ſed ecce, quid reſpondit ſtultiſſimus homo ille; ait enim quod Moyſes, & David homicidæ fuerunt, & nihilominus Prophætæ Dei eſſe dicuntur; & ita ipſe licet proſequatur inimicos ſuos, legem ſibi à Deo datam non recipientes, propheta dici poteſt. Falfa certe applicatio.

Tum primo, quia illi, & ſi aliquando peccauerunt, pœnituerunt tamen, & veniam meruerunt. Vnde poſtquàm David dixerit, peccavi, dixit Natham propheta ex ore Dei, Deus tranſtulit peccatum tuum; de Machometo verò, quòd de ſuis peccatis pœnituerit, non legitur, ſed potius quod mala malis in dies addiderit, ſicut patet ex præcedentibus.

Tum ſecundo quia licet illi quandoq; fuerint peccatores, non tamen illis peccatis continuè ſubiecti, quæ maximè repugnant dono prophetiæ, ſicut fuit ſcleratiſſimus Machometus, vt ſupra diximus.

Tum tertio quia aliud eſt Prophetam malum, eſſe moribus, & aliud eſt, mendosa, ac turpia & contraria legi Dei, & Euangelio, & ſanctis

Pro-

Prophetis prophetari, seu docere . primum est possibile, vt in principio huiusmodi capituli diximus ; secundum verò apud verum Dei prophetam non, quia Deus testis falsitatis esse non potest .

Tum quarto fuga Machometi est nulla , quoniam falsum est, quod contra transgressores legis à Deo datæ militet, & tales prosequatur , immò è contra amicos Dei, & Diuinæ legis obseruatores ipse inimicus Dei, & Diuinæ legis corruptor persecutus est, & per suos nunc persequitur .

Improbantur quedam quæ Machometus de se mendaciter asserit.

Cap. III.

des eius.

EX iam decursis luce clarius splendet, quàm mendosa , quàm stulta sint quæ de se ipso Machometus in laudē sui asserit, & de quibus Saraceni ipsum plurimum colūt, sunt autem inter alia, sex laudes eius.

Prima est , quod dicit se Prophetam generalē , ita se asserit , & ita eum Saraceni commendant ; sed quod hoc falsum sit manifestum est, tum ex dictis in præcedenti capitulo; tū secundo, ex illo Euangelio Matthæi 11. dicit Chri-

Christus, lex & prophetæ vsq; ad Ioannem, quod dictum est, quod totus mundus sciret, quod generalis Propheta non erat venturus ulterius; tum tertio, vnde enim Machometus generalis dicitur, aut quia generaliter de multis prophetauit, hoc non, quoniam in præcedenti capitulo ostendimus, nulla illum de præterito, aut de futuro legitur vera prophetaſſe; aut dicitur generalis, quia diuersis gentibus prophetauit, hoc nō, quia aliàs dono linguarum fuiſſet dotatus, quod tamē non fuit, quia ſolam linguam Arabicam ſciuit, in qua etiam Alcoranus ſcriptus eſt, vt ipſemet teſtatur.

Secunda laus quam ſibi attribuit Machometus eſt, quod ſit finis, & ſigillum, & ſilentium omnium Prophetarum, & mandat interfici hominem, qui poſt eum aſſerit ſe prophetā; quā patentē, quāmq; luculenter laus iſta ſit mendosa, patet ex dictis, vbi manifeſtis rationibus probatum eſt, ipſum non Prophetā Dei, ſed Pſeudo prophetam, & ſeductorem, fuiſſe animarum.

Tertia laus, quam ſibi adſcribit Machometus, eſt, quod de ipſo Chriſtus prophetauit, & dixit filiis Iſrael in Euangelio, annuncio vobis de Nuncio Dei, qui poſt me veniet, & nomē eius Machometus. hoc enim, quod ſit falſū patet, tum ex præcedentibus, prætereā falſitas eius manifeſta eſt, cunctis Euangēlia legentibus,

gentibus, nisi vellemus dicere, quod implicite Christus de eo prophetauit, quando post se aliquos Pseudo prophetas prædixit esse venturos in vestibulis ouium, & intus forent lupi rapaces Matth. 7. quod potissime intelligitur de Hæreticis, ut ait glosa, vbi maxime videtur prophetatum esse de Machometo, quod inter omnes alios Pseudo prophetas, qui venerunt, ipse potissime seductor fuerit, & lupo rapax animarum multarum occisor.

Quarta laus, quam Machometo Saraceni adscribunt, est, quod nomen Machometi scriptum sit ab æterno in throno Dei in superiori parte ad dexteram, istud planè falsum esse, ex dictis patet, vbi monstratum est, Machometum fuisse Pseudo prophetam, mendacem, impium, & sceleratissimum, talium enim nomina non scribuntur in cælo; ait enim propheta de impijs, Deleantur de libro viventium, & cum iustis non scribātur. Præterea quàm sit hoc friuolè dictū, ostendimus; si petamus à Saracenis, qui hoc fingunt, quis nomen illud in throno Dei scripsit, An aliquis scripsit illud coeternū Deo; & hoc non, cum nedum sæculi creata essent; An Deus hoc sibi scripsit, timens se perdere nomen suum, nisi illud scriberet, quod satis absurdum videtur; si forsitan ideò scripsit, ut Angeli possent hoc legere, & hoc non minus

nus

nus est insulsum sentire, nō enim per literas loquitur Deus Angelis sed illuminatione præsentia suā, quā illis ubiq; adest. Præterea si dicatur propter homines scriptum esse, ut ipsi legerent, & scirent, sed hoc non; quomodō enim homines in throno Dei legerent? Restat ergo friuolum, vanumq; hoc quod Saraceni de nomine Machometi dicunt; possent ad hoc induci alia argumenta, utpotē, de qua materia erat thronus Dei, in quo scriptum dicunt nomen Machometi ab æterno, quam necesse est Deo coeternā cōfiteri, & quo atramēto fuerit scriptum nomen illud ab æterno in eo, & similia, quā manifestē luce ostendunt dictum illud Saracenorum sine intellectu esse, & derisorium.

Quinta laus, quam sibi adscribit Machometus est, quod etiam alij Prophetæ prophetauerunt de eo, unde ait, quod ipse sit ille de quo dictum est Abraham, quod in semine suo benedicerentur omnes gentes. Sanè hoc falsissimum est. In primis ubi ait, quod sancti Prophetæ de eo prophetauerint, nisi sicut diximus supra de Christo, quod implicite prophetatum fuerit de eo, cum Hieremias de pseudo prophetis loquens dixit, Nolite audire Prophetas, qui prophetant vobis, & decipient vos, visionem cordis sui loquuntur non ex ore Dei. Hierem. 23. In talibus fuit bene prophetatus ipse Machometus cum
inter

inter omnes pseudo prophetas, qui à principio mundi fuerint ipse perniciosior extiterit.

Cæterum, quàm prophanum, & stultum sit, quod consequenter sibi adscribit, quod fuerit in quo omnes gentes benedicendæ erāt, est hoc enim manifestum illi sceleratissimò homini non posse conuenire, quia Abrahæ in Isaac filio Sarra facta fuerit repromissio benedictionis, & de consequenda hæreditate, & nō in Hismael filio Agar ancillæ à quo descendunt Hismaelitæ, de quorum genere & populo fuit Machometus. Vnde descendentes ab eo Agareni, debent nominari, non Saraceni; vnde falsò vsurpauerunt sibi nomen à Sarra, tanquàm à libera, & digniori; de ipso vero Hismael dicit Gen. 16. quod erat homo ferus, & manus eius contra omnes, & manus omnium contra eum. Vnde Machometus potius est in quo, & per quem quasi innumeræ gentes eius doctrinam sequentes damnationis maledictione sunt maledictæ.

Sexta laus, quam sæpè Machometus de se replicat est, Credite in Deum, & in Nuncium eius. Blasphemum planè verbum, & sacrilega exhortatio, quantum ad illam partem in qua ait credite in nuncium eius, sanè cum credere in aliquem dicat actum fidei tendentem in eum, vt in finem, solusq; deus sit rerum

rum omnium principium, & finis; in solum Deum credendum est, ipseque solus tanquam dux noster, & Dominus sequendus est. Vnde Elias Propheta dixit tertio Reg. 18. si Dominus est Deus noster sequimini eum. Præterea cum cultus patriæ soli Deo debeatur, videtur in verbis prædictis stultus Machometus se facere Deo participem, siue consortem; & tamen in Alcorano habetur. Deus non patitur si quis dat ei participem; solus autem Christus, quia verus Deus est, & verus homo dicere potuit illud Io. 9. si creditis in Deum, & in me credite. glosa, quia ego sum Deus, & illud Io. 8. Qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.

Quod secta, siue doctrina Machometi tradita in Alcorano non sit lex à Deo data.

Cap. I I I I.

HABITO quod reprobis ille Machometus non fuerit verus Dei propheta, sed potius Pseudo, falsus, & mendax facile erit probare, quod eius secta, siue doctrina execrabilis prorsus,

& fugienda in qua excæcatas tenet plurimas gentes, non sit lex à Deo data, ad quod ostendendum

dendum utemur pro fundamentis illis quæ in sacraris literis attribui solent legi quæ ex Deo est. In primis scribitur in psal. 18. lex Domini immaculata conuertens animas testimonium Domini fidele sapientiam præstans paruulis.

Vbi quinque conditiones notabiles attribuuntur legi quæ à Deo est, quas cum ostenderimus non conuenire sectæ, siue doctrinæ Machometi sufficienter nos probasse intelligemus illam non fuisse à Deo datam.

Prima conditio legis quæ à Deo esse dicitur est, quod sit rationabilis cum dicitur lex. Nam iuxta Philosophum 2. Ethic. lex est quod ratione consistit; & Tullius in Philip. ait, lex nihil aliud est quam recta à Numine Deorum tracta ratio, ex qua legis conditione luce clarius vnusquisq; intelliget illam à Deo datam non esse dicendam, quæ ea contineat, quæ omnino à ratione discordent. Vnde Deus maledicit condentes leges iniquas, Isaia 10. Cum autem secta Machometi nulla ratione consistat, continet namq; multa, & concedit quæ ab omni recta ratione discordant, immò quæ bestialia sunt, utpotè fornicationes, adulteria, peccata contra naturam, prædationes, furta, rapinas, violentias, quæ etiam naturali rationi repugnant, quare manifestum est illam legem à Deo datam non esse.

Secun-

Secunda conditio legis, quæ à Deo data sit, est, quod honesta, munda, iusta, & sancta præcipiat, cum dicitur, immaculata, omnia mala excludens, nullam turpitudinem peccati admittens, Psal. eloquia Domini, eloquia casta, & Iob. 6. non inuenietis in ore meo iniquitatem, nec in faucibus meis stultitia personabit. Hoc enim est de conditione omnis bonæ legis. Quod etiam Tullius testatur dicens, lex est recta ratio à Deo summo tracta imponens honesta, & prohibens contraria. Hic enim videtur esse proprius effectus legis iuxta Aristotelem 1. Ethic. & 1. Polit. inducere homines ad propriam virtutem, Virtus autem est, quæ bonum facit habentem, & opus eis reddit bonum: legis ergo est honesta præcipere, & sancta; vnde de lege à Deo data dicit Apostolus ad Roman. 7. lex sancta, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum. Cum igitur secta, & doctrina Machometi, & Sarracenorum non sit immaculata, non honesta, non sancta, cum plurima turpia, tanquam licita concedat, quæ inhonestissima sunt apud omnes, qui intellectu vigent, vt ex dictis supra patet, manifestum est, quod secta, siue doctrina illius diei non possit in veritate lex à Deo data, qui cum Sanctus Sanctorum sit, non nisi sancta præcipere potest. Sed diceret fortassis aliquis nunquid non multa bona secta Machometi

C

præ-

præcipit, & imperat, sicut Verbi g. vt ieiunetur, oretur, & fiant elemosynæ? Respōdeo qđ verum est, sed ab ipso tamen talia primo inuenta non sunt, multo enim sanctius, & honestius Moyſes, & Elias, & alij Prophetarum multi, Ioannes quoq; Baptista, sed & ipse Dominus omnium Iesus Christus, & ieiunauerunt, & orauerunt, & misericordias impenderunt.

Nos quoq; ieiunare, & orare, & elemosynam dare ante prodigiosam sectam ipsius Machometi, Infiniti retro temporibus docuerunt, cesset, cesset, Machometus earum rerum velle videri magister primus, quarum nec dignus fuit in aliquo discipulus esse vel vltimus, absit à nobis prædicator talis ieiunij, qui post monstruosum ieiunium sic omni libidini, & ingluuiei operam impendere, præcipit, vt non ad aliud videatur instituisse ieiunium, quàm vt postea voluptuosius, & appetentius excitetur omnis libidinum turpitudine.

Tertia conditio legis, quæ à Deo esse dicitur, est, quod non solum exteriores actus hominis, sed etiam interiores dirigat, & ad Deū conuertat? Manifestum est enim quod vnusquisq; Legislator ad suum finem principaliter per leges homines dirigere intendit, sicut Dux exercitus ad victoriam, & Rector Ciuitatis ad pacem; finis autem, quæ Deus inten-

intendit per legem quā ipse dat, est ipsemet Deus, ergo lex quæ à Deo est principaliter hominem ad Deum ordinare intendit, & ita conuertere animas ad Deum, vt illi fide, & amore inhæreant. ex hoc capite manifesta luce apparet, quod à Deo summo Præsidente, qui vult omnes suos sanctos esse, & virtuosos, secundum illud Leui. 11. Sancti estote, quoniam Sanctus sum, & primo Tess. 4. Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra, non potest lex emanasse Machometi, quæ animas non conuertit, ad Deum, vt illi adhæreant, sed auertit; non dirigit actus interiores, nec exteriores ad virtutes, non ad sanctimoniā, sed ad spurcitiam, & bestialitates maximas.

Quarta conditio legis, quæ à deo esse dicitur, est, quod habeat testimonium fidele certitudinis suæ, & rectitudinis, sicut enim veritas, quæ subiaceret facultati naturali intellectus, declaratur, & firmatur, per reductionem ad prima principia per se nota, sic veritas quæ transcendit naturā lumen interius, cuiusmodi est doctrina fidei Catholicæ (saltem quantum ad principales articulos fidei,) declaratur, & firmatur per opera miraculosa soli Deo possibile, cum autem talia fuerint, ad testimonium veritatis alicuius doctrinæ, declaratur eius veritas, cum Deus non possit esse testis falsitatis; & hoc modo declarata est veritas legis veteris, quia vt habetur E-

xodi. 19. in datione legis audire cæperunt tonitrua micare fulgura, & nubes densissima operire terram. Hoc modo etiam confirmata est lex Euangelij coram Principibus, & Sapientibus, ac potentibus huius mundi per miracula facta, tam per Christum, quàm per discipulos suos, de quibus, Ioannis 13. Christus ait. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit peccatum, (scilicet infidelitatis,) non haberent. Hinc Propheta opera Christi præuidens sufficientissima testimonia esse veritatis doctrinæ eius, ait; testimonia tua credibilia facta sunt nimis. De discipulis autem eius dicit in Euangelio Marci ultimo, Illi, scilicet Discipuli profecti prædicauerunt ubiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis.

Vbi dicit B. Augustinus, Terra plena miraculis, vbi fidelium credulitas plus actibus, quàm elocutionibus eruditur: ex hoc verissimo fundamento, apertissimè demonstratur, sectam Machometi à Deo non esse, cum nullum testimoniū fidele veritatis sectæ suæ habeat Machometus; non quidem testimonium legis naturalis, nec alicuius sacræ Scripturæ, cum plurima, & contra naturæ legem, & iniunx legi contraria, doceat, vt supra iam ostendimus. Non habet insuper testimonium aliquod miraculum, quoniam nullum

in

in veritate tale fecisse legitur : vnde ipse confitetur, non se missum in virtute miraculorum, sed armorum potentia, Vnde ait nō sum missus nisi in virtute gladij, & qui non susceperit meam prophetiā occidatur, aut reddat tributum precium pro infidelitate sua, & dimittatur; Ex quibus verbis apertissimum accipitur argumentum omnia esse falsa, & conficta mendacia, quæ Sarraceni de miraculis eius fingunt, cum ipse Machometus confiteatur expressè nulla signa esse sibi data, nisi illa quæ tyrannis, & latronibus sūt communia, scilicet violentia armorum.

Quinta conditio legis, quæ à Deo esse dicitur, est, quod sit sapientiam præstans paruulis, idest populis. Vnde de lege diuina dicitur deuteronomij 4. Hæc est sapientia vestra, & intellectus coram populis; Sapientia enim doctrinæ, vt dicitur Ecc. 6. secundum nomen eius; dicitur autem sapientia, quasi sapida scientia, quia cœlestium, & diuinorū dilectione, & dulcedine mentem perfundit. Hinc lux serenissima dicitur sapientia cœlestis, quia intellectum suo splendore illuminat, & affectum mellifluo amore inebriat, vnde Psal. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Hæc autem cum non competant legi Machometi, quæ carnalitatis, & luxuriæ foetoribus plena est, manifestè patet illam non à Deo, sed à dia-

bolo processisse.

Sexa conditio legis, quæ à Deo esse dicitur, est, quod vera contineat in omnibus, & doceat, vnde Psal. 118. dicit Propheta, omnia mandata tua veritas; item, principiū verborum tuorum veritas. Prouer. 8. Iusti sūt omnes sermones mei inquit diuina sapientia, per quam Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, & non est in eis prauum quid, nec peruersum; sed secta Machometi continet multa mendacia, & errores pessimos, atq; perniciosos, quorum aliquos infra commemorabimus eos reprobando; vnde luce apertissima patet, quod lex Machometi non à Deo processerit. diximus autem notanter, legis quæ à Deo est proprium esse in omnibus veram esse, quia continere aliqua bona, aut vera permixta malis etiam diaboli, & Hæreticorum doctrinis conuenit; sic in secta Machometi contingit, ibi enim multa vera inserta sunt, sicut de vnitæte Dei, de vno colendo Deo, & malis bona cōmixta, sicut de eleemosynis faciendis, & aliquando ieiunare, & huiusmodi, qđ sit causa fallendi, vt falsa propter vera credantur, & vt mala propter bona recipiātur. Hæc est Hæreticorum caliditas, vt ait Isidorus, vt falsa veris malaq; bonis permisceant quatenus facilius possint prauitatem peruersi dogmatis sub specie persuadere veritatis.

Septi-

Septima conditio legis quæ à Deo esse dicitur, est, quod grauias, & solida contineat, non fabulas. Vnde Propheta psalmo 118. inquit, Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, quia hæreses, & sectæ continent multa fabulosa, & conficta. Vnde sequitur, sed non vt lex tua, omnia mandata tua veritas, non falsitas, non vanitas; sed cum lex Machometi sit plena fabulis derisorijs, vt patet Alcoranũ eius legentibus manifestum habetur, quod non fuerit à Deo data, sed potius creditur data à diabolo, vel inspirante eo conflata est. Vnde creditur quod humani generis hostis, & Christianæ fidei aduersarius diabolus videns, quod fides Christi crescebat in partibus Orientis, & quod Idolatria deficiebat, iam deuicto Cosdra Rege Persarũ, & Medorum Idolatra per Eraclytum Imperatorem, & non posset amplius defendere, plures Deos, nec totaliter negare legẽ Moy sis, & Euangelium Christi, quod iam diuulgatum erat per mundum, cogitauit per deceptionem cuiusdam legis mediæ inter nouam, & veterem decipere mundum ad hoc exequendum, assumpsit Machometum hominem maleficum, ritu Idolatram, fortuna pauperem, mente superbissimum; & certe diabolus libentiùs assumpsisset hominem bonæ famæ si fuisset ei permissum sed diuina Sapientia non permisit nisi vt tale animal assu-

ret, & per talem hominem mundum inuaderet, vt mundus de facili posset aduertere, qualis esset lex data per talem Legislatorem, & quia Machometus erat homo idiota, & sine literis, diabolus dedit ei comites sibi conuenientes, vt in parte supradiximus quosdam Iudæos hæreticos, & quosdam Christianos dictos Iacobitas, & Nestorianos hæreticos, qui maximè conueniunt cum Sarracenis dicentes, quod Deus non est natus de Beata Virgine, sed purus homo Iesus Christus, & ita secta illa inspirante diabolo constata est.

Octava conditio legis, quæ à Deo emanat, est, quod tota sit sibi cõsona, & in nullo sibi repugnans. Vnde de lege diuina dicitur in psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis, vbi ait glosa per Lucernam intelligitur vetus testamentum, per lumen, nouum. Prouerb. 6. Mandatum Lucernæ est, & lex lux, & hæc ideo inter alia, quia omnes partes eius consonæ sunt, non habentes aliquid contrarietatis admixtum, hæc autem cum non habeat lex, siue secta Machometi, lex à Deo data nullo modo dicenda est. Nam quod plurimas contrarietates in se continet, manifestum est; Vnde de pluribus aliquos commemoremus. Dicit enim in pluribus, quod Deus oranti non præstat ducatum, & tamen hortatur orare Deum, vt dirigantur,

rigantur, & educantur à tenebris ad lucem,
& in via ad directionem.

Item dicit de se ipso, quod fuerit orbatuſ parentibus, & Idolatra, & tamen dicit, quod eū talem Prophetam Deus effecit, & quando Deus miſit pro eo aſcendit ad eum uſq; ad ſeptimum cœlum, & impetrauit cuidam Angelo veniam, qui erat toto mundo maior mille vicibus, quem inuenit ſlentem peccata ſua.

Item dicit ſe eſſe generalem Prophetam, & tamen dicit, quod Alcoranus eſt datus ſibi Arabicè, & quod nescit aliam linguam niſi Arabicam. Item dicit in capitulo de balchata, quod interpretatur vacca, quod Iudæi, & Chriſtiani, & Sabæi ſaluabuntur, & poſtea alibi dicit, quod nullus ſaluatur niſi in lege Sarracenorum.

Item ipſe dicit, quod Noe, Abraham, Iſaac, & Iacob, & filij eorum fuerunt Sarraceni, tamen ipſe dicit mandatum ſibi eſſe à deo ut ipſe eſſet prior Sarracenus; & multa alia leguntur in quibus ſibimet cōtrariatur, quæ calamo noſtro tædet contingere.

Nona conditio legis, quæ à deo proceſſiſſe dicitur, eſt, quod ſit poſſibilis; Vnde in definitione legis hoc ponitur, ut ſit poſſibilis; cū ait B. Iſidorus, lex eſt honeſta, iuſta, poſſibilis; & intelligitur poſſibilis, non modo quantum ad præcepta, quæ ſemper debent eſſe

pro-

proportionata ijs, quibus imponuntur; vt Philosophus docet, 4. Polit. sed etiam quantum ad ea, quæ tanquàm vera legis fundamenta narrat, hæc autem sectæ Machometi nullo modo conuenit: Narrat enim aliquādo de se ipso, & de Angeiis, & de deo in suæ sectæ confirmatione, quæ impossibilia in se adeò sunt, vt nullus hominum, qui alicuius intellectus, & sensus sit credere possit ita contigisse. Inter alia Machometus exponendo Capitulum Alchorani, quod dicitur filiorum Israel, in quo dicitur, laus ei sit, qui transire fecit seruum suum sub vna nocte ab Oratorio Helcharata, quæ est domus Meschæ, vsq; ad Oratorium remotissimum, quod est domus sancta in Hierusalem circa quam apprehendimus deum, dixit sic, homines ò vos intelligite, sero postquàm recessi à vobis, venit ad me Gabriel post psalmodiam vespertinam vltimam, dixitq; mihi, ò Machomete, præcipit tibi deus, vt eum visites, cui dixi, & vbi eum visitabo? & dixit Gabriel, in loco vbi ipse est; adducitq; mihi iumentum maius Asino, & minus mulo, & nomen eius Elberahil qđ loquebatur, & iui vna hora, spatio & itinere quinquaginta millium annorum, & dixit mihi Gabriel hunc ascende, & equita vsq; ad domum sanctam, cumq; curarem ascendere refugiebat iumentum, dixitq; ei ita firmiter, quia Machometus

chometus est qui curat te ascendere; respondit iumentum, nunquid missum est pro eo? Respondit Gabriel, utiq; : ait iumentum nō permittam eum ascendere nisi prius rogauerit Deum pro me. Ego autem intercessi pro iumento dominum meum; ascendiq; iumentum, & gradiebatur insistente me tenui gressu, & collocabat ungulam pedis sui in Horizonte visus fui. Sicq; veni ad domum sanctam in minori spatio quam ictus oculi compleatur, eratq; Gabriel mecum, & adduxit me ad rupem, ad domum sanctam in Hierusalem, dixitq; Gabriel descende, quoniam à rupe ascendes in cœlum, & descendi, & Gabriel ligavit animal in circulo ad rupem, & portavit me in humeris suis vsq; ad cœlum. Cumq; venissem ad cœlum mundi Gabriel ad portam pulsavit, dictumq; est ei, quis es? Respondit ego sum Gabriel, dictumq; est ei iterum; & quis est tecum ibi? respondit, Machometus, & dixit Portinarius, Nunquid missum est pro eo? Respondit Gabriel, etiam, aperuitq; nobis portam, & vidi gentem ex Angelis, & bis flectendo genua pro eis fudi orationem, postea accepit me Gabriel, & duxit me ad cœlum secundum, & fuit distantia inter vnum cœlum, ad aliud itinere quingentorum annorum; & sicut in primo cœlo dixit, se pulsasse, sic per omnia fecit vsq; ad septimum cœlum. In

quo

quo septimo cœlo scribit se vidisse populū Angelorum, & longitudo vniuscuiusq; Angeli erat instar mundi multis mille vicibus, quorum aliquis habebat septingenta mille milia capita, & in quolibet capite, septingenta mille millia ora, & in quolibet ore septingenta mille millia linguarum laudātes Deū septingentis mille millibus idiomatibus, & respexit vnum Angelum flentem, & quæsiuit causam fletus eius, respondit, culpæ sunt; ipse autem orauit pro eo: sic inquit, Gabriel commendauit me alteri Angelo, & ille alteri, & sic donec starem coram Deo, & tribunali eius, tetigitq; me manu inter humeros, adeò vt frigiditas manus eius perueniret vsq; ad medullas dorsi mei; & multa alia eiusmodi vana stulta deliramenta dicit, quæ nos tædet enarrare. Planè hæc sola fictio visionis iam enarratæ, plena tot impossibilitatibus, tot deliramentis, & fatuitatibus sufficit ad ostendendum Machometum non Prophetam fuisse Domini. Sed potius perniciosum incantatorem, seductorem populorum, diaboli ministrum, & præcursores Antichristi. Sufficit etiam illa sola fictio visionis ostendere, quod secta sua nō à Deo sed diabolo, qui pater est mendaciorum, & errorum, processerit; quibus omnibus bene ponderatis admirari non sufficimus, quomodo persuaderi potuerit, non dico alicui sapienti

pianti, sed vel qui per somnum aliquid humani cordis se habere putaret, Machometū fuisse Prophetam, cuius vita, & doctrina ita contraria sint, non solum diuinæ Religionī, verū etiam humanæ honestati, vt ipsa quoque bruta animalia penè hoc intelligere possint, sed vt iterum aliquid mitius dicamus, quis vnquam Sanctorum, & diuinorum nunciorum, quos à Deo missos esse cognouerimus in terrore gladij se missum asseruit? Quis ita facinorosè vixit? quis deniq; tot spurcitiās docuit? Aut quis ita ventri, & libidini genus humanum prostituit?

De principijs seu fundamentis quibus utendum est in reprobatione errorum Machometi. Cap. V.

QVONIAM disputantes, & contendentes, necesse est conuenire in aliquibus communibus principijs, ex quibus tanquā irrefragabilibus testimonijs procedendum sit ad dilucidationem veritatis, & improbationem falsitatis, oportet nos dimicaturos aduersus falsissimum hominem Machometum eis vtī principijs, & fundamentis quæ ipse hostis non neget, non respuat, sed acceptet; laudet, & commendet, legem Moyſi dico, ac
Pro-

Prophetas, & maximè Euangelium Christi, quod super omnia commendat, & ad suæ se-
ctæ probationem vti solet; licèt autem Ma-
chometus cum hæreticis Nestorianis neget
Christum Deum esse, plurimum tamen eum
de sanctitate, & potentia miraculorū com-
mendat, vnde in 6. cap. Alcorani ita de Chri-
sto loquitur ad Mariam eius. O Maria ti-
bi summī Nuncij gaudium cum verbo Dei,
cuius nomē est Christus Iesus, qui est facies
omnium gentium in hoc sæculo futuroque
conueniens, præsens, sapiens, vir bonus, & op-
timus ab vniuersitatis Creatore mittitur.
Respondit illa, ò Deus cum virum non teti-
gi, filium quomodo concipiam? Inquiunt
Angeli, Deo nihil occurrit impossibile om-
nia, prout vult, operatur, ipseque filium tuum
cum diuina virtute venientem librum legi-
ferum, omnemque magisterij peritiam, & tes-
tamentum, & Euangelium mandatumque
filijs Israel edocebit, cæcos, & mutos cura-
bit, morphematicos, atque leprosos emunda-
bit. Item in cap. xij. dicit Deum dicere Iu-
dæis ite ad Mariæ filium cui commisimus
Euangelium, quod est lumen & confirmatio
testamenti, & castigamen ac recta via timen-
tibus Deum ad vestræ legis complementū
misimus. Præterea omnes libros Aposto-
lorum qui cum Christo personaliter conuer-
sati sunt Sarraceni recipiunt; libros autem
alio-

aliorum non, sed tanquàm falsarios reiiciūt. Sumemus ergo in primis ad destruendum Machometi errores fundamenta illa ab eo laudata, & commendata, videlicet legē Dei, Prophetarum, Sanctorum doctrinam, ac Euangelium Christi. Vtemur præterea secundo loco in argumentatione nostra contra aduersarium, sicut in diabolicis disputationibus, ac iudicijs contentiosis solet contingere aliquibus concessis per eum, quæ intentioni nostræ magis fauere, aut suffragari cognoscemus: hoc enim modo, vt dicit S. Thomas contra gentes lib. 1. cap. 2. vsi sunt Doctores antiqui in destructione errorum gentilium, quos scire poterant.

Describuntur principales erronee Machometi reprobandi. Cap. VI.

QVONIAM opitulante nobis Diuina potentia, zelo veritatis catholicæ propellere, atq; destruere intendimus errores damnatissimi Machometi, Describemus in primis illos qui principales sunt, & magis aperte fidei Catholicæ veritati aduersantur, contra quos mentis nostræ aciem litteris diuinis armatam potissimè conuertemus, quos breuitatis gratia ad numerum quadraginta reducimus.

Pri-

Primus error est, quod negat in diuinis trinitatem personarum.

Secundus est quod negat in diuinis generationem.

Tertius quod negat Spiritum Sanctum Deum esse.

Quartus quod negat Incarnationis mysterium.

Quintus quod negat Christum esse Deum.

Sextus quod negat Christum fuisse mortuum.

Septimus est quod negat Christum iudicaturum in die Iudicij.

Octauus est quod asserit, quod Iudæi corruerunt legem, & Prophetas, & Christiani etiã, ita quod nihil remanserit de veritate legis, & Prophetarum, & Euangelij, nisi quantum in Alcorano continetur.

Nonus est quod deus sit corporeus attribuens ei membra corporea, scilicet manus, pedes, & huiusmodi.

Decimus est quod deus sit causa omnium peccatorum.

11. Error est, quod asserere videtur omnia ista mundana fortuita esse.

12. Error est, quod asserit Circumcisionem esse seruandam.

13. Error est, quod impropere Christianis adorationem imaginum.

14. Error est, quod imponit Christianis, quod suos Sacerdotes adorent.

15. Error est, quod quilibet recte viuens in sua secta

secta potest saluari .

16. Error, est, quod nullus saluabitur nisi in secta Sarracenorum .

17. Error, est, quod Angeli sunt corporales de flamma ignis facti siue geniti .

18. Error, est, quod Angeli sunt occidendi , & tandem in die Iudicij surgere habent cum alijs .

19. Error, est, quod asserit Angelos beatos peccare .

20. Error, est, quod demones saluandi sunt, per Alcoranum .

21. Error, est, quod ait, quod Deus præceperit Angelis, quod adorarent primum hominē .

22. Error, est , quod Angeli ignorabant naturas, siue vocabula rerum, quæ Adam rebus imposuit .

23. Error, est, quod dixit animam Adæ esse de portione animæ Dei .

24. Error , est , quod dicit omnes homines ex vna anima esse productos .

25. Error, est, quod dicit cælum productum ex fumo, qui confurgit ex vapore maris .

26. Error, est, quod Sol, & Luna fuerunt factæ æqualis luminis, & virtutis, sed ala Gabrielis Lunam tangens obscurauit illam .

27. Error, est , quod licitum sit habere plures uxores .

28. Error est, quod licitum sit repudiare vxorem .

D

29. Er-

29. Error, est, quod concessit, tanquàm licitū, adulterium, & fornicationem.
30. Error, est, quod concessit, tanquàm licitum, peccatum contra naturam.
31. Error, est, quod post resurrectionem erit vsus ciborum, & venereorum.
32. Error, est, quod p̄suit fœlicitatem futurā in carnalibus delectationibus.
33. Error, est, quod bibere vinum sit maximum peccatum.
34. Error, est, quod omnia creata inuocant, & adorant Deum.
35. Error, est, quod Beata Virgo suscepta salutatione Angeli, & concepto filio fugit in longinquum locum, vbi erant palmæ, & ibi peperit.
36. Error, est, quod Beata Virgo cum portaret in brachijs filium increpabatur à vicinis de peccato adulterij.
37. Error, est, quod Prophetæ, & Apostoli fuerunt Sarraceni.
38. Error, est, quod imponit Deo multa falsa, & mendacia.

*De errore primo, & eius confutatione.**Cap. VII.*

PERFIDVS Machometus nō valens intelligere pluralitatem personarum Diuinarum, cum vnitate Diuinæ Essentiæ, negat trinitatem personarum in Diuinis, in hoc sequutus perfidū hæreticum Sabellum qui posuit vnā essentiam, & negauit trinitatem personarum dicens, quod vna persona quandoq; dicitur Pater, quandoq; Filius, quandoq; Spiritus sanctus. Vnde in Alcorano suo deridet Christianos asserentes tres personas in Diuinis, ac si per hoc Christiani tres Deos crederēt, & adorarent, quod tamen falsissimum est, quoniam sacra Christiana Religio non ita sentit de Trinitate Diuinarum personarum; sed Sanctam Trinitatem, idest Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, vnum Deum Omnipotentem, vnius substantiæ, siue essentiæ, vnius potentiæ, creatorem, & rectorem omnium creaturarum, à quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, credit, & confitetur, & hoc ideo est, quia vnitas Diuinæ Essentiæ in nullo repugnat pluralitati personarum, & huius causam sacri doctores assignant, quia relatio, & maxime relatio originis, qua al-

D 2 terum

terum est, ex altero non prædicat, nisi quod esse suum ad alterum est, & propter hoc nihil diuidit, vt dicit Anselmus nisi ad id, ad quod ponit oppositionem, nullam autem ponit oppositionem ad Essentiam in Essentia, ergo nullam facit diuisionem, & ideo sequitur, vt etiam dicit Boetius, quod Pater est Deus, Filius est Deus, & Spiritus sanctus est Deus, & hi tres vnus Deus, quia vnitas essentia, & vnitas esse manet in eis, cum in nullo diuidatur, nec diuidi possit. Vnde quia hoc non intellexerunt Arrius, & Sabellius, nec insecutor eorum Machometus negauerunt pluralitatem personarum in diuinis. Hunc errorem refutaturi, & improbaturi, illis primò vtemur, & sacrarum literarum fontibus testimonijs, vbi ipsa summa, & increata Diuinarum personarum Trinitas, cum Naturæ, siue essentia vnitate, clarissimè demonstratur.

In primis occurrit illud Gen. 1. In principio creuit Deus cælum, & terram, vbi diuina Scriptura per Deum significat Patrem, per principium Filium, pro eo quod apud nos dicitur deus Hæbraica veritas habet Eloy, quod est plurale huius singularis El, quod ergo non est dictum El, quod est Deus, sed Eloy, quod potest interpretari Dij, siue Iudices ad pluralitatem personarum refertur: per verbum autem singulare, quod subiungitur, crea-

crea-

creauit, manifestè ostenditur vnitas essentię & sic cum vnitate essentię pluralitas innuitur personarum in Diuinis.

Secundo ad idem est ipsa Scriptura sacra Gen. 2. cap. dicens faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Dicit enim pluraliter faciamus, & (nostram) pluralitatem personarum ostendit, dicens verbo singulariter ad imaginem, vnitatem essentię demonstrat; vt enim ait Augustinus de fide ad Petrum. Et si in illa natura Patris, & Filij, & Spiritus sancti vna tantum esset persona, non diceretur faciamus. Cum enim dicit ad imaginem, ostendit vnā naturam, esse, ad cuius imaginem homo fieret. Cum enim dicit nostram, ostendit eundem Deum non vnā, sed plures esse personas, nec potest dici cum veritate quod vox illa Dei ad Angelos fuerit; tum primo, quia Angeli nō fuerunt creatores animarum. Tum secundo, quia non ad imaginem Angeli, sed Dei factus homo esse dicitur, vnde immediate ibidem post illa verba subditur ad imaginē Dei creauit illum. Est igitur vox Patris ad Filium, vel totius Trinitatis ad inuicem. Nam Deus, qui est vnus in essentia est Trinus in personis. Simile argumentum potest accipi ex dictis Machometi in Alcorano. vbi saepe in persona Dei dicit Nos creamus cœlum, & terram. Item nos iustificauimus

hominem, & familia, talis profecto pluralis locutio pluralitatem in diuinis indicat personarum, attento quod sicut parum ante diximus, non poterat esse sermo ad Angelos, quia in opere creationis, aut iustificationis Deo Angeli non cooperantur.

Tertio, Error Machometi luce manifesta confunditur ex illo quod sacra Scriptura refert ad Abraham Gen. 18. Quod tres viderit & vnum adorauit vbi S. Abraham Trinitatis diuinarum personarum mysterio in vnitate essentiae apertissime confitetur plane nisi ibi Deum intelligeret non Deum adoraret, quod soli Deo conuenit & nisi vnicum solum intelligeret non vnum, sed plures adoraret. Cum ergo tres videns vnum adoraret in figura trium Iuuenum vnum Deum in Trinitate adorandum intellexit.

Quarto, Confunditur error Machometi de illo Isaie Prophetæ cap. 6. vbi se dicit Seraphim clamasse Sanctus Sanctus Sanctus dominus Deus Sabaoth, vbi prorsus in eo quod dicitur Sanctus personarum Trinitatem, In eo verò quod semel dicit Dominus Deus Sabaoth, Diuinæ essentiae cognoscimus vnitatem, vt disputat Augustinus lib. de fide Sanctæ Trinitatis.

Quinto, Error Machometi eliditur per prophetam eximium Dauid, qui in pluribus locis psalmorum Trinitatem Diuinarum per-

sonarum insinuat. Vnde psal. 32. ait verbo Domini cœli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum. vbi manifeste exprimitur Diuinarum personarum pluralitas cū vnitae essentiae; cognitum est enim apud Sapientes, quod verbum distinguitur realiter à dicente siue proferente, & spiritus ab Inspirante, & tamen hi tres vnum sunt, quorum vnitatem Propheta statim insinuat dicens. Congregans sicut in vtre aquas maris. sic ergo in persona Domini Patrem accipimus, in verbo, Filium credimus, In spiritu oris eius, Spiritus sancti intelligimus veritatem.

Sexto, Præfatus error Machometi improbatur ex psalmo 66. vbi ait Regius Propheta Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus, & metuant eum omnes fines terræ. Trina enim confessio Dei Trinitatem exprimit personarum. Vnitatem vero essentiae aperit, cum singulariter subiungit metuant eum omnes fines terræ.

Septimo, Præfatus error Machometi apertissime Lucæ improbatur Euangelio quod ipse tantum comendat. Vnde Dominus Apostolis loquens ait Math. vlt. Euntes docete omnes gentes baptizantes eos In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. In nomine, vtiq; vt ait Ambrosius in libro de Trinitate Non nominibus vt vnitas essentiae ostenda-

tur per nomina tria, quæ supposita sunt, tres esse personas declarauit.

Octauo, Præfatus error Machometi confunditur ex illo Ioan. x. vbi ait Christus. Ego & Pater vnū sumus, vt ait Ambrosius, ne fiat distinctio potestatis naturæ & addidit, sumus, vt Patrem Filiumq; cognoscas.

Nono, Eliditur manifeste error præfatus testimonio Beatissimi Ioannis Euangelistæ, qui in Cronica sua 1. Io. v. ait Tres sunt qui testimonium dant in cælo Pater Filius & Spiritus sanctus.

Decimo, Confunditur præfatus error testimonio Beatissimi Pauli, qui Trinitatem personarum ac vnitatem euidentissime comendans ait Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia. Ex ipso vt ait Augustinus in lib. de Trinitate dei propter Patrem, per ipsum dicit propter filium; In ipso propter Spiritum sanctum. Ecce qualiter vt inquit August. omnis scriptura veteris ac noui testamenti diuinitus inspirata si Catholice intelligatur hoc insinuat Quod Pater & Filius & Spiritus sanctus vnus sit Deus eiusdem substantiæ vniusc; essentiæ, atq; inseparabilis in deitate vnitatis. Magna certè malitia excecatus videtur fuisse Machometus, quoniam tot sacrarum scripturarum laudatarum ab eo splendoribus tam clara luce insinuantibus, in effabilis vnitatis, atque

Tri-

Trinitatis vnitatem illa negare præsumpserit.

Secundus error Machometi reprobatur.

Cap. VIII.

ET E R V M, bestialis Machometus, quia non nouit generationem esse nisi carnalem per commixtionem maris & fœminę, negat generationem in diuinis. In hoc secutus Arrium, qui filium Dei creaturam esse dicens manifeste generationem, quę est opus naturę in diuinis esse negauit, Quem Machometus infectus dicit quod Deus non potest habere filium, ad quem errorem confirmandum duo inducit stulta argumenta. Primũ est quod Deus non habet uxorem. Secundum quod si haberet filium totus mundus esset in periculo, quia esset schisma inter eos. Contra hunc errorẽ dimicaturi Imprimis animaduertendum, & exhortandum esse putamus, quod qui audit Christianam fidem asserere generationem in diuinis, atq; Deum filium habere non tantum nefas concipiat vt existimet Deum ex connubio, & permixtione fœminę alicuius filium procreasse, quod nõ facit, nisi animal corporale mortiq; subiectũ Deus

Deus autem, cum solus sit æternus cui commiscere se potuit? &c. aut cum esset tantæ potestatis ut quicquid vellet, efficeret, utiq; ad producendum filium alterius societate non indiguit. Reprobaturi ergo hunc Machometi errorem, & aliorum quos imitatur negantium generationem esse in diuinis, procedemus.

Imprimis rationibus aliquibus conuenientiam & probabilitatem fidei nostræ persuadentibus. Secundo loco efficacius, sacrarum literarum apertissimis testimonijs. Primo ratione sic planum quidem est, cum generatio communicatio naturæ sit, illi maxime cõuenit, quod maxime cõmunicabile est. Summum autem bñnum, quod deus est maxime communicatiuum sui est. Ergo maxime generatio sibi conuenit. Vnde Dionisius maximus apud Græcos lib. de D. N. cap. 4. Qd ex causis amoris summi non finit ipsum sine germine esse, germinare autem generare est si fortassis aliquis contradiceret, quod hoc generare diuinum, sit in diuersitate substantiæ & naturæ ut intellexit Arrius secundum illud Gen. 1. Et hæ sunt generationes cæli & terræ. Hoc nihil est, quoniam ex quo generatio est communicabilis naturæ diffusio, & hic est actus ipsius boni Quoniam ut ait Plato: Boni est bona adducere, & optimi optima, consequenter sequitur Quod optimæ natu-

naturæ communicabili optima communicatio attribuat. Hoc est per generationem vniuocam maxime cum apud omnes Philosophos æquiuocum non possit esse primum. Ergo generatio est in diuinis.

Secundo sic iuxta Arist. 2. Meth. Natura est ex qua pullulat pullulans vis. Ergo principalis naturæ & generalis est pullare; Hoc enim accipit à prima omnium & generali causa. Oportet ergo quod hæc vis sit in causa prima. Vis ergo pullulandi vnum ex alio secundum analogiam sibi conuenientem erit in Deo, qui causa prima est & propter hoc est Quod Dionysius lib. de D. N. filium & spiritum sanctum vocat diuinos flores & diuina lumina. Vnde etiam Boetius dicit quod natura est vis insita rebus. Ex similibus similia procreans ergo idem quod prius scilicet quod generatio sit in diuinis. Præterea tertio sic dicit Philosophus; perfectum vnum quodq; dicimus cum potest facere alterum quale ipsum, si ergo hic est actus & signum perfecti, attribuitur utiq; summe perfectio, maxime quod est Deus non facit alterum, quale ipsum est nisi per generationem ergo generatio Deo conuenit: Ad intelligentiam vero qualis sit generatio quæ à Christianis in diuinis esse creditur.

In primis est considerandum sicut in parte iam diximus derisibilem esse derisionem quam

Ma-

Machometus sui; sequaces Saraceni siue
Turchi Christianos irrident dicentes Deum
Patrem habere filium, quasi quod Deus vx-
orem habuerit. Cum enim sint carnales nō
possunt nisi ea quæ carnis sunt & sanguinis
cogitare. Cuilibet ergo Sapienti notum
est quod non est idem generationis modus
in omnibus rebus sed in vna quaq; re inue-
nitur generatio secundum proprietatē suæ
naturæ. In aliquibus quidem animalibus
per maris & fœminæ commixtionem. In
plantis vero per pullulationem siue per ger-
minationem in corporibus luminosis per
diffusionem, sicut videmus lucem in corpore
luminoso, quod est Sol, ex se gignit globos
lucis, & radios, quorum globorum quilibet
est tantus quantus est Sol quos ex se gignit
sine sui diminutione, & mutatione, Et forma
liter eiusdem sunt essentia, & lucis cum So-
le, atq; in alijs rebus aliter, Deus autem non
est carnalis naturæ vt fœminam requirat,
cui commisceatur ad prolis generationem
sed est spiritalis & intellectualis naturæ,
Immo magis super omnem intellectum est
Ergo in Deo accipienda generatio secundū
quod conuenit intellectuali naturæ & quam-
uis intellectus noster ab intellectu diuino
deficiat, non possumus tamen aliter loqui de
intellectu diuino nisi secundum similitudinē
eorum quæ intellectu nostro inuenimus. Est
autem

autem aliquando intellectus noster in potentia, aliquando in actu, quando autē actu intelligit, quoddam intelligibile format, quod est quasi proles ipsius, unde & sicut vox significans mentis conceptum, verbum exterius dicitur ita interior ipse mentis conceptus exteriori verbo significatus dicitur verbū mentis, hic autem mentis nostræ conceptus non est ipsa mentis nostræ substantia siue essentia, sed est quoddam accidens ei, nec ipsum nostrum intelligere est ipsum esse nostri intellectus, alioquin nunquam intellectus esset in potentia quoniam semper intelligeret. Verbum ergo, nostri intellectus secundum quandam similitudinem dici potest vel conceptus vel proles, & præcipue cum intellectus noster se ipsum intelligit, in quantum scilicet est quædam similitudo intellectus procedens ab eius intellectuali virtute, sicut filius habet similitudinem patris in quantum est procedens ab eius generatiua virtute, non tamen proprie verbū siue proles nostri intellectus potest dici filius, quia non est eiusdem naturæ cuius est intellectus noster, non autem omne quod procedit ab alio etiam si sit ei simile dicitur filius, alioquin imago sui quam quis depingit proprie filius diceretur quod non est verum, sed adhuc quod filius sit, requiritur quod procedens ab alio similitudinem eius habeat

beat à quo procedit, & sit eiusdem naturæ cum eo: quia vero in Deo non est aliud intelligere quàm suum esse, consequenter nec verbum quod intellectu est conceptum, est aliquod accidens, vel aliquod alienum ab eius essentia siue natura, sed ex hoc ipso, quod verbum est habet rationem procedentis ab altero ut sit eius cuius est verbum. Hoc etiã in verbo nostro reperitur, sed illud verbum habet vltcrius quod non sit aliquod accidens, nec aliqua pars Dei, quia simplex est, nec aliquod alienum à diuina natura sed quoddam complementum subsistens in diuina natura habens rationem procedentis ab alio, sine hoc enim, verbum intelligi non potest; hoc autem secundum humanæ locutionis consuetudinẽ filius nominatur, quod est procedens ab alio in similitudinem eius subsistens in eadem natura cum ea: secundũ ergo quod diuina verbis humanis nominari possunt, verbum intellectus diuini filiũ dei nominamus; deum autem cuius est verbum nominamus Patrem & processum ipsius dicimus generationem esse filij. Vnde Anselmus in Monologiam dicit, quod essentia prima cum intelligit se, dicit se, & intelligentiam diuinam dicere se, est Patrem generare, & filium generari. Et hoc etiam sentit Augustinus super Genes. dicens Quod deum dicere verbum est ipsum Patrem generare

nerare filium. Hunc generationis modum in diuinis esse sacræ literæ nos docent in quibus cautum est filium Dei esse verbum dei. Vnde Propheta psal. 32. inquit verbo domini cœli firmati sunt glos. idest filio Patris. Item psal. 44. Ex persona dei Patris dicitur Eructauit cor meum verbum bonū, quia non de extrinseco genui coniugio, sed de corde meo, sicut homo generat Consiliū de corde, tanquam scit quod factururus sit cōsiliū est. Consilium ergo Patris est filius, quem ante omnia creata Pater ex se genuit, & est sensus Eructauit cor meum verbum bonum idest, ex plenitudine mea, & secreta essentia genui verbum idest filium qui dicitur verbum, quia per eum Pater notus est Quod verbum dicitur bonum, quia Dei Filius in natura sua bonus, sic solus bonus est cum Patre & Spiritu sancto. Vnde nemo bonus nisi solus Deus, est bonum hoc verbū quia per eum omnia bona facta sunt. Item testatur idem Sapiens Eccl. 24. vbi ex persona diuinæ Sapientiæ dicitur Ego ex ore altissimi prodij primogenita ante omnem creaturam. Beatissimus quoq; Ioannes Euangelista simili modo hanc generationis dictæ seriem explicat dicēs, In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, & hoc erat in principio apud Deum & Deus erat verbum, & hoc erat in
prin-

principio apud Deum . In quibus verbis B. Euangelista manifeste & per lucidè nobis in sinuat dictum generationis modum. In primis quidem explicat filij à Patre æternam generationem Cum dicit in principio, idest, in Deo qui ab omnibus proficitur primum principium . Erat verbum sicut supradiximus ab eo scilicet procedens in similitudinem eiusdem naturæ . Secundo notat personalem distinctionem ibi cum ait Et verbū erat apud Deum . Tertio Patris & Filij cōsubstantialitatem ibi, & Deus erat verbum ostendit eorum coæternitatem ibi Et hoc erat in principio apud Deum idest coæternum ipsi Deo, & ita ut ait Augustinus super Io. serm. xx. non deficit aliquid generanti quia nec tempus quæsiuit vt generaret quē genuit coæternum , neq; matrem quæsiuit, vt generaret , qui de se protulit verbum , neque Pater generans ætate præcessit filium vt minorem filium generaret . Ex quibus omnibus satis aperte nos ostendisse putamus qualiter sit sumenda generatio, quam notabilis & sapiētissima religio Christiana asserit in Deo non materialis quidem & corporalis prout bestialis Machometus argumentabatur, sed formalis, & intellectua lis secundum similitudinem intellectus modo iam explicato . Vnde & populo posuit paternum intellectum , & formam ex ipso

for-

formatum dixit Architipum ad omne opus:
& August. dicit est ars plena rationum om-
nium viuentium delucidata iam diuinæ ge-
nerationis serie prout potuimus, qui de tam
excellenti re verba habere non possumus vt
dicit Gregorius, sed vt possumus balbutien-
do Diuina resonamus; Et pionyſius lib. de
D. N. cap. 1. ait, Cum ad Diuina venimus
perfectam inuenimus irrationabilitatem,
idest ineffabilitatem: Et Ambros. Ego nō
possum sustinere generationis secretum silet
vox non mea tantum, sed, & Angelorum.
Vnde Isaias 54. generationem eius quis e-
narrabit? quasi diceret nullus; consequens
iam est ad pleniorē prædicti erroris per-
fidi Machometi inducere aliqua sacrarum
Scripturarum testimonia, quæ ipse Macho-
metus comendat & acceptat, licet ex supra-
dictis satis videatur reprobatus. Ait enim
Propheta dauid de Deo & Christo loquens
psal. 2. Astiterunt Reges terræ, scilicet He-
rodes qui dictus est Rex Gallileæ Mat. 6. &
Pontius Pilatus qui tenebat pro tunc locum
Imperatoris, vnde & Centurio sub eo con-
stitutus vocatur Regulus Io. 4. Et Princi-
pes scilicet Sacerdotum Annas, Caifas con-
uenerunt in vnum idest in vnā voluntatē
interficiendi Christum, Aduersus Dominum
idest aduersus Deum Patrem, qui enim con-
tradicit Filio & Patri contradicit, & aduer-

E

sus

sus Christum eius, & infra in persona Christi adiungitur Dominus dixit ad me Filius meus es tu, ego hodie genui te, Ego hodie idest in æternitate idest nihil transit in præteritum nec expectatur in futurum. Ideo æterna generatio Filij à Patre conueniēter exprimitur per præsens tempus per quæ verba manifestè probatur generationem esse in diuinis, Tum quia de nullo alio verificari possum, nisi de filio Dei quem Pater naturaliter, & æternaliter genuit, Tum quia Apostolus Paulus ad Hebræos scribens hac auctoritate vsus est ad litteram ad probandū Christum filium Dei naturalem.

Secundo, Idem ostenditur ex psalmo 109. vbi ex persona Patris est sermo ad filium Tecū principium. Idest sum ego & tu vnum sumus principium omnium quod hic non videtur, sed videtur in die virtutis tuæ idest in æternitate quod est dies sine nocte vbi virtus Diuina conspicitur non ab omnibus tamen sed à Sanctis quando in Resurrectione erunt splendidi vt Angeli Dei. Vnde sequitur In splendoribus Sanctorū idest quando Sancti erunt splendore fulgētes sicut Sol in Regno Patris ex vtero idest ex occulta, & secreta substantia mea genui te ineffabiliter, Et hoc ante Luciferum idest ante omnem creaturam & ante omnia tempora, Ex qua auctoritate lucidissimè Fidei Catho-

lica

licæ veritas splendet & confutatur error Machometi.

Tertio, Ad idem est illud Prouerb. 8. vbi ex persona diuinæ Sapientiz genitæ idest verbi Dei siue filij Dei. Et nondum erant abissi & ego iam concepta eram, & ante omnes colles ego parturiebar, idest, gignebar, & sequitur & eram cum eo cuncta componens; vbi expresse explicatur æterna genitura filij dei qui vt inquit Apostol. Paulus Dei virtus & Dei sapientia est.

Quarto, Ad idem est illud Prouerb. 3. vbi de quodam dicitur Noui Sanctorum scientiã, & sequitur statim Quis ascendit in cælum atq; descendit? Quis continet Spiritum in manibus suis? quis colligauit aquas quasi in vestimento? quis suscitauit omnes terminos terræ: quod nomen est eius & quod nomen filij eius si nosti? vbi manifestè de æterna generatione loquitur, cum de nullo nisi de Deo contenta in hac auctoritate verificari possint, attendendum tamen quod Deus descendere & ascendere dicitur Transcendendo eorum potestatem & in terris descendere habens omnium inferiorum cognitionem & omnia tam superiora quàm inferiora disponens iuxta illud sapientiz 8. Attingit a fine vsque ad finem omnia suauiter disponens.

Quinto, Confutatur error prædictus, Ex illo

E 2 Isaia

Isaia 66. Si ego qui generationem cunctis tribuo sterilis ero dicit dominus Deus, quasi diceret non.

Sexto, Idem colligitur ex Euangelio ait enim Ioannes 8. Christus, ego ex Deo processi & veni in mundum; nec enim à me ipso veni; vbi notatur primo processio ex Patre, æterna in qua est Filius vnigenitus Patri coequalis, secundo notatur aduentus eius in carnem in quo homo factus cum hominibus est humiliter conuersatus. Multa alia testimonia aduersus hunc errorem prætermittimus gratia breuitatis, & quia hæc quæ inducta sunt potentissime militant aduersus illum. Ex quibus apertissime patet quàm stulta sint inducta argumenta Machometi contra generationem filij Dei. Primū quidem cum dicebat, quod Deus non habebat filium quia non habuit vxorem; stultum est, vt enim ostendimus in principio capituli Deus non est carnalis naturæ vt fœminam requirat, cui commisceatur ad prolis generationem. Huius enim generis ortum conditio habet caduca mortalium. Christus enim à Patre ita emicuit vt splendor à lumine, vt verbum ab ore, & sapientia ex corde, vt inquit Beatus Ambrosius; Et nos supra ostendimus; secundum etiam cum dicit, quod si Deus haberet filium totus mundus esset in periculo &c. Planè vt amens lo-

quutus

quutus supponit enim falsissimum, scilicet quod Deus non posset habere filium nisi malum, & contumacem & inobedientem; Profecto cum supra ostenderimus Dei filium, verbum Dei esse, per quod omnia operatur & verbum conceptum, nunquam discrepet ab intellectu concipiente, manifestissime in hoc vt bestia omni carēs ratione locutus est stultus Machometus, nisi blasphemando dicat, Quod Deus à semetipso discordat in suo intellectu, & conceptio sua contradicat ei, Deus autem semper & omnino immutabilis permanet. Hinc psal. Tu autem idem ipse es, idest, semper. Quia vt dicit August. Deus solus immutabilis est, qui nec loco, nec per affectionem nec per tempus mutari potest.

*Tertius error Machometi confutatur.**Cap. I X.*

PERFIDVS Machometus quemadmodum generationē in diuinis negat, ita & processionem Spiritus Sancti. In hoc sequutus Arrium & Nestoriū Hæreticos, ac Macedonium, qui Spiritum sanctum non Deum à Patre, filioq; æternaliter procedentem sed creaturam esse dixerunt, aduersus hunc errorem

procedemus sicut in præcedenti. Inducemus in primis rationes aliquas conuenientes ad hoc. Secundo inducemus testimonia sacrarum scripturarum, quas Machometus ipse commendat, quibus & veritas fidei approbetur, & error prædictus confutetur omnino.

In primis contra prædictum errorem ratione possumus sic arguere; sicut summo bono de esse non potest diffusio naturæ per generationem vt in præcedenti capitulo probatū est, ita dulcedini summi boni deesse non potest diffusio summi boni per voluntatem, quia aliter non videtur in eo esse summa delectatio, sed intima & dulcissima diffusio per amorem, est amor, ergo amor diffunditur à summo bono; sed regulariter verum est, quod qui procedit à deo manens in deo deus est, & per hoc quod est ab alio existendi modum habet proprium, quod dicitur ab eo à quo est, ergo amor ille sic à deo procedens, & deus est, & personali proprietate distinctus ab eo à quo est, & sic spiritus sanctus procedit, & processio sua est. Secundo sic, omne bonum in deo in summo est, bonū autem naturæ in diffusionem & in summo est, Quoniam in summa diffusionem est; summa autem diffusio est, Quod ex se per generationem producat æqualem sibi, quia diffundere se diffusio est boni & essentialis actus eius

eius est, Ergo etiam ex parte voluntatis eius summum bonum summo affectu & optimo erit diffusivum sui, & productivum sibi æqualis, quia aliter non esset summum, producet ergo amorem, qui ex hoc, quod est ab alio, proprium habebit existendi modum: per hoc autem quod in Deo est, & ei à quo produci- tur æqualis; oportet quod Deus sit, & per hoc quod non per generationem produci- tur sed per voluntatis affectum oportet quod non filius sit, talis igitur amor sic procedens ab amante & distinctus est personali proprietate & Deus est & pater non est, nec filius, sed utriq; æqualis, & talem processionem vocamus processionem Spiritus sancti.

Tertio sic constat quod summum bonum est summè largum, siue ut proprius loquamur magnificum, Dicit autem Philosophus 4. Ethic. quod largi & magnifici est in amore & dilectione: dare oportet igitur quod ante omne donum quod dat amor & delectatio procedant ab ipso quia aliter non esset commendabilis largitas & magnificentia eius, nec essent secundum optimum modum ergo à summo & magnifico ante omne donum eius præcedit amor. Vnde August. dicit, Quod amor est donum à quo omnia alia dona donantur, sed quod procedit ab alio singularem habet modum existendi, & quia amans intrinsecus est necesse est esse Deum,

E 4 quia

quia nihil est in Deo nisi Deus, & quia summus est de necessitate ei à quo est æqualis est. Præterea pro pleniori noticia huius veritatis considerandum est quod omnem cognitionem sequitur aliqua appetitiua operatio: Inter omnes autem appetitiuas operationes inuenitur amor esse principium: cū ergo in Deo sit perfectissima cognitio, oportet etiam in deo ponere perfectum amorē, In quo quidem processus per appetitiuam operationem exprimitur sicut, & in verbo per intellectualem operationem intellectus: Est autem attendenda differentia quædam inter operationem intellectualem & appetitiuam: nam operatio intellectualis, & omnis cognitiua operatio adimpletur per hoc quod cognoscibilia in cognoscente quodāmodo existunt scilicet sensibilia in sensu, intelligibilia in intellectu: Operatio autem appetitiua completur secundum quendam ordinem vel motum ad res appetitui obiectas; ea vero quæ habent occultum principium sui motus spiritus nomen accipiunt, sic enim venti spiritus dicuntur, quia eorum afflationis principium non apparet, respiratio etiam aut arteriarum motus ab intrinseco & occulto principio procedens spiritus nomen accepit, vnde conuenienter secundum quod diuina humanis verbis significari possunt, Ipse diuinus amor procedens,

sicut a a

spi-

spiritus nomen accepit ; sed in nobis amor duplici ex causa procedit , quandoq; quidē ex corporea & materiali natura , qui plerumq; est amor immundus , quia per eū puritas mentis perturbatur ; quandoq; autem ex ipsa proprietate naturæ spiritus sicut cū amamus intelligibilia bona , & quæ rationi conueniunt hic est amor purus : In Deo autem amor corporalis & materialis locum non habet . Conuenienter ergo amorem ipsius dei non solum spiritum sed sanctum dicimus , vt per hoc quod dicitur Sanctus puritas exprimat . Manifestum est autem quod nihil amare possumus intellectuāli , & sancto amore , nisi quod actu per intellectum concipimus . Conceptio autem intellectus vt supra diximus in præcedenti capitulo est verbum , vnde necesse est quod amor à verbo audiatur . Verbum autem Dei dicimus esse filium , ex quo pater Spiritum sanctum esse à filio , sicut autem diuinum intelligere est eius esse : Ita etiam amare dei est esse ipsius : & sicut deus semper actu intelligit , ita etiam semper amat , & omnia amat suam bonitatem amando . Sic igitur Dei filius , qui est verbum Dei & subsistens in natura diuina , & coæternus est Patri & perfectus , & vnus Deus ; ita hæc omnia de Spiritu sancto confiteri oportet .

Ex his autem colligere possumus quod cū om-

ne

ne quod subsistit in natura Intellectuali apud nos persona dicatur, apud Græcos autem hypostasis necesse est dicere, quod verbum Dei, quod filium Dei nominamus sit quædam hypostasis siue persona, & idem de Spiritu Sancto dici debet. Nulli ergo dubium quin Deus, à quo verbū, & amor procedunt sit res subsistens, vt sic etiam dici possit hypostasis vel persona, & per hunc modū conuenienter ponimus in Diuinis tres personas, scilicet personam Patris, personam Filij, & personam Spiritus Sancti. Has autem personas non dicimus per essentiā esse diuerfas, sed per solas relationes distinctas, quæ ex processione Verbi, & amoris proueniūt, & ita Christiana Religio tres distinctas personas in Diuinis confitens non tres Deos credit, aut fatetur, sicut perfidus Machometus opinatus est: sed Patrem & Filium, & & Spiritum Sanctum vnum esse naturaliter Deum, nec tamen ipsum Patrem esse qui Filius est, nec Filiū esse qui Pater est, nec Spiritum Sanctum esse, qui est Pater, aut qui Filius est. Vna est. n. Patris, Filij, & Spiritus sancti essentia, in qua non est aliud Pater, aliud Filius, aliud Spiritus sanctus. Quamuis personaliter alius sit pater, alius sit Filius, alius sit Spiritus sãctus. Fūdara iā rationibus cōueniētibz veritate fidei Catholicæ, circa processionem, & diuinitatē Spiritus sancti.

Su-

Supereſt ſecundo loco aliquibus ſacrarũ Scripturarum, quas Machometus acceptat, & laudat testimonijs, quod de Spiritu ſancto diximus magnifice confirmare, cõfutando inde præſatum Machometi errorem. In primis eſt illud Genef. 1. vbi dicit, quod Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas, vbi Spiritus non poteſt intelligi, niſi Spiritus, qui eſt Deus, cum hoc dicatur in exordio creationis, quando nondum aliquid erat creatũ.

Secundo confutatur error Machometi ex illo Prophetæ pſal. 32. Verbo Domini cœli firmati ſunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum. Vbi conſtat quod propheta loquitur de creatione mundi, quæ fuit à ſolo deo facta, nullo interueniente adiutorio, aut inſtrumẽto extrinſeco. In qua auctoritate manifeſte teſtatur, quod verbo Dei cœli firmati ſunt, ita quod Deus per verbum ſuum cœlos fecit; ſimiliter & teſtatur, quod Deus per Spiritum oris ſui fecit, ſeu creauit omnes virtutes eorum. Cum autem de ratione Verbi ſit quod diſtinguatur à dicente, ſiue proferente, & ſimiliter de ratione Spiritus eſt quod diſtinguatur ab inſpirante: per lucidè ſequitur, quod Spiritus per quem virtutes cœlorum factæ fuerunt, ſit perſonaliter diſtinctus ab inſpirante, quod eſt propoſitum. Vnde Gloſ. ſuper illud, Et Spiritu oris eius, dicit, id eſt Spiritu Sancto, qui à

Fi-

Filio procedit, qui est os Patris, est solidata virtus cœlorum.

Tertio. Confutatur error præfatus ex illo Iob. 33. Spiritus Domini fecit me, & spiraculum Omnipotentis Dei viuificauit me. Constat autem, quod facere hominem, & viuificare hominem solius Dei sit, ergo Spiritus sanctus qui fecit, & viuificauit hominem est, & Deus est.

Quartus. Confutatur error præfatus per illud Isaïæ 48. vbi Propheta in persona Christi loquens ait: & nunc Dominus Deus misit me, & Spiritus eius, vbi apertè designatur mysteriū Trinitatis, quia hic expressè dicitur Deus missus à Deo, & Spiritu eius, inter missum, & mittentem est personalis distinctio; & sic apparet distinctio personalis ipsius Filij missi à Patre, & Spiritu sancto, à quibus missus est in carnem pro mundi salute, & ita habetur etiam propositum, quod Spiritus sanctus Deus sit, qui misisse dicitur Christum, & multa sunt alia Prophetarum testimonia ad idem astruendum propositum, à quibus supersedemus gratia breuitatis. Iam igitur ex Euāgelio præfatum errorem confutemus. Habetur enim Matthæi 1. cap. de S. Virgine, quod inuenta est habens in utero de Spiritu sancto. Item Luc. 1. dicitur ei: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Item Luc. 2. dici.

dicitur: Rēspōsum accepit Simeōn à Spiritu sancto, & Luc. 3. dicitur, Descendit Spiritus sanctus corporali specie super Christū. Item Ioan. 9. dicit Christus, Spiritus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, &c. Quæ omnia cum nulli possint convenire, nisi Deo luce clarius ostenditur, quod Spiritus sanctus sit deus, & una in Trinitate persona. *is muo, 200 cl. 201 v. 21*
Sunt etiam ad hoc alia testimonia in sacra Scriptura, quæ longum esset omnia notare. Ceterum eadem veritas aperte colligitur ex dictis ipsius Machometi, qui in suo Alcorano, de Spiritu sancto ex persona Dei sic dicit, Dedimus Iesu Filio Mariæ, qui faceret prodigia, & mirabilia manifesta, & perfecit eum per Spiritum sanctum. Item dicit de B. Virgine, Insufflauimus in eam de Spiritu meo, & pluribus alijs locis similia loquitur de Spiritu sancto. Queritur ergo ab ipso Machometo, & eius Discipulis, quis sit iste Spiritus sanctus de quo loquitur, non possunt dicere, quod sit aliqua creatura, vtpotè Angelus propter tria, primo quia singulariter de vno loquitur, Angeli verò plures sunt, & cum omnes Angeli sint Dei, non appareret causa quare de illo singulariter diceret Nostro, & Sancto. Secundo, quia non esset magna in hoc Christi commendatio, quem tamen Machometus in-

i illis

illis verbis singulariter intendit commendare, cum commune sit omnibus hominibus Angelum habere deputatum. Tertia ratio, & efficacior, quoniam Angeli non sanctificant hominem, sed ipse solus Deus. Si verò Machometus, & sui sequaces respondeant, quod Spiritus sanctus à Deo datus Iesu Christo, & B. Mariæ, de quo loquitur sit verus Deus, cum aliud dicere non possit, habetur propositum, scilicet, quod in Divinis sit vna personarum, scilicet verus Deus à Patre, & filio æternaliter procedens, & temporaliter datus Christo, & B. Virgini, quod Christiana Religio tenet, & docet.

Quartus error Machometi reprobatur. Cap. X.

Amplius perfidus Machometus gravissimè errans, negat Incarnationis mysterium, dicens, illam non fuisse necessariam pro humana liberatione, siue redemptione, quia Deus, cū

Omnipotens esset, sine carnis assumptione humanum genus redimere poterat. In confutatione præsentis erroris Machometi, & sequacium eius tenentes ordinem in aliorum errorum confutationibus, observatum. In primis elucidabimus veritatem fidei Catholicæ

tholicæ. In secundo inducemus testimonia contra errorem præfatum ex fundamentis ipsis, quæ ipse Machometus acceptat.

Circa primum, hoc præsupponendum primo venit tanquam indubitabile fundamentum, videlicet humanam Naturam lapsam esse ab eo statu in quo fuit condita, quod notatur cum dicit Saluator Matth. 18. Venit Filius hominis saluare quod perierat, quod etiam ostendit in parabola ouis centesimæ, quæ perierat, quam quærit donec inueniat, per quam designat humanam naturam, quod etiam ratione ostenditur ex ipsa morte, quæ homini nullo modo contigisset, nisi peccasset; nequaquam enim æstimandum est Deo conuenire, vt dicit Anselmus, vt Creaturam, quam fecit iustam ad Beatitudinem ordinatam sine peccato, miseram esse cogat, hominem autem mori miserum est. Si ergo Deus exigit mortem ab homine sub statu, sub quo nunc est, ergo est sub culpa, ergo manifestum est, quod Natura humana lapsa sit a statu suæ primæ conditionis. Quo circa dicit Apostolus ad Rom. 2. Quia per vnum hominem peccatum intrauit, & per peccatum mors, ita in omnes homines mors pertransiuit; de quo etiam Machometus loquens ait, quod à Deo Adā minime præceptum operatus, ius mortale subiit. Secundo præsupponitur, quod natu-

ra humana lapsa reparabilis esset, [& ita reparanda ; quoniā ita fuit conueniens, quantum ad ipsum Deum, quia in hoc manifestatur misericordia Dei, potentia, & sapientia. Misericordia quidem siue bonitas, quia proprii psalmatis infirmitatem non despexit. Potentia vero, in quantum nihil frustra fecisse inuenitur. Finis enim, ad quem facta est humana natura est, vt videat Deum, & fruatur eo ; Cum autem ad hunc finem peruenire non potuisset, nisi reparata fuisset, congruum fuit illam reparari ; Præterea etiam hoc congruit ex perfectione vniuersi, quod totum quodammodo ad salutem hominis ordinatur. Ad videndum autem si necesse fuit ad hoc diuina incarnatio sciendum est hoc firmiter tenendum esse constantissima fide, quod licet necessitate absoluta, qua dicitur aliquid necessarium, sine quo aliquid esse non potest, Dei incarnatio necessaria non fuerit, quoniam Deus per suam omnipotentem virtutem, cui non est impossibile omne verbum, poterat humanam naturam multis alijs modis reparare. Nihilominus tamen illo genere necessitatis, quo aliquid dicitur necessarium, per quod conuenientius, siue congruentius ad finem peruenitur, filij dei incarnatio necessaria fuit ad humanæ naturæ reparationem. Et hoc est, quod B. Aug. 13. de Trinit. dicit, Ostendamus,

damus, non alium modum possibilem Deo defuisse, cuius potestati, omnia æqualiter subiacent, sed sanandæ nostræ miseræ convenientiorem alium modum non fuisse. Præsupposito igitur primi hominis lapsu, probatur rationibus convenientibus, quod dei incarnatio necessaria fuit, & congruentissima; Necessitas verò patet sic. Redemptio est contractus Iustitiæ commutatiuæ, quæ secundum Philosophum 5. Ethic. consistit in æqualitate quantitatis. Principium autem Redemptionis humanæ naturæ æquipollens culpæ non potest esse nisi ipse creator, & nō sola creatura, & hoc propter tres rationes simul iunctas, scilicet propter valorem redimendi à captiuitate, hoc enim fuit tota natura humana in omnibus suis indiuiduis, cui nulla creatura æquatur. Secundo propter infinitatem offensæ, quia cum contemptus magnitudinem sumat ex obiecto, ut patet in humanis, patet quod contemptus diuinæ Maiestatis, habet sibi annexum reatum infinitum, cui non potest æquari meritum cuiuscunq; creaturæ puræ, cum omnis talis sit virtutis finitæ. Sed oportet, quod meritum creaturæ, sit opus Dei per vnionem creaturæ cum Deo, ut sic accipiat virtutem infinitam. Tercio propter inopiam creaturæ, quæ nihil habet boni, quod suū sit, sed totum est Dei, & ideo cum se ipsam totā teneatur im-

pendere Creatori pro nullo potest satisfacere, secundum rationem stricti iuris, & hoc est quod dicitur in psal. 47. Frater, idest Christus qui est primogenitus in multis fratribus non redimet? &c. idest, nunquid non poterit redimere? &c. & redimet homo? scilicet purus; quasi diceret, non, & non dabit, idest non poterit dare Deo placationem suam, idest precium animæ suæ condignum; multò ergo minus dabit placationem pro tota humana natura; Congruentia autem Incarnationis Diuinæ arguitur, & ex parte Dei Redemptoris, & ex parte hominis redempti. Ex parte quidem Dei, ex tribus, scilicet ex plenitudine diuinæ misericordiæ. Secundo ex immobilitate diuinæ iustitiæ. Tercio ex decenti ordine sapientiæ eius; quia enim Deus est summè bonus, & misericors, decuit vt nulli dēnegaret hoc cuius cāpax erat; Vnde cum natura lapsa esset, & nihilominus reparabilis foret decuit, vt eam repararet, quia etiam Iustitia eius immutabilis est, cuius lege sancitum est, vt nunquam peccatum sine satisfactione dimittatur, decuit, vt in humana natura institueret eum, qui satisfacere posset quia hoc purus homo per se facere non poterat vt supra iam ostendimus; quia verò summè sapiens est conuenientissimū modum reparationis adinuenire debuit; modus autem conuenientissimus

mus

mus est vt integrè natura repararetur, & factiliter ad illud, quod amiserat homo peruenire posset. Si autem hominem per Angelum repararet, non integra esset reparatio, quia semper homo Angelo salutis suę debitor esset, & ita in Beatitudine æquari posset, quod tamen consequutus fuisset, si non peccasset, sicut & nunc assequuntur homines per gratiam reparationis, vt sint sicut Angeli Dei in cœlo Matth. 22. & idcò decuit, vt non Angelus, sed ipse deus hominem repararet: & hoc est, quod dicit Isa. 43. Ego sum Deus, ego sum Dominus, & nō est aliq; me Saluator, & infra, Hęc dicit Dñs deus vester sanctus Israel. Congruentia autem Incarnationis filij Dei ex parte hominis iam redempti accipitur dupliciter, scilicet, quoad promotionem hominis in bonum. Secundo quoad remotionem mali; Quoad promotionem hominis in bonum congruentia fuit, iuxta S. Thom. Primò quidem, quantū ad fidem, quæ magis certificatur ex eo, qđ ipsi Deo loquenti credit; Vnde Augustinus 11. de Ciuit. Dei, dicit, Vt homo fidentiùs ambularet ad veritatem, ipsa veritas Dei filius homine assumpto constituit, ac fundauit fidem. Secundo quantum ad spem, quæ per hoc maximè erigitur. Vnde Augustinus 13. de Trinitate, dicit, Nihil tam necessarium fuit ad erigendam spem nostram,

quàm vt demonstraretur nobis, quantum diliget nos Deus . Quid verò huius rei iusto iudicio manifestius , quàm vt Dei filius naturæ nostræ dignatus est inire consortium ? Tertio quantum ad charitatem, quæ maxime per hoc excitatur, vnde Augustinus dicit in libro de Cathechizandis rudibus . Quæ maior causa est Aduentus Domini, nisi vt ostenderet Deus dilectionem suam in nobis ? & postea subdit, si amare pigebat , reamare non pigebit . Quarto quantum ad rectam operationem in qua nobis exemplū se tribuit , vnde Augustinus dicit in quodā sermone de Natiuit. Domini. Deus sequendus erat , qui videri non poterat , homo sequendus non erat qui videri poterat ; Vt ergo exhiberetur homini , & qui ab homine videretur , & quem homo sequeretur Deus factus est homo . Quinto quantum ad plenam participationem diuinitatis, quæ verè est hominis Beatitudo, & finis humanæ vitæ & hoc collatum est nobis per Christi humanitatem . Dicit Augustinus in quodam sermone Natiuitatis Domini . Factus est Deus homo, vt homo fieret Deus . Secundo accipitur congruentia Incarnationis ex parte hominis Redempti quoad remotionem mali. Primo quidem quia per hoc instruitur homo ne sibi diabolum præferat & eum veneretur qui est auctor peccati, vnde dicit Augustinus

stinus 13. de Trinit. quando sic Deo coniungi potuit humana natura vt fieret vna persona superbi illi maligni Spiritus, non ideo se audeant homini præponere quia non habent carnem. Secundo quia per hoc instruitur homo quanta sit dignitas humanæ naturæ ne eam inquinemus peccando, vnde dicit Augustinus in lib. de vera religione demonstrauit nobis Deus quem excelsum locum inter creaturas habeat humana natura in hoc quod hominibus in vero homine apparuit; & Leo Papa in serm. natalis Domini, Agnosce ò Christiane dignitatem tuam & diuinæ confors factus naturæ noli in veterem vilitatem degenera conuersatione redire. Tertio quia ad præsumptionem hominis tollendam gratia Dei nullis meritis præcedentibus in nomine Christi nobis commendatur vt dicitur in 3. de Trinit. Quarto quia superbia hominis quæ maximum impedimentum est ne inhæreatur Deo per tantam Dei humilitatem redargui potest atq; sanari vt August. dicit ibidem. Quinto ad liberandum hominem à seruitute, Quod quidem vt August. dicit 13. de Trinitat. fieri debuit sic, vt Diabolus iustitia hominis Iesu Christi superaretur, quod factum est Christo satisfaciente pro nobis. Homo prius satisfacere non poterat pro toto humano genere, Deus autem satisfacere non debebat, vn

de oportebat Deum & hominem esse Iesum Christum. Vnde Leo Papa in serm. de natiuit. Domini: suscipitur à Maiestate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, & ad rependendum conditionis nostræ debitum, natura immortalis naturæ est vnita passibili, Deusq; verus & homo verus in vnitatem temperatur, vt quod nostris remedijs congruebat vnus atq; idem hominūq; mediator & mori possit ex vno, & resurgere ex altero: nisi enim esset verus Deus non afferret remedium, nisi esset verus homo non præberet exemplum. Illustrata iam fidei Catholicæ Religionis Christianæ super est inducere aliqua diuinarum scripturarum testimonia idonea quibus & veritas Catholicæ fidei omni errore sublato firmissima ostendatur; & error prædictus perfidi Machometi manifeste exprobetur: ait enim Isa. Proph. Isa. 7. Ecce virgo concipiet & pariet filium & vocabitur nomē eius Emanuel quod interpretatur nobiscum Deus, quia, verbum Dei caro factum est & habitauit in nobis Io. pri. 2. & idem Propheta cap. 9. vbi Incarnationis mysterium prosequēs ait Puer natus est nobis & filius datus est nobis cuius Imperium super humerum eius & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis Pater futuri sæculi, seu sempiterni, Princeps pacis: vbi plene describitur

tur

cūr Incarnationis mysterium. Primo quidem in ipso Redēptore designatur humana natura cum dicitur: Paruulus natus est nobis, quia in humanitate qua paruulus fuit, natus est nobis téporaliter & loquitur Propheta de futuro per modum præteriti propter certitudinem prophetiæ. Secundo designatur in eo diuina natura, secundum quam non est natus temporaliter, sed datus eum, dicitur & filius naturalis ipsius filij Dei Patris datus est nobis, secundum quod dicitur Ioan. 3. Sic deus dilexit mundum, vt filium suū vnigenitū daret datus est ergo ex diuinitate natus ex Virgine, natus qui sentiret Occasum. Datus qui nesciret exordiū, natus qui & matre. esset iunior, datus. quoniam nec Pater esset antiquior: Natus qui moreretur, datus ex quo vita nasceretur. Tertio Tangitur passionis suæ efficacia eum sequitur, cuius Imperium super humerū eius. T. Crucem sibi baiulādo, vt dicitur Io. 19. Per quam potestates aeréas debellauit, & regnū suum potenter intrauit secundum illud Lucæ ultimo: oportuit pati Christū, & ita intrare in gloriam suam. Quarto describuntur sex nomina quibus luce splēdidius patet q̄ paruulus ille nobis natus, fuerit ver⁹ Deus. Primū nomen est Admirabilis, scilicet in miraculis faciendis omnē facultatē naturæ supergredientibus. Secundū est Consiliarius

vt doctor perfectionis Consilia Ecclesiastica præceptis decalogi superaddendo. Tertium est deus. In quo demonstratur manifeste eius diuinitas. Quartum est fortis Infernum spoliando. Quintum est Pater futuri seculi Electos ad Ciuitatem caelestem admitendo, Sextum est Princeps pacis scilicet æternæ quantum ad conscientiam, & supernæ quantum ad cœlestem gloriam: propter quod in eius natiuitate Angeli cantauerunt Gloria in Excelsis deo, & in terra &c.

Tertio eadem veritas Catholicæ fidei solidatur, & confunditur error perfidi Machometi, per illud Isa: 33. vbi ait Propheta: Dominus enim iudex noster, dominus legis noster, dominus Rex noster; Ipse veniet & saluabit nos, vbi expresse designatur Aduentus Dei in carne pro humani generis saluatione.

Tertio eadem veritas fidei patet, & error Machometi confunditur, ex illo Isaie 45. verè tu es Deus absconditus, Deus Israel saluator, & infra de qua saluatione loquatur insinuans ait: Israel saluatus est in Domino. Id est per virtutem omnipotentis Dei salute æterna; hoc autem non potest exponi de aliqua saluatione temporali filiorum Israel, quia nullam talem in præteritis temporibus filij Israel habuerunt.

Quarto Confunditur prætextus error per Prophetam

phetam Ieremiam, qui de Incarnationis mysterio ait Ierem. 23. Ecce Dies veniunt dicit Dominus & suscitabo germen iustum, idest Christum qui factus est Rex ex semine Dauid secundum carnem. Rom. 7. & regnabit Rex propter quod dicitur Matt. ultimo Data est mihi omnis potestas in Cœlo, & in terra, & sapiens erit sapiëntia increata & creata, & facit Iudicium discretionis in præsentis discernendo fideles ab infidelibus, vocando aliquos ad fidem & aliquos dimittendo iusto Dei Iudicio, licet nobis occulto, & Iudicium discussionis in finem mundi, & Iustitiam dando legem Euangelicam, quæ continet perfectam Iustitiam, & in fine mundi proferendo iustam sententiam de retributione bonorum & punitione malorum, ut habetur Matth. 25. sequitur in diebus illis saluabitur Iuda, idest quicumque vere confitens corde & ore nomē Domini, & Israel habitabit confidenter. Hoc refertur ad statum Ecclesiæ Triumphantis ubi est summa securitas, & hoc est nomen quod vocabunt eum, Deus Iustus noster, per quæ nomina cum cōuenire possent, nisi Deo vero apertissima luce probatur, Quod Redemptor noster Christus non tantum homo sed verus Deus sit.

Quinto eadem fidei veritas patet, & confunditur error Machometi ex illo Prophetæ Baruch,

rich. dicentis 3. cap. Hic est Deus noster & non æstimabitur alius aduersus eum, hic adinuenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illā Iacob puero suo, & Israel dilecto suo post hæc in terris visus est & cum hominibus conuersatus est, Cui beatus Ioannes Euangelista consonans est Io. 1. Verbum caro factum est & habitauit in nobis.

Sexto eadem fidei veritas testimonio Euangelij clarissima est, & erroris Machometi falsitas apertissima, dicitur enim Io. 3. sic Deus dilexit Mundum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis homo qui credit in eum nō pereat sed habeat vitam æternam. Notanter dicit filium non seruum, non adoptiuum sed naturalem & consubstantialem vnigenitum, quem de corde suo genitum tanquam seipsum diligebat daret, scilicet ad incarnandum, vt omnis qui credit &c. Gregorius: O mira erga nos tuæ charitatis dilectio, vt seruum tuum redimeres filium tradidisti. Plura alia testimonia induceremus, sed quia manifesta sunt breuitatis gratia inductione eorum super sedemus.

Quintus error Machometi confu-
tatur. Cap. XI.

ONSEQUENTER re-
probus & perfidus Macho-
metus, licet de Christo mul-
ta gloriosa dixerit, utpote
quod esset de Spiritu sancto
conceptus, de virgine natus
conuersatione Sanctus, mi-

raculorum maximus patrator, dicit enim
illum cæcos illuminasse, leprosos mundasse,
& mortuos suscitasse, nihilominus lapsus est
in errore maximo ut dicat Christum non
esse deum, in hoc sequutus perfidum Hæreti-
cum Nestorium, ad quem fundandum er-
rorem, duobus se fulsit argumentis.

Primum quod inquit, quod Christus hoc de
se nunquam asseruit, nec dixisse legitur se
esse Deum.

Secundum est, quia dicit Christum dixisse Iu-
dæis, Adorate Deum meum & Deum ve-
strum, Dominum meum & Dominum
vestrum; si vero Christus fuisset Deus ta-
lia verba non dixisset, ut ait perfidus
Machometus; Quæ quidem hæresis seu in-
fidelitas olim Diaboli machinatione con-
cepta fuit, Primo per Arrium seminata,
deinde per Machometum prouecta, per An-
tichri-

tichristum verbo ex toto secundum inten-
 tionem diaboli complebitur, qui nō modo
 dicet Christū nec Deum, nec Dei filium esse,
 sed nec bonum hominem, nihil quippe tam
 contrarium est humani generis inimico si-
 cut fides Diuinitatis in Christo. Quod au-
 tem hæc infidelitas Machometi manifeste
 processerit ex ipsius dæmonis verbis, quæ
 Machometus ad litteram libro suo inse-
 ruit clarissime monstrari potest; ait enim
 Augustinus 18. de Ciuit. Dei, Porphirium
 philosophum postquam à Christianitate mi-
 serabiliter apostatauit, in libris suis, quos
 contra Christianos edidit retulisse, quod o-
 racula deorum consuluerunt, & de Christo
 quis esset interrogauerunt. Responsum vero
 à Dæmonibus fuisse, quod Christus bonus
 quidem vir fuerit, sed Discipulos suos gra-
 uiter peccasse, qui ei Diuinitatē ascribentes,
 rem quam de seipso nō dixerat confixissent.
 Quæ sententia pluribus in locis, & eisdem
 referre verbis in suo Alcorano reperitur.
 Quanta autem hæc Diaboli subtilitas exti-
 terit, vt Christo aliquid boni diceret, de
 quo si ex toto maledixisset, nullatenus iam
 sibi credi sciebat, non curans quicquid
 Christus putaretur, dūmodo Diniuitas quæ
 maxime saluat homines, in illo non credere-
 tur. Hic autem error & si ex confutatione
 erroris præcedentis circa Incarnationem,
 im-

improbatus satis apparet & reprobatus, nihilominus tamen pro ampliori manifestatione veritatis & perfidia ipsius Machometi repellenda inpugnabimus illum, ostendentes manifeste veram esse Catholicam fidem, qua Christiani profitentur, afferentes Christum perfectum Deum, perfectumque hominem esse cuius veritatis idonea & luculentiora testimonia, sumemus primo à Prophetis, secundo a Deo Patre. Tertio ab ipso Christo. Quarto ab ipsis Apostolis. Quinto ab excellentia miraculorum ipsius Christi. Sexto à testimonio etiam dæmonum. Septimo idem patet per Machometum ex concessis per eundem.

In primis quod Prophetæ sancti testentur veritatem fidei prædictam & detestentur errorem prædictum perfidi Machometi; dicit enim eximius Prophetarum David Psal. 2. de Christo loquens: Astiterunt Reges & Principes conuenerunt in vnum aduersus Dominum & aduersus Christum eius: & infra in persona Christi dicitur: Dominus dixit ad me filius meus es tu, ego hodie genui te. Quæ verba superius sunt exposita in confutatione secundi erroris, quæ cum verificari non possint nisi de filio Dei naturali, vt ibi probatum est, manifesta luce patet Christum non solum hominem, sed etiam Deum esse. Secundo, idem ostenditur psal. 44. vbi prophe

ta de Christo loquens, manifeste ostendit illum, & diuinam & humanam habere naturam. De diuina vero dicit, Sedes tua deus in sæculum sæculi, virga directionis virga Regni tui. De humana vero subdit: Vixit te deus. Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Christus enim à chismate, idest ab vnitione sic vocatus, in humana natura fuit vnctus plenitudine gratiæ ab instante creationis animæ præ omnibus intellectualibus creaturis, propter quod dicitur Io. tertio. Quod datus est ei Spiritus non ad mensuram.

Tertio eadem veritas patet, & confutatur error prædictus ex illo Isa. 48. vbi describitur liberatio facta per Christum, & dicitur. Hoc dicit Dominus Redemptor tuus, idest, filius Dei incarnatus, qui Redemptor est Mundi, & vnus Deus cum Patre & Spiritu Sancto. Ergo Dominus Deus tuus ratione Deitatis docens te vtilia, idest, Ecclesiastica consilia, quæ licet non sint necessaria ad salutem, tamen disponunt ad perfectionem. Ecce manifestum testimonium Diuinitatis in Christo.

Item idem testatur Ierem. Propheta de Christo loquens, ait Ierem. 23. Ecce dies veniunt & suscitabo David, idest Christum, qui factus est ex semine David secundum carnem. Ad Rom. 1. Regnabit Rex propter hoc

hoc dicit Matt. ult. Data est mihi omnis potestas in cœlo & in terra, & Sapiens erit sapientia increata, & creata faciet iudiciũ &c. sequitur, & hoc est nomẽ quod vocabunt eum Dominus Iustus noster. Multa alia ex Prophetis veritatis testimonia inducere facile nobis esset ad confringendum filios prodicionis falsitatis discipulos Machometum, suosque sequaces, sed gratia veritatis supersedemus. Præterea secundo loco eadem Veritas luce clarius splendet testimonio Patris cælestis, vnde Matth. 3. habetur. Et ecce cœli aperti sunt ei, scilicet Christo, & vidit Spiritum Dei descendantem sicut columbam venientem super se, & ecce vox de cœlis dicens: Hic est filius meus, scilicet naturalis, dilectus, in quo mihi complacui. Idem habetur Luc. 3. vbi Iesu baptizato, & orante apertum est cœlum, & descendit Spiritus sanctus corporali specie super ipsum; & vox de cœlo audita est: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. Idem habetur testimonium in transfiguratione Christi Matth. 17. Et ecce vox de nube dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite.

Tertio loco confutatur error Machometi multiplici testimonio ipsius Christi, quibus apertissimè testatus est se esse verum Deum. Marc. enim 14. habetur: Quod summus Sacer-

cer-

cerdos interrogaret Iesum, dicens: Tu es Christus filius Dei benedicti. Respondit Iesus, & dixit illi: Ego sum, & videbitis filium hōis à dextris Dei sedentem à dextris virtutis Dei, & cæt. Ecce manifesta professio, quod Christus esset Deus: vnde in hac respōsione summus Sacerdos scindens vestimenta &c. Ita ait Io. 6. Ego sum panis vitæ, qui de cēlo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in æternum. Clarissimum est autem quod panis vitæ de cēlo descendens, qui potest præseruare à morte & præstare vitam æternam & cælestem, non potest esse nisi verus Deus. Vnde manifestum est Christum in hac asseruisse, se Deum. Item Io. 8. cum ait: Ego sum lux Mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Cum autem esse per essentiam lucem, & præbere sequentibus se lumen vitæ non possit competere nisi Deo vero, clarissimum est, quod in hoc verbo Christus testatus est se esse verum Deum. Idem habetur ex omnibus illis locis Euangelij, vbi Christus ait: Ego sum resurrectio & vita. Item vbi ait: Ego sum ostium, per me si quis intra bit saluabitur. Cum ista non nisi Deo conuenire possint manifeste testatur se esse Deum verum. Item idem patet Io. 8. vbi interrogatus à Iudæis, Tu quis es? dixit eis Iesus: Ego principium, & loquor vobis. simile dixit

dixit Apocal. 1. Ego sum alpha, & omega, principium & finis, ubi manifeste testatur se Deum esse, cum solus Deus rerum omnium principium ab omnibus esse creditur. Idem Ioan. 10. habetur: Quod cum Christus Iudæis volentibus eum lapidare peteret propter quod opus vellent eum lapidare. Responderunt Iudæi: de bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, quia tu cum homo sis facis te ipsum Deum. Item Ioan. 19. Allegantes Iudæi causam coram Pilato quare deberet mori Christus dixerunt: quia Dei filium se fecit. Item post Resurrectionem, inquit Apostolis: Accipite Spiritum sanctum, & quorum remissionis peccata remittuntur eis, sed dare Spiritum sanctum, & potestatem remittendi peccata, solius Dei est, ut patet. Dicitur enim Isa. 43. Ego sum qui deleo iniquitates & peccata. Ex istis manifeste patet male & falsè induxisse Machometum in sui erroris argumentum, quod nunquam Christus se asseruisset Deum.

Quarto loco prædicta veritas patet testimonio Angelorum; ait enim Angelus ad Virginem Mariam: Quod nascetur ex te Sanctum vocabitur filius dei. Luc. 1. Item Luc. 2. habetur, quod Angelus apparens Pastoribus in Natiuitate Christi, dixit ad illos: Annuncio vobis gaudium quod erit omni Populo, natus est vobis Saluator mundi, qui est Chri-

G

stus

us Dominus.

Quinto loco, prædicta veritas patet testimo-
nio Apostolorum in sacro Evangelio cōten-
to, vnde Math. 16. Christo interroganti di-
scipulos: Vos autem quem mē esse dicitis?
Respondens Petrus tanquam principalis in-
ter omnes alios, pro se & pro alijs ait: Tu es
Christus filius Dei viui, naturalis scilicet nō
adoptiuus sicut alijs, & per cōsequens eiusdē
naturæ cum Patre. vnde sic petrus confes-
sus est veritatem diuinæ naturæ & humanæ
in eodem supposito. Quam confessionem
Christus commendans, & remunerans ait:
Beatus es Simon Bariona, quia caro & san-
guis, id est homo mortalis non reuelauit tibi
istam veritatem, sed Pater meus qui est in
cœlis: & ego dico tibi, quia tu es Petrus, quā
confessus es, id est Christum, ædificabo Ec-
clesiam meam, & infra: & tibi dabo clau-
es regni cœlorum. Item Io. 6. Cum Christus
diceret ad duodecim: Nunquid & vos vultis
abire, Simon Petrus pro se & alijs respōdit,
dicens: ad quem ibimus verba vitæ habes, &
nos credimus, & cognouimus, quia tu es
Christus filius Dei, scilicet naturalis. Item
20. post Resurrectionem Christi, cum Chri-
stus Thomæ dubitanti diceret: Infer digi-
tum tuum huc, & vide manus meas & pe-
des &c. noli esse incredulus sed fidelis. Re-
spōdit Thomas: Dominus meus & Deus me-
us,

us, ubi manifeste confiteretur Diuinitatem in Christo contra perfidiam Arrianam & Machometi. Item Io. 1. Ego testimonium perhibui, quia hic est filius, scilicet meus & naturalis.

Sexto loco veritatem diuinitatis in Christo, testatur ipsa miraculorum Christi eminentia, quæ Christus operatus est. Vnde ipse, inquit Ioan. 5. Ipsa opera quæ ego facio testimonium perhibent de me, quia Pater me misit, plane hoc verissimum est, quoniam miracula quæ Christus fecit sufficientissima testimonia fuerunt ad manifestandam diuinitatem ipsius secundum tria, ut tangit sanctus Thomas. Primo quidem secundum ipsam speciem operum, quæ transcendunt omnem potestatem creatæ virtutis, & ideo non poterant fieri nisi virtute diuina; & propter hoc cæcus illuminatus dicebat. Io. 9. à sæculo non est auditum, quod quis aperuit oculos cæci nati, nisi esset hic à Deo non posset facere quicquam. Secundo propter modum miracula faciendi, quia scilicet propria virtute miracula faciebat, non autem orando sicut alij, vnde dicitur Luc. 6. Quod virtus de illo exibat & sanabat omnes. Propter quod ostenditur, sicut Cirillus dicit, quod non accipiebat alienam virtutem, sed cum esset naturaliter Deus, propriam virtutem super infirmos ostendebat, & propter hoc in

numerabilia miracula faciebat. Tertio ex ipsa doctrina, qua se Deum dicebat, quæ nisi vera esset non confirmaretur miraculis, diuina virtute factis, & ideo dicitur Marc. primo: Quenam doctrina hæc noua, quia in potestate spiritibus immundis imperat, & obediunt ei. Mirum est valde quod Machometus, qui Prophetas & Euangelium tantum commendat tanta cœcitate occupatus fuit, & mentis hebetudine percussus, quod tam aperta, tamque clarissima testimonia Diuinitatis in Christo non intellexit. Cœterum si licet, eadem veritas probatur verbis, & confessione ipsius Diaboli, qui tum primo (ut in principio capituli diximus) hanc infidelitatem in mētibus hominum disseminauit; vnde Math. 8. habetur, quod Dæmones existentes in corporibus hominum clamauerunt, dicentes: Quid nobis & tibi Iesu Filio Dei, cur venisti huc ante tempus torquere nos. Item Luc. 4. Exibant dæmonia à multis clamantia & dicentia: Quia tu es filius Dei; & increpans non sinebant ea loqui, quia sciebant eum esse Christum. Præterea pro pleniori confutatione erroris ipsius Machometi in verbis suis, quæ in laudem Christi in Alcorano suo adducit sumamus arma contra eum. Cômendando enim Christum inter alia verbum Dei illum nominat, cum enim in hoc intenderit cômendare Christum
non

non est intelligendum Christum: ideo verbū nominasse, quia verba Dei denunciauerit. Tum quia hoc cōmune est alijs Prophetis, vnde Dauid ait Psal. 118. Pronunciaui omnia verba oris tui. Tum quia non propter hoc quod aliquis pronunciat verba Dei, verbum Dei dicitur; vnde nullus vnquā Prophetarum verbum Dei legitur appellatus, nisi Christus Io. 1. vbi dicitur: In principio erat Verbum. Et nunc in Alcorano. Ergo necesse est, vt cum Christus Verbum Dei dicitur, non accipiatur vocale, volatile, transitorium, sed propriè, reale & substantiale, & personale, & sic verbū dei est æternum ab Intellectu paterno procedens. Quod autem procedit ex Deo, sicut supra ostendimus, cū de generatione filij Dei loquuti sumus essentialiter Deus est. Sic ergo patet ex concessis per ipsum Machometum, quod Christus fuerit verus Deus. Ex quibus omnibus testimonijs clarè cogitur perfidus Machometus, aut Christum verum Deum credere, aut false cōmendasse prophetias, & Euangelium de veritate. Ad id vero, quod Machometus in robur erroris sui inducit, quod Christus Iudæis dixerit: Adorate Deum meum & Deum vestrum, Dominum meum & Dominum vestrum. Respondemus quod hoc non reperitur in Euangelio Christum dixisse Iudæis, nihilominus tamen quia Io. 20. dixisse le-

gitur Apostolis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum. Dicimus hoc esse intelligendum ab eo dictum secundum naturam humanam, secundum quam ipse dicit Io. 14. Pater maior me est, non autem secundum diuinam naturam, secundum quam ipse dicit Io. 10. ego & Pater vnum sumus, secundum quam filius est æqualis Patri, vnde vt dicit Augustinus primo de Trinit. vtrunque merito scriptura dicit æqualem, scilicet Patri Filiū, & Patrem maiorem filio. Illud enim propter formam Dei. hoc autem propter formam serui sine vlla comparatione intelligitur.

Sextus error ipsius Machometi confutatur. Cap. XII.

QUÆRITUR perfidus Machometus addens errores erroribus, negat Christum fuisse mortuum, sed alium sibi similem, vnde in Alcorano cap. 11. sic inquit inuehens, contra Iudeos maximam blasphemiam, & immoderatam contumeliam inferunt se, quia Christum Mariæ Filium Dei Nuncium peruenisse perhibent, sed nequaquam eum, sed sui similem suspendentes interfecerunt, sed Deus incomprehensibilis & sapiens, eum ad se trans-

transmigrare fecit. O quā perniciosus error. O quam damnatissimus, qui nobis omnia tollit antidota salutis. Hinc enim quod Machometus negat Christum mortuum, negat per consequens omnia sacramenta, quæ ex virtute passionis Christi efficaciam habent, vnde nulla Sacramenta veraciter ponit, in quo omnibus Hæreticis perniciosior invenitur. Cæterum, quia Sarraceni negant Christi mortem, Crucem Domini, & locum sepulturæ eius derident; dicit tamen Machometus in Alcorano suo, Christum in fine Mundi moriturum & resurrecturum cum cæteris. Profecto error iste perniciosissimus est, cum nobis tollat beneficium Redemptionis, quod per passionem & mortem Christi misericorditer suscepimus. Circa cuius erroris improbationem observatum ordinē in alijs continuantes in primo veritatem fidei quam sacra Christianorum religio credit, & tenet stabiliemus siue declarabimus, quæ est quod Christus pro liberatione, siue redemptione humani generis veraciter mortuus sit. In secundo inducemus testimonia ad hunc errorem Machometi confutandum ex ijs scripturarum locis, quæ Machometus laudat & acceptat.

Circa primum præsupponimus cum veritate, quod cum Dei opera sint perfecta Deuteronomio 22. In omnibus operibus suis, præ-

sertim in his, quæ sunt circa gubernationē generis humani relucere simul sua misericordia & iustitia, vnde Psalmus 24. vniuersa viæ Domini misericordia & veritas, idest Iustitia. Vnde in redemptione humani generis non debebat relucere diuina misericordia, vt puta per solam voluntatem parcendo seu remittendo peccata, sed etiam relucere debebat diuina Iustitia, scilicet pro offensa in Deum commissa, quoniam ad Iustitiam pertinet nullum malum impunitū relinquare. Ex quo patet, quod ad perfectionem redemptionis humanæ pertinebat vt Iustitia ita in ea relucere, vt peccatum hominis sine satisfactione debita nō relaxaretur. præterea cum satisfactio per Christum fienda non debuit fieri pro vno homine tantum, sed pro tota humana naturā, necessario concernere debuit duas conditiones, vnam scilicet, vt esset vniuersalis respectu omnium satisfactionum. Secunda vt esset exemplaris respectu omnium particularium satisfactionum; vniuersalis autem debebat esse non per prædicationem, quasi per multas satisfactiones particulares multiplicaretur, sed vt habens virtutem respectu omnium, vnde nō oportebat quod ipse omnes pœnas, quæ ex peccato quocunque consequi possunt assumeret in seipso, sed illam ad quam omnes

ordi-

ordinantur, & quæ continet in se omnes pœ-
nias, quamuis non actu cuiusmodi est mors,
finis .n. omnium terribiliū est mors, vt dicit
Philosophus tertio Ethi. vnde iustitia dictā-
te per passionem mortis debuit esse satisfa-
ctio fienda per Christum. In quantum vero
debuit esse exemplaris respectu nostrarum
satisfactionum, debuit habere magnitudinē
excedētem omnes alias satisfactiones, quia
exemplar debet esse præstātius exemplato,
& ideo secundum maximam pœnarum de-
buit satisfacere, scilicet per passionem &
mortem, & ita Christus per passionem, &
mortem suam satisfecit sufficienter pro hu-
mano genere. Cœterum conuenientia hu-
ius quod Christus satisfactorius pro huma-
no genere mori debuit, colligitur aperte
ex eo quod humanum genus morti adiudi-
catum fuit propter peccatum, secundum il-
lud Genes. 2. Quacunque die comederitis
morte moriemini. Est autem conueniens
satisfaciendi modus cum quis subiecit se
pœnæ, quam alius meruit, & ideo conue-
niens fuit, vt Christus qui satisfacere vene-
rat pro humano genere mori voluerit, vn-
de primo Pet. 3. Christus semel pro pecca-
tis nostris mortuus est, si vero Machometus
vel alius pro eo replicaret; quod cum vita
quam Christus per passionem dedit pro re-
demptione humani generis fuerit corpo-
ralis,

ralis, quod per consequens non fuerit sufficiens ad compensandum vitam spiritualē, quam per peccatum homo amiserat, cum nihil corporale sit æquiualeus rei spirituali. Respondemus rationem istam inuvalidam, esse, vt pote ex defectu considerationis procedentem, sic autem arguens non debuit cōsiderare vitam Christi secundum humanitatis naturam solum, sed secundum personam carnem assumentem & in ea patientem, In quātum scilicet erat caro & vita Dei ex qua habebat dignitatem infinitam. Vnde vita corporalis Christi habebat infinitum valorem ex diuinitate coniuncta in quantum nō erat vita puri hominis sed Dei & hominis, & ideo poterat esse sufficiens recompensatio vitæ spiritualis ad satisfaciendum pro omnibus peccatis humani generis & præcipue ratione charitatis eximiæ ex qua offerebatur. Declarata iam pro nostra exiguitate fidei Christianæ religionis veritate circa conuenientiam mortis Christi pro redemptione humani generis. Restat obseruando ordinem nostrum inducere testimonia cōmendata & laudata per ipsum Machometum, per quæ fidei nostræ veritas splendidior reliceat, & Machometi error apertius falsus & perniciosus esse monstretur.

Occurrit in primis eximius Prophetarum Dauid, qui ex persona Christi loquens ait psal.

68. Quæ non rapui tunc exolvebam glos.

Ambr. Quasi diceret non peccaui & pœnas dedi, rapuit enim Adam & Euam præsumentes vt diabolus, ex diuinitate, rapere voluerunt diuinitatem & perdiderunt felicitatē. Cum autem Christus soluit, perfecte satisfecisse intelligitur pro peccatis nostris.

Secundo loco occurrit notabilis locus Prophetæ Isa. qui 53. cap. sic de Christo ad litterā loquitur, vere languores nostros ipse tulit & labores nostros ipse portauit. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra disciplina pacis nostræ super eum, & liuore eius fanati sumus, omnes enim nos quasi oves errauimus vnus quisq; in viā suā declinauit, & Deus posuit iniquitatem idest pœnam pro iniquitatibus omnibus expiandis omnium nostrum. Et quia Christus hanc pœnam ex maxima charitate sustinuit subditur. oblatuſ est, quia ipse voluit idest propter obedientiam Patris, & pro liberatione humani generis, & non aperuit os suum, scilicet verbis recalcitrando sed magis coram false accusantibus & iniuste iudicantibus tacendo sicut patet ex Euangelio.

Tertiò, Idem Propheta de turpitudine mortis eius loquens vbi ait supra & cum sceleratis reputatus est, quia inter latrones fuit crucifixus, vt per hoc particeps maleficij eorum
a vul-

à vulgaribus reputaretur ipse multorum peccata tulit & pro transgressoribus rogauit, vnde Luc. 23. Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt.

Quarto loco offert se nobis veridicus testis Ieremias, qui, Threnorū primo in psona Christi ita loquitur. O vos omnes qui transitis per viā videte si est dolor sicut dolor meus: In quibus verbis acerbissima eius passio demonstratur. Veniamus iam ad testimonia Sancti Euangelij, quod ipse Machometus tā magnifice laudat, & sunt plura testimonia, luce clariora Math. 20. inquit Christus de se ipso & non de alio. Ecce ascendimus Hierosolimam, & filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis & condemnabunt eum morte & tradent eum gentibus ad illudendum & flagellandum & tertio die resurget. Item habetur Luc. 18. 2. Luc. 23. habetur quod duobus Discipulis euntibus in castellum Emaus, & dubitantibus de Resurrectione Christi Christus apparens illis ait ad illos stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ: nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Oportebat siquidem Christum pati, tum propter Patris ordinationē, tum etiam propter ipsius exaltationem, tum propter humanam redemptionem, tum propter scripturarum adimpletionem, propter quod

quod sequitur, & incipiens à Moyse, & omnibus Prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de illo erant.

Tertiò occurrit illud Ioannis xj. Expedit ut vnus homo moriatur pro populo ut non tota gens pereat. Quod quidem Caiphas prophetice dixit ut Euangelista testatur. Item Io. 3. inquit Christus sicut Moyfes exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam, quod de exaltatione crucis intelligendum est. Item Io. 19. dicit, Cum ergo accepisset Iesus acetum dixit, Consumatum est, & inclinato capite tradidit spiritum. Quid plura? totum Euangelium plenum est, vnde mirandum est certè, quod vbi sunt tam splendidissimæ lucernæ testantes mortem Christi caligauerit perfidus Machometus negans Christum mortuum esse, & tamen ipse eius error qui magis stultitia dicendus est, apertissime eliditur ex verbis suis in Alcorano, ait enim cap. 28. ex persona Christi dum inter homines conuersaretur. Iniunxit mihi scilicet Deus nec me virum defectuosum sed malorum expertem creauit, & super me est diuina salus in die meæ natiuitatis & mortis à qua iterum viuus accedam: hæc ille. Et hæc de præsentis erroris confutatione, sufficiant.

Septimus error ipsius Machometi confutatur.
Cap XIII.

COETERUM perfidus Machometus sicut negat in Christo diuinitatem, ita iudiciariam potestatem. Negat enim ipsum iudicaturum in fine sæculi. Ait enim 14. cap. Alcorani solum Deum iudicaturum, & non Christum; sed ad sonitum buccinæ Angeli mortis Iesum Christum vna simul cum Angelis, & Dæmonibus, & alijs omnibus viuentibus creaturis, solo deo Creatore superstite moriturum, resurrecturumq; eum cum omnibus. Obseruantes circa impugnationem huius erroris perfidi Machometi; quantum ad illam partem primam in qua dicit, Christum non iudicaturum, quia aliorum ex superioribus falsitas manifesta luce patet, ordinem obseruatū in alijs. In primis solidabimus veritatem fidei Christianæ. In secundo inducemus tam pro confirmatione illius, quàm ad confutandū præfati Machometi errorem, testimonia, ex illis fontibus sacrarum scripturarum, quas ipse Machometus laudat.

Circa primum est firmiter credendum, quod iudiciaria potestas conuenit Christo, tam secundum

cundum diuinam naturam, quam secundum humanam. Secundum diuinam patet, sicut Pater facit omnia verbo, cum sit ars Omnipotentis Dei, Io. 1. Omnia per ipsum, idest verbum, facta sunt. Et in psal. Verbo domini cœli firmati sunt. Ita omnia iudicat verbo suo. Ratio enim iudicij est lex sapientiæ, vel veritatis, secundum quam iudicatur, cum autem Filius Dei sit sapientia genita, & veritas à Patre procedens, & ipsum perfectè repræsentans iudiciaria potestas sibi attribuenda est. & hoc est quod dicitur Io. 5. Omne iudicium dedit Filio, quod pro tanto dicitur, quod iudicium est per sapientiã diuinam. Sapientia autem tota communicatur Filio, & per consequens potestas iudiciaria. Conuenit etiam Christo iudiciaria potestas secundum humanam naturam propter capitis dignitatem, secundum illud Io. 5. Potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Vnde omnes res humanæ subduntur eius iudicio, quod ex tribus accipere possumus. Primò si consideremus habitudinem animæ Christi ad Verbum Dei; si enim spiritualis iudicat omnia vt dicit Apostolus 1. Chorint. 2. In quantum mens eius Verbo inhæret, multo magis anima Christi, quæ est plena veritate Verbi Dei, super omnia iudicium habet. Secundò apparet idem ex merito mortis eius, quia vt di-

cit

cit Io. 14. In hoc Christus mortuus est, & resurrexit, ut viuorum, & mortuorum dominetur; & ideo super omnes habet iudiciū: propter quod Apostolus ibi subdit, quod omnes stabimus ante Tribunal Christi; & Daniel 7. dicitur, Quod dedit omnem potestatem, & honorem, & Regnum, & omnis populi tribus, & linguarū seruient ei. Tertiò apparet idem ex comparatione rerum humanarum ad finem humanarū salutis. Cuicunq; enim committitur principale, committitur, & accessorium. Omnes autem res humanarū ordinantur ad finem Beatitudinis, quæ est æterna salus, ad quam homines admittuntur, vel etiam repelluntur, iudicio Christi. Ut patet Matt. 15. Vnde manifestum est, quod ad iudiciariam potestatem Christi pertinent omnes res humanarū. Cæterum optimo iure potestas iudiciaria Christo attribuitur, quoniam secundum Dei iustitiam conuenit, ut Iudex esset, qui pro Dei iustitia pugnat, ut dicit, Et iniuste iudicatus est. Vnde ipse dicit Apoc. 3. Ego vici, & sedi in throno Patris mei. In throno autem intelligitur iudiciaria potestas, secundum illud psal. 9. Sedit super throno qui iudicat iustitiam, & ita iudiciaria potestas conuenit Christo, & propter Diuinam personam, & propter capitis dignitatem, & propter plenitudinem gratiæ habitualis, tum etiam ex merito

rito

rito mortis eius illam obtinuit. Declarata autem sic fidei veritate, prosequamur secundum inducentes testimonia confutantia errorem Machometi.

In primis occurrit Propheta Regius David, qui psal. 72. ad Patrem loquens de Christo, ait, Deus iudicium tuum Regi da; glos. Deus Pater da iudicium tuum Regi, idest Christo, quasi diceret, Fac quod praevideo futurum; Pater enim non iudicat quemquam; sed omne iudicium dedit filio; Non quin tota Trinitas simul iudicet, sed quia solius filij persona secundum humanitatem ab hominibus in iudicio videbitur.

Secundò offert se Propheta Ieremias Iere. 23. ex persona Dei Patris loquens, ait, Ecce dies veniunt, & suscitabo David, idest Christum, de David secundum carnem descendentem, & regnabit Rex, & sapiens erit, & faciet iudicium, & iustitiam in terra.

Tertiò est illud Iob, qui cap. sui libri 36. de Christo loquens dicit, causa tua quasi impij iudicata est, scilicet à Pilato iudicium, causamq; recipies, vt iudices. Quoniam vt dicit Aug. in lib. de Verbis Domini. Sedebit Iudex, qui stetit sub iudice damnabit veros reos, qui falsè factus est reus.

Quartò occurrit S. Daniel, qui de Christo loquens, ait, cap. 7. Ecce in nubibus cœli quasi filius hominis veniebat, & vsq; ad antiquum

H die-

dierum peruenit; & sequitur, Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum, & omnis populi tribus, & linguarum seruiant ei.

Quintò occurrit testimonium de Euang. Matt. cap. 19. apertissimè Christus confutat prædictum errorem Machometi dicens, Amen Amen dico vobis, quod vos, qui sequuti estis me in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede Maiestatis suæ, sedebitis, & vos iudicantes duodecim tribus Israel. Et Matt. 15. habetur, Cum venerit Filius hominis, licet enim idem sit filius Dei, & filius hominis, facit tamen mentionem de filio hominis, quia in forma humana venit ad iudiciũ in Maiestate sua, quia tunc apparebit in forma gloriosa, quasi in primo aduentu apparuit in forma passibili, & infirma. Et omnes Angeli, eius cum eo; Tum propter honorem Iudicis, tum propter executionem iudicij; quia ministerio Sanctorum Angelorum deducuntur electi ad cælum, & per malos Angelos reprobis trahuntur ad infernum. Sedebit super sedem Maiestatis suæ. Per hoc designatur potestas iudiciaria, quæ data est Christo, homini. Et congregabuntur ante eum omnes gentes, quia nullus poterit tunc latere, & superabit &c. & ita ut dicitur Act. 10. Christus constitutus est à Deo Patre iudex viuorum, & mortuorum, Ex quibus manifestè relinquitur impro-
barus

batus sufficienter error præfatus Macho-
meti.

Etiam error ipsius Machometi confutatur.

Cap. XIII.

VERSVS perfidus Macho-
metus, & sequaces sui Sar-
raceni, videntes aduersus
se tot, tamque clarissima
ex ipsis sacris scripturis,
quas ipsi commendant, te-
stimonia, in suorum erroru

colorem finxerunt, quod Iudæi corruperant
legem Moysis, & Prophetarum; & Christia-
ni Euangelium, & quod non remanserat de
veritate legis, & Euangelij, nisi quantum
est in Alcorano. Hæc autem fictio, licet ma-
nifestam contineat falsitatem, & errorem,
maximè cum non probet; licet secundum
omnia iura allegans scripta aliqua corrup-
ta esse, hoc probare teneatur. Nihilomi-
nus nos pro ampliori denudatione perfidi
Machometi, & Sarracenorum, hanc falsita-
tem, & errorem confutabimus, tam auctori-
tatibus scripturæ sanctæ, quàm euidentibus
rationibus; paucis tamen, quoniam fictio
ita manifestè falsa est, vt non sit opus ad hoc
ostendendum multa inferre testimonia.

In primis occurrit nobis illud, quod habetur

H 2 psal.

psal. 47. Vbi Propheta, de durabilitate, & firmitate Ecclesiæ, vsq; ad finem sæculi loquens, ait. In Ciuitate Dei nostri Deus fundauit eam in æternum. Cum autem, vt ait Ozeas Propheta, iustus ex fide viuat, tãdiũ dicitur Ecclesia durare, aut populus dei, quamdiũ in ea fides perseverat. Vnde Hieron. Vbi fides ibi Ecclesia: ergo quamdiũ Ecclesia durat, fides incorrupta manebit. Cum ergo pollicitatione diuina Ecclesia permanens est, ergo eadem pollicitatione fides incorrupta manebit.

Secundò Propheta Baruc loquens de lege Dei c. 2. lex quæ est in æternum non ergo est corrupta.

Tertiò ex Propheta Dauid psal. 118. In æternum domine permanet verbum, & in sæculum, sæculi veritas tua, & ita idem quod prius.

Quartò est ad idem quod Illustris propheta, Isa. c. 9. de Christo loquens ait. Super solium Dauid, & super Regnum eius sedebit, vt confirmet, & corroboret illud in iudicio, & iustitia vsq; in sempiternum. Vnde Angelus Gabriel consonans Prophetæ, ait. Luc. 1. Dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum: Cum non regnet in domo Iacob, quasi credentium, nisi per fidem, & charitatem; sed si fides esset corrupta, & vitiata,
iam

iam regnum suum non permaneret: & tamē ipse Christus ait Matth. ult. Ego autē vobiscum sum, vsq; ad consummationem sæculi.

Quintò occurrit Propheta Ozeas, in persona Domini loquentis Ecclesiæ sanctæ suæ c. 2. sponsabo te mihi in sempiternum in fide. Si ergo matrimonium Christi, & Ecclesiæ sempiternum debet esse, Deus nunquāmitteret fidem suam viciari, & corrūpi vniuersaliter, quoniam corrupta fide, dissolueretur matrimonium.

Sextò error præfatus improbatur ex Evangelio. Primo ex illo Matth. 16. Vbi Christus Petro confitenti eum filium Dei esse, ait, Super hanc petram idest fidem, quam professus es, ædificabo Ecclesiam meam; & sequitur, Et portæ Inferi non præualebunt aduersus eam. Secundo Luc. 22. Vbi Christus pollicetur Petro, Ego autem rogavi pro te, vt non deficiat fides tua, fides ergo Petri permanens erat vsque in finem.

Septimò ad idem est illud Io. 14. Vidi alterum Angelum volantem per medium cœli habentem Euangelium æternum, tum autem tantæ auctoritatis testimonia non possent in veritate stare si lex & Euangelium iam esset corrupta manifesta luce apparet falsitas & malitia Machometi, & Sarracenorum dicentium, legem, & Euangelium esse corrupta.

Præterea, ratione præfatus error confutatur.

Primò sic talis corruptio scripturarum prædictarum non potuit esse generalis, & manifesta, quia sic aliæ nationes habuissent notitiã huius corruptionis, & sic illa corruptio fuisset notoria, sed hoc manifestè, & notoriè est falsum; nec etiam potuisset esse particularis, & occulta, quia aliqui Codices integri, & incorrupti remansissent, quod est falsum: nam in omni lingua, & in omni Prouincia, siue Regione inuenitur lex, & Euangelium vniformiter scripta.

Secundò sic textus legis veteris apud Hæbreos est in lingua propria, & littera qua fuit in Sinai data Patribus per Moysen, & postquã fuerunt expulsi à terra promissionis, & per orbem dispersi eandem legem tenent ubiq; terrarum sine aliqua variatione; Ergo talis corruptio non potest veteri testamento applicari, & multò minus nouo, quod sic patet. Nam quatuor Euangelia non sunt scripta, nec eodem tempore, nec eodem loco, nec eodem Idiomate, nec ab eodem Sriptore. scilicet Matt. in Iudæa in Hebræo, Ioannes in Græco in Græcia. Lucas in Achaia, etiam in Græco, Marcus in Italia in Latîno, & eorum translatio facta est per B. Hieronymũ, & alios, ante tempora Machometi, & remanserunt exëplaria in omnibus linguis: ergo nõ

po-

poterant per aliquos falsarios vitiari, quoniam manifestè sciretur; sed hoc non fuit in opinione apud alios, quod ergo Machometus dicit fictio est, & deliramentum malitiosum.

Tertiò manifestè hoc ostenditur falsissimum, quoniam adhuc libri aliqui Prophetarum, & Euangeliorum originales reperiuntur apud Christianos, qui fuerunt scripti antequàm natus esset Machometus, & omnes concordant cum alijs posterioribus, ergo &c.

Quartò sic, quomodo Christiani potuerunt cum Iudæis in tali corruptione convenire à quibus tam antiquo odio diuiduntur; quomodo etiam conveniunt Christiani, & Iudæi in corruptione eius in quo maximè discordant scilicet in Christo, quem Iudæi dicunt non esse Deum, nec bonum hominem. Christiani verò non solum dicunt esse sanctissimum, omnium, sed etiam verum Deum.

Quintò autem ex ipsius dictis Machometi. Ipse primo mandat observari legem, & Euangelium; quæro ab eo an illa, quæ apud nos sunt, & hoc non quia illa dicit esse corrupta, nec etiam alia ab istis, cum nulla talia inveniuntur in toto orbe, ut est manifestum, ergo &c.

Sextò sic ipse in Alcorano eorum dicit in capitulo de Iona, si fueritis in dubio de hoc, quod reuelamus vobis petatis ab illis, qui lege-

runt librum antequàm nos ; Illi autem qui legerunt librum priusquàm Sarraceni sunt Iudæi, & Christiani, qui receperunt Pentatheucum, & Euangelium, sicut exponit Machometus, ergo Machometus præcipit Sarracenis, quod petant à Christianis, & Iudæis de dubijs ; sed quomodo mitteret omnes ad mendacia Machometus testimonia, si esset Propheta verus vt ipsi Sarraceni dicunt : non ergo vitiati erant libri Iudæorum, & Christianorum tempore Machometi : Nec possunt dicere, quod postea fuerunt vitiati. Nam dicitur in Alcorano in cap. Elchagar, quod interpretatur lapis. Nos inquam in persona Dei descendere fecimus recordationem Dei, & nos eandem custodimus. Lex autem Moyfi, & sanctum Euangelium apud Sarracenos dicuntur concordatio, ergo deus semper apud suos fideles testimonium suæ scripturæ conseruauit ante Machometum, & conseruabit postea.

Septimò error præfatus sic improbatur, si Sarraceni omnino volunt dicere, quod lex Moyfi, & Euangelium sunt corrupta, aut vitiata, Ostendant nobis legem Moyfi, & Euangelium incorrupta ; & recipiamus ea, maxime si ostenderint vniformiter in omnibus linguis, sicut nos ostendimus ; sed hoc illis est impossibile, ergo falsum est quod Machometus dicit, quod lex Moyfi, & Euangelium corrup-

ta, aut vitiata fuerunt. sed fictio fuit maligniosa, & perniciofa ad tenendum gentem illam excecata in erroribus fuis.

Nonus error ipfius Machometi confutatur.
Cap. XV.

PERFIDVS Machometus in tantum beftialis fterit, vt non in veritatibus puræ fidei aberraret, verum etiam, in ijs quæ apud omnem bonum Philofophum clariffima funt, qua

fi funt prima principia. Afferit enim Deum corporum efle, & habentem membra corporea, ficut manus, & pedes &c. In hoc fequutus eft hereticos dictos Antropomorphitas, qui fimplicitate ruficana Deum habere humana membra arbitrati funt. Vnde ait in vifione de qua fupra in c. 4. quod tetigit eum Deus manu fua inter humeros, adeo vt frigiditas manus eius perueniret vfq; ad medullam dorfus eius: Tactus autem non potefl nifi corporeus efle, vt teftatur tota philofophia; qui error manifefte confunditur auctoritatibus facræ fcripturæ, & rationibus.

In primis occurrit illud fapientia 1. id eft, Spiritus Domini repleuit orbem terrarum, hoc autem impoffibile eft conuenire rei corporali, vt patet, ergo impoffibile eft Deum efle cor-

ctus; ex quo, sic arguitur. Deus est purus, actus, ergo impossibile est quod sit compositus cuiusmodi est omnis res corporea. Consequentia patet, quia cum in omni composito necesse sit esse actum, & potentiam; non enim plura possunt simpliciter vnum fieri nisi aliquid sit in actu, & aliud in potentia; quæ enim actu sunt non vniuntur, nisi quasi colligata, quæ non sunt vnum simpliciter.

Quartum attributum Dei est, quod Deus est ens nobilissimum in fine nobilitatis, Ex illo arguitur sic. Nulla res corporea potest esse nobilissimum ens omnium entium; patet quia spiritus nobilioris, & altioris naturæ est. Cum ergo Deus sit ens nobilissimum, manifestè apparet, quod impossibile est, quod sit corpus, aut res corporea.

Quintum attributum Dei est, quod est æternus. Ex hoc arguitur sic. Si Deus esset corporeus esset necesse compositus, sed omne compositum, ab alio componitur, si ergo ab alio componeretur, iam ipse non esset Deus; sed ille potius, qui eum componeret. Item si ab alio compositus esset, iam æternus non esset, cum in sui compositione inciperet esse, ergo manifestè patet, quod error ille sit stultus.

Sextum attributum Dei est, quod sit necesse esse, ex quo arguitur sic, Omne compositum est potentia dissolubile, quantum est de ratione compositionis, licet in quodam sit aliquid

quid ad dissolutionem repugnans . Quod autem dissolubile est in potentia est ad non esse, quod Deo non potest competere , cum sit necesse esse : ergo impossibile est quod in deo sit compositio , & per consequens quod sit corporeus . Non debuit ad huius erroris assertionem mouere Machomerum, nec quenquam alium , quod sacra scriptura attribuit Deo trinam dimensionem . Dicitur enim Iob. 11. Celsior cœlo est , & facie profundior inferno, & vnde cognosces, longior est terra mensura eius, & latior mari . Item lineamenta membrorum , quæ tanquàm de homine fragili , & composito describuntur scilicet, vt de oculis, facie, capite, manibus, brachijs, digitis, vtero, pedibus, vt Iob. 41. si brachium habes vt Deus . Et in psal. Oculi Domini super iustos , & dextera sua fecit virtutem, & similia, quæ cum secundum litteram, non absq; nefando sacrilegio possunt intelligi super eo, qui est inuisibilis, ineffabilis, incomprehensibilis, inestimabilis, simplex , & incompòsitus est . Oportet vt huiusmodi significationem membrorum diuinas efficientias , & immensas operationes sentiamus, quæ nobis nisi per hæc vñtata vocabula non queuat intimari : ideo necessitate quadam sacra scriptura tradidit nobis spiritualia, & diuina sub similitudinibus corporalium . Vnde Ozeq. 12. dicit Dominus

ego

ego visionem multiplicaui eis, & in manibus Prophetarum assimilatus sum eis; & hoc conuenienter factum est: Deus enim omnibus prouidet, secundum quod eorum competit naturæ. Est autem naturale homini: vt per sensibilia ad intelligibilia perueniat, quia omnis nostra cognitio à sensu initium habet. Vnde conuenienter in sacra scriptura traduntur spiritualia nobis sub metaphoris corporaliū, & hoc dicit Dion. 2. cap. cœlest. Hierarch. Impossibile est nobis aliter relucere diuinum radium nisi validitate sacrorum velaminum, circumuelatum. Cœterum hoc congruentissime agit diuina prouidentia, vt sacra scriptura quæ omnibus communiter proponitur sub similitudinibus corporaliū proponatur, vt saltem sic rudes eam capiant, qui ad intelligibilia secundum se capienda non sunt idonei. Vnde cum trinam dimensionem deo attribuit sub similitudine quantitatis corporeæ quantitatem virtualem designat. Vtpotè per profunditatem, virtutem ad cognoscendum occultam, per altitudinem, excellentiam virtutis super omnia, per longitudinem, durationem sui esse, per latitudinem, affectum dilectionis ad omnia. Velut dicit Dionysius 9. cap. de d. n. per profunditatem, intelligitur incomprehensibilitas essentiae ipsius, per longitudinem, processus virtutis omnia pene-

penetrantis, per latitudinem vero, super extensio eius ad omnia in quantum videlicet deo in eius protectione omnia continentur. Sic etiam partes corporeæ attribuuntur Deo in scripturis ratione suorum actuum & operationum, ut puta pro significatione oris collocationem eius, quæ in arcanos animæ sensus solet clementer infundi, vel quod in patribus nostris, atq; Prophetis idem loquutus sit. Agnoscimus in oculis immensitatem, perspicaciam, qua vniuersa perlustrat, & perspicit; Manuum nuncupatione providentiam, & operationem, qua ipse sit omnium creator, & conditor, sentiamus. brachium quoq; virtutis, & gubernationis eius insigne, quo cuncta sustentat, moderatur, & regit, & ita similiter de alijs partibus.

Decimus error Machometi confutatur.

Cap. XV I.

CONSEQUENTER stultus, & maliciosus Machometus addens errorem erroribus dicit Deum esse causam omnium peccatorum, unde ait, quod si Deus vellet, omnes gentes, vnam gentem efficeret; sed hunc aberrare, illum recta via progredi, pro velle suo proficit, qui

qui errores dilatabit vsq; ad finem mundi.
Vnde exclamans ait, O Deus quibusuis re-
ctam viam, quibusuis malam præbes. Sane
error iste nimis periculosus, & perniciosus
est, & diuinæ bonitatis iniuriosus valde; præ-
bet enim peccatoribus occasionem in pec-
catis perseverandi ac culpas suas, & pecca-
ta in Deum retorquendi. Sed hic error fa-
cile improbatur, pro quo notandum, quod
homo dupliciter est causa peccati alterius.
Vno modo directe inclinando voluntatem
eius ad peccandum; alio modo indirectè,
scilicet, dummodò non retrahit aliquos à
peccato. Vnde Ezech. 3, dicit Dominus spe-
culatori. Si non annunciaueris impio &c.
morieris, sanguinem eius de manu tua re-
quiram. Quod autem nullo modorum isto-
rum Deus posset esse causa peccati cuiuscun-
que manifeste ostenditur. Et primo quidè
scilicet directe; Omne peccatum mortale
est auersio ab ultimo fine; sed impossibile
est quod deus faciat voluntatem alicuius
auertere ab ultimo fine, cum ipsemet sit vl-
timus finis; immò ipse deus omnia inclinat,
& conuertit in semetipsum, sicut in vltimum
finem; sicut Dionisius 2. cap. de d. n. ergo
impossibile est quod Deus sit causa cuiuscun-
que discedendi ab ordine qui est in ipsum,
in quo consistit ratio peccati.

Secundò error præfatus depellitur ex illo Sap.

11. diligis omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum quæ fecisti; odit autem Deus peccatum, & errores hominum: secundum illud Sap. 14. Pariter odio sunt Deo impius, & impietas eius. & Eccl. 15. omne excrementum erroris odit Deus. Item, & psal. 5. odisti omnes, qui operantur iniquitatem, ergo non potest dici Deus primo modo esse causa peccati scilicet directè.

Tertiò patet eadem veritas & conculcatur error præfatus, ex illo Io. 1. sine ipso factum est nihil, idest, peccatum.

Quartò ratione sic eadem veritas ostenditur. Deus non est actor illius, cuius est ultor, ut manifestum est; sed Deus est ultor peccatorum, & errorum hominum, Deuter. 32. Mea est ultio, & ego retribuam. & in psal. Interficiam omnes peccatores terræ, & Isa. 46. Dies autem illa Domini dei exercituum, dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis suis: ergo Deus non est dicendus causa peccati.

Quintò sic, peccatum, & error dicunt priuationem, & defectum deordinatum carentem debito fine; sed facere talem defectum repugnat potentia, & sapientia, & bonitati diuinæ, est .n. in peccato priuatio utilitatis, ordinis, & entitatis, ergo cum nihil sit attribuendum Deo, nisi quod deceat suam potentiam, sapientiam, & bonitatem manifestum est, quod attribuere, quod sit causa peccatorum,

rum, non solum est falsitatis sed blasphemie, & impietatis. Præterea quod etiam Deus non possit dici causa peccati secundo modo, scilicet indirecte, patet: licet ita contingat, quod Deus aliquibus, non præbeat auxilium ad vitandum peccata, quod si præberet non peccarent; hoc tamen facit secundum ordinem suæ sapientiæ, & iustitiæ, cum ipse sit ipsa diuina Sapientia, & iustitia. Unde non imputatur ei, quod aliquis peccat, sicut causa peccati; sicut gubernator non dicitur causa merisionis naui, ex eo quod non gubernat nauem, nisi quando subtrahit gubernationem potens, & debens gubernare. Deus autem ex iusto iudicio facit quod aliquibus auxilium non præstat, ut non cadant, quod ipsi impedimentum præstant gratiæ in quantum aueruntur à lumine ut dicit S. Dionysius, patet ergo quod Deo nullo modo attribuitur causalitas peccatorum vel errorum, dicit enim Augustinus lib. 83. quasi nullo patiente homine Authore fit homo deterior; Est autem Deus omni sapienti homine præstantior, multo ergo minus Deo authore, aut volente fit homo deterior, & ita clarissima luce patet falsitas præfati erroris Machometi.

Vndecimus error Machometi confutatur. Cap. XVII.

CONSEQUENTER
perfidus Machometus asse-
rere visus est omnia ista
mundana fortuita esse, &
non regi à diuina proui-
dencia; ait enim in Alco-
rano cap. 6. Si vobis aduer-

sitates incubuerint similiter à cæteris incu-
buerunt, Isti quidem sunt dies casus & for-
tunæ, & in cap. 56. dicit. Scitote vitam hu-
ius Mundi nihil esse nisi ludum lubricum &
inane, ornatumq; vacuum &c. In quo erro-
re fatuo perfidus Machometus insequutus
est errorem quorundam antiquorum Phi-
losophorum vt Democriti & Epicureorum,
qui mundum istum dixerunt non gubernari
diuina prouidentia, sed à casu & fortuna,
omnia proueniri, sed error iste facilliter ostē-
ditur falsus, stultus, & impossibilis: Quis .n.
vt inquit Lactantius non sentiat hunc mun-
dum tam mirabili ratione perfectum aliqua
prouidentia gubernari. Quando quidem
nihil est, quod possit sine vlllo Moderatore
consistere sicut domus ab Habitatore deser-
ta dilabitur Nauis sine Gubernatore abit
pessime, corpus relictum ab anima defluit
nedum

nedum putemus tantam istam molem aut
construi sine artifice aut extare tam diu sine
Rectore potuisse. Ostendamus igitur illius
erroris falsitatem via qua Superiores expro-
bramus sacrarum scilicet literarum testimo-
nijs, & veridicis rationibus patet, In primis
falsitas in illo Sapientiæ 8. vbi de Sapientia
diuina, quod attingit finem vsq; ad finem,
fortiter & disponit omnia suauiter. Secun-
do ex illo sapientiæ 14. Tu autem Pater gu-
bernans omnia prouidentia. Ratione vero
sic confutatur error prædictus, & probatur
quod omnia tam bona quàm mala, tam ne-
cessaria, quàm contingentia, tam species
quàm indiuidua regantur diuina prouiden-
tia sic. ad quæcunq; pertingit ordo prou-
identia illæ subsunt eidem prouidentia sed
ordo diuinæ prouidentia omnia attingit
Sap. 8. quia omnia ordinantur ad aliquod
bonum vniuersum, in tantum, quod si per
aliquam malitiam vno modo ab ipso defi-
ciant statim alio modo in ipsum ordinantur
siue sit malum nature, quia corruptio vnius
generatio alterius est, & deformitas mon-
strorum commendat proportionem natu-
ralem corporis, siue sit malum culpæ, quia
illud comendat honestatem virtutis & per
pœnam diuinam iustitiam.

Secundo sic. quæcunq; habent certum ordinem
oportet quod aliqua prouidentia gubernen-

tur sed res huius Mundi tenent certum ordinem in suis motibus, ergo oportet dicere, quod prouidentia aliqua & non à casu vel fortuna gubernantur.

Tertio sic quæ sunt diuersa non conseruantur in aliqua coniunctione nisi per aliquam prouidentiam gubernantem, sed in Mundo uidemus contraria & diuersa ad idem colligata permanere ergo Mundus ipse prouidentia regitur.

Quarto sic omne id quod per se non potest stare, nec potest per se conseruari indiget aliquo Gubernatore, quo conseruetur, sed res creatæ per se inesse conseruari non possunt, quia quæ ex uihilo facta sunt per se in nihilum tendunt ut dicit Damascus, Ergo oportet dicere res mundanas cum à Deo sint creatæ diuina prouidentia gubernari, quod autem hoc sit verum non tantum de rebus naturalibus, sed etiam de humanis actibus patet, Tum per illud Math. x. Omnes capilli capitis vestri numerati sunt. Ergo etiam minima in humanis actibus prouidentia diuina ordinantur, ratione sic. punire & præmiare & præcepta dare sunt prouidentia actus, quia per huiusmodi quilibet Prouisor subditos suos gubernat, sed Deus hæc omnia circa humanos actus agit, ergo humani actus diuinæ prouidentia subduntur. unde dicendum est non sicut Machometus stultus

vide -

videtur dicere, sed vt sapientissima Christiana religio sapit quod omnia quæ sunt in Mundo subiecta sunt diuinæ prouidentia quæ cuncta disponit bona & mala; bona vt fiant, mala vt ordinentur, vt nihil inordinatum sit in regno prouidentia, & vt ex eis aliquod bonum sequatur, Nam sicut Deus naturarum bonarum creator optimus est, ita malorum iustissimus ordinator.

*Duodecimus error Machometi confutatur**Cap. XV I I I.*

AMPLIUS perfidus Machometus asseruit circumcisionem esse seruandam, in quo errore conuenit cum Iudeis & certis hæreticis qui Corinthiani dicti sunt: qui error facile confutatur, si reuocemus ad memoriã qualiter Deus se promiserat daturum legem nouã per Christum, aliam à lege veteri, quæ multo perfectior illa esset secundum illud Ierem. 31. Ecce dies venient dicit Dominus, & feriam domui Israel & domui Iuda idest fidelibus Christum confitentibus fœdus nouum, idest legem nouam non secundum pactum quod pepigit cum Patribus eorum, idest secundum opera veteris testamenti, sed hoc erit pactum

quod feriam cum domo Israel post dies illos dicit Dominum dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribā eam, & ero eis in Deum. Ex qua auctoritate habentur duo, vnum quod Deus daturus erat legem nouam aliam quam dederat Patribus eorum, vnde propter hoc, quod Christus daturus erat legem nouam dicitur Isa. 23. Dominus Iudex noster, Dominus Legifer noster, Dominus Rex noster ipse saluabit nos. Secundum est quod hæc lex noua alio modo danda erat quam antiqua, nam erat scribenda in cordibus, sicut antiqua scripta fuit in tabulis lapideis ad denotandum firmitatem, seu stabilitatem legis scilicet nouæ, & infirmitatem, seu instabilitatem antiquæ. Cum ergo lex noua comparetur ad veterem, sicut perfectum ad imperfectum, necessarium est, vt adueniente perfecto euacuetur quod imperfectum est, si ad idem ordinetur; gratia enim nō facit per duo quod per vnum potest facere, sicut nec natura; vnde ceremonialia præcepta non fuerunt iussa seruari, nisi vsq; ad Aduentum Christi veri Prophetæ, de quo legitur Deuteronomij 18. Prophetam de gente tua suscitabit tibi Deus ipsum sicut me audies, & subditur ponam verba mea in ore ipsius, loqueturq; ad eos omnia verba, quæ præcepero illi, ex quo relinquitur, quod adueniente Christo

hunc

e i

qui

qui ibi fuit prænunciatus iuxta dispositionem illius cedere debebat legalia, & ad Imperium illius cessare. Vnde dictum illud Matth. xi. Lex & Prophetæ vsq; ad Ioannē retractauit ceremonialia & alia instituit potiora. Vnde Augustinus contra Faustū sacramenta quæ obseruabantur nunciatiua erant Christi venturi, quæ cum suo aduentu impleret, ablata sunt & alia instituta virtute maiora, vtilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora. Præterea hac ratione, quia lex & Sacerdotium pari passu currunt; Apostolus ad Hebræos 7. dicit; quod translato Sacerdotio necesse vt legis translatio fiat, erat enim lex sub administratione Sacerdotum, ergo mutato Sacerdotio necesse est quod lex mutetur, & huiusmodi ratio est iuxta S. Thomam, quia mutato fine necesse est mutari ea, quæ sunt ad finem. Omnis autem lex ordinatur ad conuersationem, humanam gubernandam & regendam. Vnde secundum Philosophum i. Politic. mutata conuersatione necesse est mutari legem. Sicut autem lex humana ordinatur ad regimen mundanum, ita lex spiritalis & diuina ad diuinum regimen: hoc autem regimen designatur per Sacerdotium, necesse fuit legem transferri, & ita præcepta ceremonialia cessare debuerunt post Aduentum Christi nouæ Legislatorem. Vnde Augustinus

super illud Iudith dicit vir eius fuit Manasses, dicit adueniente Christo, & Sole Euangelij clarescente in mundo omnis illa obseruantia cessat, & quasi vilis messis collectio transit. Cum autem Circuncisio non sit praeceptum morale non .n. est de dictamine rationis naturalis, vt patet. Vnde non fuit omni nationi data sicq; imperfecta respectu baptismi dati in noua lege & hoc tripliciter. Primo quidem quantum ad significationem, quia non significabat ita expresse emundationem totius hominis ab immunditia culpae originalis sicut ablutio baptismalis.

Secundo Circuncisio fuit imperfecta respectu baptismi, quantum ad efficaciam, quia non tam abundans gratia ad operandum & reprimendum fomitem in Circuncisione dabatur sicut in baptismo datur.

Tertio erat imperfecta respectu baptismi, quantum ad vtilitatem, quia non erat eius vtilitas ita communis sicut baptismi, cum illa haberet determinatum populum, determinatum sexum, determinatum tempus, quod in baptismo non accidit, & ideo adueniente tempore plenitudinis gratiae, debuit circuncisio cessare baptismo instituto. Vnde fideles non tenentur ad circuncisionem, Imo qui circuncideretur grauissime peccaret dicente Apostolo ad Galat. 5. si circuncidimini

cidimini Christus nihil vobis proderit, id est fides Christi, quia cum circumfio fuerit signum & gesserit typum passionis, qui ad huc vteretur circumfione crederet adhuc signum durare, & non venisse signatum, & sic excideret à Christo. Patet ergo Machometum grauiterrasse dicentem circumfionem adhuc esse obseruandam. Nec mouere debuit Machometum nec quemq; aliū, quod Genes. 16. dicitur, quod circumfio data sit in fœdus æternum, quoniam æternū ibi accipitur pro sæculo eo, quod longam durationem habet sed finem tandem, sed nō est determinatus nobis, vel dicitur, quod circumfio corporalis est in fœdus æternum non ad literam sed quantum ad suum significatum quod est duplex vnum est circumfio spiritalis, quæ est omnium vitiōrū amputatio de qua Moyse Deuteronomij 30. prophetauit dicens. Circumcidet Deus Deus tuus cor tuum & cor seminis tui, vt diligas Dominum Deum tuum &c. Item Prophetam Ierem. de eadem loquitur Ierem. 4. Circumcidimini Domino & auferte præputium cordium vestrorum, viri Iuda & habitatores Hyerusalem, ista est circumfio spiritalis, quæ in nobis perpetuo manere debet, quia præputium nostrum id est omne vitium à nobis abscindendum est, vt simus sancti & immaculati in medio Nationis prauæ &

& peruersæ. Hoc est profecto circumcisio cordis significata per illam carnalem scilicet, vt deponamus veterem hominem cum actibus suis qui corrumpitur secundum desideria erroris, & inducamus nouum hominem idest Christum; secundum significatum per circumcisionem carnalem est futura carnis nostræ resurrectio gloriosa, quæ in æternum idest sine fine durabit tunc enim verissime circumcisi erimus, idest ab omnibus carnalis concupiscentiæ vitijs & corruptionibus; spoliati similes Angelis. Nec insuper mouere debuit Machometum ad struendum errorem suum quod Christus circumcissus fuerit, quoniam hoc non fecit in exemplum imitationis sed ne Iudæis daret occasionem incredulitatis, sicut dicit August. in Homil. de circumcisione.

Decimus tertius error Machometi confutatur.

Cap. XIX.

TEM perfidus Machometus deridens Christianos improbando illis adorationem imaginum dicit illos in Alcorano cap. 38. Idolâtras damnandosq; esse igne inferni. Hic autem error accidit Machometo quia rudis & grossus erat atq;

be-

bestialis debuisset enim intelligere qđ religio Christiana plena sapientiæ & diuinæ lumine gratiæ illustrata imagines non Deos appellat non eis seruit vt dijs nec ab eis expectat futurum iudicium sed ad memoriam & recordationem primitiuorum veneratur eas & adorat sed non seruitis cultu diuino, nec alicui creaturæ, vt in septima synodo Patres sancti dixerunt. Nam vt habet glosa ad Colocenses 1. nulla imago Dei coli debet nisi illa quæ hoc est quod ille, vnde ad manifeste intelligendum, quod vsus imaginum Dei, & Sanctorum apud Christianos nō sit Idolatria, vt præfatus bestialis Machometus garrit, sed sit vsus licitus & religiosus. Notandum est quod sicut dicit Philosophus in libro de memoria, & reminiscencia duplex est motus animæ in imagine vnus in imaginem ipsam secundum quod est res quædam vt puta lignum, aut lapis, aut argentū depictum; alio modo est motus in imaginem in quantum est imago alterius, & inter hos duos motus hæc est differentia, quia primus motus, quo quis mouetur in imaginem prout est res quædam est alius a motu, qui est in rem cuius est imago. Secundus autem qui est in imaginem in quantum est imago est vnus & idem cum illo, qui est in rem. Imagini autē in quantum est res quædam puta lignum sculptum vel depictum nulla reuerentia

rentia aut honor debetur sic nec alij lapidi aut ligno. Vnde imagini hoc respectu exhibere aliquem cultum, aut reuerentiam, esset verè idolatrare; hoc autem modo Christiana religio non veneratur imagines: imagini vero secundum quod est imago bene exhibetur reuerentia, & eadem quæ debetur ei cuius est imago, & hoc non est idolatrare, quia imaginis honor non sistit in imagine sed refertur, siue pertinet ad imaginarium, siue ad exemplar cuius est. & ita in imagine, non veneramur lapidem aut lignum sed Deum aut sanctum cuius est, vnde non est apud Christianos vsus adorationis imaginum, qui erat apud gẽtiles, & paganos Idolatras propter duo. Primo, quidem quantum ad hoc quod quidam eorum adorabant ipsas imagines, vt quasdam credentes in eis aliquid diuinitatis esse propter responsa, quæ Dæmones in eis dabant, & alios mirabiles huiusmodi effectus.

Secundo propter res quarum erant imagines statuerant enim imagines aliquibus creaturis, vel Soli, vel Lunæ ponentes spem salutis in eis vnde ipsas venerabantur veneratione Patriæ, & hoc est idolatrare talis autẽ vsus adorationum imaginum non est: apud Illustrem religionem Christianorum, Christiani enim adorant adoratione patrie Christi imaginem, qui est verus Deus non propter ipsam

imaginem sed propter re cuius est imago ;
Nam sicut supra diximus iuxta Damascenū
honor imaginis refertur ad Prototypum
idest exemplar & August. lib. 3. de doctrina
Christiana dicit, qui veneratur tale signum
diuinitus institutum cuius vim significatio-
nemq; intelligit non hoc veneratur ; quod
videtur & transit , sed potius quo talia cun-
cta referenda sunt, vnde patet quod hoc nō
est istolatrare vt mētitur Machometus; nec
obstat vsui venerationis imaginum à Reli-
gione Christiana obseruato, illud Exodi xx.
non facies tibi sculptile , nec omnem simili-
tudinē, quoniam non prohibetur illo præ-
cepto facere quamcunq; sculpturam vel si-
militudinē, sed facere ad adorandum, vnde
subditur: Non adorabis ea nec coles, & quia
sicut dictum est idem est motus in imaginē,
& idem cuius est imago eo modo prohibe-
tur adoratio quo prohibetur adoratio rei ,
cuius est imago . Vnde ibidem intelligitur
prohiberi adoratio imaginum , quas genti-
les faciebant in venerationem Deorum suo-
rum idest dæmonum, ideoq; præmittitur nō
habebis Deos alienos coram me . Præte-
rea fuit prohibitum illud pro eo tempore
in quo Deus humanam naturam nondum
assumpserat, tunc enim cum omnino esset in-
corporeus & per consequens infigurabilis ,
nulla imago corporalis poterat ei imponi ,
sicut

sicut dicitur Isa. 40. vt enim Damasus insipientiæ summæ est, & impietatis figurare quod diuinum est, & ideo prohibitum est in veteri lege ne imagines fierent ad adorandum, & præcipue quia proni erant ad Idolatriam, ex hoc quod totus Mundus idolatriæ insistebat, sed postquam Deus factus est homo potest habere imaginem ratione suæ humanitatis assumptæ, & in sua imagine corporali adorari; nec moueri debuit bestialis Machometus ad irridendum Christianos circa adorationem imaginum quod nihil de ea in Euangelio reperiatur institutum, quoniam multa Apostoli tradiderunt obseruanda quæ non sunt scripta. Nam quædam familiari instinctu Sancti spiritus Apostoli fidelibus tradiderunt seruanda quæ non reliquerunt in scriptis, sed in obseruatione Ecclesiæ per successionem fidelium sunt ordinata, vt Apostolus Paulus dicit Thesalon. 2. state & tenete traditiones, quas siue per sermonem, scilicet ab ore prolatum, siue per Epistolam, scilicet scripto transmissam, & inter has traditiones est vsus imaginum in Ecclesia. vnde etiam Damasus dicit quod Lucas depinxit imaginem Christi, quæ Romæ habetur & B. Mariæ Virginis, & Christus imaginem suam Abagaro Rege depictam direxit, vt dicitur in Ecclesiastica historia. Præterea vsus imaginum apud fideles

les non fuit abiq; ratione introductus, Imo rationabiliter multum primo ad instructionem rudium, qui eis quasi quibusdam libris edocentur. Secundo vt incarnationis mysterium, & Sanctorum exempla magis in memoria nostra essent cum quotidie oculis repræsententur. Tertio ad excitandum deuotionis affectum, qui ex visis efficacitæ excitatur, quam ex auditis, vnde Horatius Segnius irritant animos dimissa per aures, Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Et tantum dictum sit pro confutatione erroris Machometi.

Decimus quartus error Machometi confutatur. Cap. XX.

DEPENDENTER

perfidus Machometus grauiterrat imponendo Christianis quod etiam suos Sacerdotes adorent. Hoc enim, falsum est & mendosum, quoniam Christiani ma-

iores suos Prælatos & Sacerdotes non adorant adoratione latriæ, quæ soli Deo competit, sed honorant, & reuerentur ea veneratione quæ apud Sapientes græca lingua Dulia vocatur, alio enim modo, vt dicunt Sapientes

pientes nostri homines, alio modo Deus adorari præcipitur, vſu namq; veteri ſuperiores quiq; ab inferioribus adorari dicebantur, quando eis ſine incuruatione genuũ ſiue capitis inclinatione ab eis reuerentia exhibebatur, Deum autem adorare eſt ei totam mentem per humilitatem ac deuotionem ſubijcere, & ipſum principium & finem omnis boni credere. Ad honorandum verò Sacerdotes & Prælatos ſuos rationabiliter mouentur fideles, Tum quia Sacerdotes ſunt Patres ſpirituales, ſunt Doctores, ſunt Gubernatores, ſunt Rectores aliorum. Vnde tam præcepto diuinæ legis quam doctrina Saluatoris honorandi ſunt præcepto quidē legis patet. dicitur enim Deuteronomij 5. Honora Patrem tuum carnalem vel ſpiritualem, quoniam ſicut Pater carnalis eſt principium in eſſe naturæ, Ita Sacerdotes ſunt per myſterium principium in eſſe gratiæ. vnde 1. Corinth. 3. Ego per Euangelium vos genui. Item Eccl. 3. dicitur tanquam Dominus ſeruiet eis, qui ſe genuerunt opere & ſermone gloſ. non in vulua vt oſtendatur Pater ſpiritalis, maxime dignus honore. Item Eccl. 4. Coram preſbytero humilia animam tuam. Item ex Euangelio clariffimum habemus ad hoc mandatum Chriſtus enim de obedientia exhibenda Sacerdotibus ait Math. 23. Super Cathedram ſederunt

runt Scribæ & Pharisei facite quæcunq; dicunt. Obedientiam autem ad reuerentiam pertinere nulli dubium est ait enim Apostolus Paulus 1. Thi. 5. Duplici honore digni qui bene præsunt præbyteri, & ad Rom. 13. dicit, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Multa alia possent induci ad confutationem præsentis erroris, sed quia non est necessarium supersedenus.

Decimus quintus error confutatur.

Cap. XXI.

COETERVM perfidus Machometus asserere videtur, quod quilibet recte viuens in qualibet secta potest saluari, nisi à secta Machometi apostatans. Dicit enim in

cap. de Balchara. quod interpretatur Vacca quod Iudæi, & Christiani saluabuntur; & in cap. 4. Alcorani dicit sic. Sciendum autem generaliter quoniam omnis recte viuens Iudæus, siue Christianus, seu lege sua relicta in aliam tendens omnis scilicet Deum adorans boniq; gestor indubitanter diuinum amorem consequetur. Iste error est pessimus, & perniciosissimus dans occasionem manendi multis infidelibus in erroribus suis. Pro confutatione autem huius pessimi erroris

K

nos

nos præmittemus aliqua fundamenta verissima, ex quibus luce clarius apparebit falsitas præfati erroris.

Primum est quod nullus potest saluari nisi iustus fuerit. Patet hoc fundamentum, quia beatitudo iuxta Philosophum 5. Ethic. est omnis virtus. Vnde Sapientia 5. dicitur, Iusti autem in perpetuum viuent; & apud Dominum est merces eorum. Et iterum, psal. 36. Iniusti punientur, & iter impiorum peribit.

Secundum fundamentum est, quod nullus homo purus in hac vira, est dicendus iustus, nisi habeat veram fidem de Deo. Patet per illud Ozeæ 2. Iustus ex fide viuit. Et idem commemorat Apostolus ad Rom. 2. Hinc dicit Augustinus, quod vbi sana fides non est, non potest esse iusticia, ergo cum per fidem iustus viuat, & sine fide non possit esse, quis iustus, impossibile est aliquem saluari sine fide. Hinc Apostolus ad Hebr. 11. inquit, sine fide impossibile est placere deo. Fides namq; est bonorum omnium fundamentum. Fides est humanæ salutis initiū; sine hac nemo potest ad filiorum Dei numerum pertinere, quia sine ipsa in hoc sæculo quisquam iustificationis gratiam non consequetur, nec in futuro possidebit vitam æternam.

Tertium fundamentum, quod omnium saluandorum

dorum oportet esse vnā fidem de deo; ita quod sicut vnus est conditor, & rector Deus ita vna veritas fidei, qua vnum; & idem credant omnes de eo, non diuersum, non aliud, non contrarium. Vnde Apostolus ad Ephe. 4. Vnus Deus, vna fides: glos. idest, vnum, & idem est, quod creditur à cunctis fidelibus; & idem Apost. dicit ad Chorint. 1. Id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis scisma-
ta.

Quartum fundamentum est, quod ista fides oportet, quod sit plena, & integra. Vnde Apostolus ad Hebr. 11. dicit, Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei. In plenitudine dicit, quia non sufficit credere aliquos articulos, & aliquos non.

Quintum fundamentum est, quod ista vnitas integræ, & plenæ fidei non est in omnibus sectis, siue legibus, quibus homines per mundum inhaerent, nec reperibilis est; sed variè, & longè dissonant credulitates earum. de eo, circa essentiam diuinitatis, circa simplicitatem eius, circa omnipotentiam, circa providentiam, circa personarum diuinarum pluralitatem, circa Incarnationis mysterium, circa beatitudinem, circa sacramenta, sicut notum est eis, qui diuersas Infidelium sectas percurrunt, & nos supra in parte ostendimus, improbando errores varios sectæ Machometi contrarios fidei sanctæ Christianorum.

norum. Ex istis quinque fundamentis manifestè patet falsitas, & pernicies erroris Machometi, quoniam non modo falsum, sed impossibile iuxta præfata fundamenta est, quod quilibet in secta, siue lege sua possit saluari; cum in fide, sine qua non est salus hominibus, quæ vna, & simplicissima, & immutabilis est, non conueniant omnes; sed in pluribus adinuicem contradicant, vt manifestum est, & Apostolus 2. Thessal. ait, Non enim omnium est fides; vnde Thob. 2. & dicitur, vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutauerunt ab illo.

Sextum fundamētum est illud, quod sola fides Christiana est illa, sine qua non est salus hominibus; hæc enim est fides Catholica, quam nisi quisquis fideliter, firmiterq; crediderit, saluus esse non poterit. Hoc autem nos ostendemus auctoritatibus, & rationib. Auctoritate quidē primo patet ex illo Deuter. 18. Vbi Moyses de Christo prophetans ait. Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me suscitabit Dñs Deus tuus ipsum audies; ergo fidei Doctrina danda per Christum erat, qua saluandi oramus. Item ex illa Marci ultimo vbi Christus ait Apostolis suis, Euntes in mundum vniuersum prædicare Euangelium omni creature, idest omni nationi gentium; qui crediderit,

derit, & baptizatus fuerit saluus erit; qui verò non crediderit condemnabitur. Item Io. 6. ait, qui credit in me, habet vitam æternam. Item Io. 10. ait, Ego sum ostium; per me si quis inttauerit, scilicet per fidem, saluabitur. Item, & in eodem, qui non intrat per ostium, in ouile olium, idest Ecclesiam sed ascendit aliunde, ille fur est, & latro. Item Io. 14. dicit Christus, Ego sum via, veritas, & vita; si ergo Christus est vita nostra, sequitur, quod fides, qua viuunt iusti, qua viuunt omnes qui saluandus est, sola fides sit Christi. Præterea, ratione, improbare præfatum errorem facile est, si ad memoriam reuocentur, quæ supra adnotaui-
mus, iuxta scripturas sacras, de necessitate, siue conuenientia Incarnationis Filij Dei, & eius passione, pro redemptione humani generis. Ex quibus apertissimè constat, quod post lapsum Adæ nullus saluari potuit absq; fide mediatoris Nullus enim ab illo peccato poterat liberari, nisi in illum mediatorem crederet, vel ipse per se, si esset adultus; vel alius pro ipso, si esset paruulus, & ratio huius est, quia cum gratia, & veritas per Christum facta sit, & liberatio ab illo peccato sit per merita Christi, & merita Christi non se extendunt, nisi ad illos qui efficiuntur eius membra, & ei copulantur per fidem. Vnde sicut impossibile

est, nunc aliter saluari quenquam, nisi ei copuletur, vel per fidē, vel per fidei sacramētum; sic etiam impossibile fuit prius, post lapsum aliquem ad salutem peruenire, qui aliquo modo in Christum mediatorem non crederet; Ideo autem dicimus aliquo modo? quia fides Meditatoris potest haberi dupliciter: videlicet implicite, vel explicitē. Explicitē, vt si quis crederet Filium Dei assumpturum nostram humanitatem, nasciturum de Virgine, passurum in Cruce, resurrecturum tertia die &c. Hoc autem modo credere explicitē non erat omnibus opportunum, siue necessarium; sed ijs, quibus Deo erat reuelatum, sicut Sanctissimis Patribus. Implicitē verò credere est expectare Redemptorem futurum; qualiter autem & quomodo hoc debeat esse, credere secundum quod illi credebant, quibus à domino est reuelatum, Et hoc quidem erat omnibus opportunum; quod figuratum est Mat. 27. Vbi habetur, quod ingrediente Iesu Hierusalem die ramorum, turbæ quæ præcedebant, & sequebantur clamabant dicentes Hosanna, Benedictus, qui venit in nomine Domini; qui præcedebant seniores erant iustæ Patriarchæ, & prophætæ, cæteri quæ sancti, qui ante Aduentum Christi de Aduentu eius crediderunt & dixerunt. Sequentes sunt Apostoli, & alij noui Testamenti, qui
idem

idem credunt, & prædicant; Diuersis quidem temporibus fuerunt; tamen in omnibus vnus exultationis spiritus fuit. Eadem enim est fides mediatoris, sicut dicit August. quæ nos saluat, & saluos iustos faciebat antiquos pusillos cum magnis; quia sicut credimus Christum in carne venisse, ita illi venturum eadem est enim fides nostra, & illorum: proinde cum omnes iusti, siue ante incarnationem, siue post, nec vixerunt nec viuent, nisi ex fide Incarnationis Christi; Profecto quod scriptum est Act. 4. non esse aliud nomen sub Cælo, in quo oporteat saluari nos, ex illo tempore valet ad saluandum genus humanum, ex quo vitiatum est. Ex quibus manifeste constant tres conclusiones. Prima est, quod hæc fides Christianæ Religionis est sana, & verissima, qua Christiani credunt nullum hominem, siue maioris, siue paræ ætatis liberari à contagine mortis, & obligatione peccati, quod à prima natiuitate contraxit, nisi per fidem D. N. Iesu Christi. Secunda conclusio est quod fides ista diuersificata, est quantum ad modum credendi, secundum diuersitatem temporum, & statuum: Nos enim, quibus tantum beneficium exhibitum est, magis tenemur credere, quàm illi, qui fuerunt ante aduentum Christi, Tunc etiam aliqui magis explicite, sicut maiores, & il-

li quibus facta est aliqua reuelatio spiritualis, illi etiam qui sub lege erant adhuc magis explicite, quam ante legem, quia data fuerunt eis aliqua sacramenta, quibus, quasi per figuram, representabatur Christus; sed Gentiles qui fuerunt saluati sufficiebat eis, quod crederent Deum esse remuneratorem, quæ remuneratio non sit nisi per Christum, unde implicite credebant in mediatorem. Tertia conclusio est, quod est falsissimum, quod quis saluari possit in secta Machometi, patet conclusio, tam ex dictis, quam ex improbatione sequentis erroris.

Decimus sextus error confutatur.

Cap. XXI.

OETERVM perfidus Machometus tanta calligauit errorum densitate vt sibi contrarius in pluribus inueniatur erroribus, unde immemor; amens, & delirus Machometus ipse erroris præcedentis subiuxit hunc omnino contrarium, quod nullus saluabitur, nisi in lege Sarracenorum. Nec mirum quare vt ait Lactantius hæc est natura mendaciorum vt coherere non possint, eorum verò traditio vera est quæ vndique, & sibi tota consentiet, & ideo persuadet, quia constanti ratione sussulta est, quia vero ex supradictis sufficien-

ficien-

ficienter patet stultitias huius erroris, & temeritatis pauca inferenda veniunt ad eius confutationem patet quidem in primis falsitas eius, quoniam lex Machometi, ut superius ostendimus continet exorbitantissima à recta fide, & etiam plena erroribus, plena vitijs, unde impossibile est, ut in ea spes sit alicuius salutis. Secundo quod error ille damnatissimus sit sic ostendit Apostolus 1. Corinth. 1. dicens, Nos prædicamus crucifixum Iudæis quidam scandalum, gentibus stultitiam. Sanè si Christus crucifixus est Iudæis scandalum, & gentibus stultitia; profecto in secta Sarracenorum, qui in gentibus connumerantur nulli saluari poterunt. Tertio error præfatus ostenditur perniciosissimus, quia damnat omnes Sanctos veteris & noui Testamenti, qui omnes ut declarauimus supra, in fide Christi mortui sunt, & non in secta Sarracenorum. Quarto idem error damnatissimus ostenditur quia asserit Ecclesiam vniuersalem in errore semper fuisse antequam secta Sarracenorum fuisset exorta quo nihil perniciosius dici potest, & est contra illud Osee 2. sponsabo te in fide usque in sempiternum: & ad Ephes. 2. Apostolus ait Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret, mundans lauacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam non ha-

habentem maculam aut rugam, & hæc tantum sufficiant ad confutandam amentiam, erroris præfati.

Decimus septimus error confutatur.

Cap. XXIII.

COETERVM perfidus Machometus non solū errauit circa diuina, sed etiā circa Angelos, circa quos multipliciter errauit; quorū errorū tantū sex percurremus.

Primus est qđ Angeli sint corporeæ substantiæ, de flamma ignis generati. Vnde in Alcorano cap. 24. dicit, quod Dæmones nolentes adorare hominem hāc excusationem assignantes dixerunt se esse de igne ignitos, hominem vero de luto, & in cap. 64. dicit ille scilicet Deus hominem de celcal, atq; Diabolos ex ignis flamma condidit. Præterea dicit quod Deus quosdam Angelos condidit cum duabus alis, aliquos cum tribus, aliquos cum quatuor.

Error iste quoad primam partem vbi dicit Angelos esse corporeos in quo secutus est Terculianum Hæreticum qui dixit Angelos corporeos lineamentis corporalibus figuratos, non modo est contra scripturam sanctam, sed etiam contra bene Philosophantes, apud quos omnes intelligentiæ siue Angeli substantiæ

stantiæ

stantiæ spirituales & immateriales ac incorporeales dicti sunt. Vnde Propheta psal. 146. de Deo loquens ait, Qui fecit Angelos suos spiritus; & Beatus Dionysius 4. de D.N. inquit, quod primæ naturæ sint incorporeales, & immateriales, & huius ratio est manifesta quoniam operatio cuiuscunq; rei est secundum modum substantiæ eius. Intelligere autem est operatio penitus immaterialis, quod ex eius obiecto apparet à quo actus quilibet recipit speciem, & rationem sic. n. vnum quodq; intelligitur in quantum à materia abstrahitur, quia formæ in materia sunt individuales, quas intellectus non apprehendit secundum quod huiusmodi. Vnde relinquitur, quod omnis substantia intellectualis est immaterialis & per consequens incorporea. Quoad partem vero in qua dicit Angelos factos siue generatos ex flamma ignis manifeste patet eum delirasse, grauiterraque errasse, nam Angelus est creatus à Deo, & ita de nihilo, ergo non est de flamma ignis generatus: consequentia patet ex præcedenti quoniam omnia quæ non sunt composita ex materia & forma contrarietati subiecta ingenerabilia esse, cum generatio sit ex contrario & materia, & ita oportet per creationem esse cuiusmodi sunt substantiæ intellectuales, & omnia corpora cœlestia etiam materia prima; hinc dicitur Gen. 1. In principio

Dionysius Sanctorum Apostolorum coetaneus, & Pauli Discipulus 4. de D. N. dicit, Quod substantiæ vitam habent indeficientem ab vniuersa corruptione morte & materia & generatione mundi expertes. Confutatur etiam ratione præfatus error sic. Nihil corrumpitur, nisi per hoc quod forma eius à materia separatur, sed Angelus non est compositus ex materia & forma, Immo est ipsa forma subsistens vt in præcedenti cap. patet. Ergo impossibile est, quod Angelus sit substantia corruptibilis. Cæterum cum mors non intrauerit mundum nisi per peccatum dicente Apostolo ad Romanos 5, sicut per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, ita & per peccatum mors, sed Angeli, & Archangeli boni non peccauerunt, ergo non est aliqua ratio vnde eis attribuaturs mors, nec secundum naturam, nec secundum iustitiam. Præterea si omnes Angeli sint in fine Mundi occidendi, queritur ab ipso stulto Machometo quo sustentabitur thronus Dei, quem in libro de doctrina sua dicit sustentari ab octo Angelis. Cæterum cum Resurrectio sit iuxta Damasum eius quod cecidit & dissolutum est iterata resumptio non competit nisi mortalibus, & corruptibilibus, & dissolubilibus. Cum autem Angeli vt patet ex superioribus non sint mortales nec corruptibiles apparet mani-

illarū auctoritates intelligendæ sunt, nō quod substantia pereat, sed figura vt Apostol. ait 1. ad Corinth. 12. & Gregorius tangit lib. 17. Moral.

Decimus nonus error confutatur.

Cap. XXV.

TERTIVS error, quē Machometus perfidus circa Angelos asserit, est quod Angeli beati peccant. dicunt enim in quadam visione sua incredibili, de qua infra capit. 4. quod cum ascendisset in cœlum septimum respexit vnum Angelum flentem, & quæsiuit causam fletus, qui respondit, culpæ sunt. Ipse autem orauit pro eo. Error iste emanauit ex pectore fatui, & temerarij hominis. Dicunt enim in primis B. Aug. 1. super Gen. ad litteram, quod illa natura, quæ peccare nō potest in sanctis Angelis est. Præterea hoc nos ostendimus apertissimis rationibus.

Primo beatitudo Beatorum consistit in hoc, quod Deum per essentiam vident Io. 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Essentia autem Dei, est essentia bonitatis; vnde hoc modo se habet Angelus ad Deum, sicut

sicut se habet quicumq; non videns ad communem rationem boni . Impossibile est autem, quod aliquis, quicumq; velit, aut operetur, nisi attendens ad bonum, vel quod velit diuertere à bono in quantum huiusmodi : ergo Beatus Angelus non potest velle, vel agere nisi attendens ad Deum; sed sic volens, vel agens non potest peccare: ergo impossibile est, quod Beatus Angelus peccare possit.

Secundo peccatum in voluntate non accidit sine aliqua ignorantia intellectus; nihil. n. voluntas vult nisi bonum verum, vel apparens; propter quod dicitur Prouerb. 14. Errant qui operantur malum. Et Philosophus 3. Ethic. omnis malus ignorans; sed Angelus qui est Beatus, nullo modo potest esse ignorans, cum in Deo omnia videat quæ ad suam pertinent perfectionem; nullo ergo modo potest peccare.

Tertio bonum, in quantum huiusmodi diligibile est; quod ergo apprehenditur vt optimum, est maximè diligibile. sed Angeli beati videntes Deum per essentiam apprehendant eum, vt optimum: ergo maximè ipsū diligunt, sed hoc habet ratio amoris, vt voluntates se amantium sint conformes; ergo voluntates beatorum Angelorum sunt maximè conformes Deo, & per consequens talium voluntates, non possunt fieri peruersæ
pec-

peccando. Præterea, cum Angeli, & maxime beati, sint superiores hominibus, ordoq; diuinæ Providentiæ habet, vt inferiora per superiora iuuentur: magnus profectò stultus, & temerarius arguitur fuisse Machometus, dicens se orasse pro sanctis Angelis.

*Vigesimus error confutatur.**Cap. XXVI.*

ITEM perfidus Machometus continuò erroribus se inuoluens, asserit Angelos malos, siue dæmones saluandos per Alcoranum. In hoc errore sequutus est Machometus errorem Origenis,

vt ait Aug. 21. de Ciuit. dei dixit, dæmones quandoq; per Dei misericordiam liberandos esse à pænis, qui error apertissimè sacrarum scripturarum testimonijs, quas ipse Machometus commendat, & etiam ratione eliditur.

Auctoritate quidem, primo ex Isa. c. vlt. Vbi de omnibus damnatis loquens, ait. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur; Item idem Isa. c. 33. Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Secundo ex Euangelio Matth. 25. vbi habetur, quod Christus dicturus est malis in die iudicij.

L

dicij.

dicij. Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. Vbi habetur manifeste, quod Diaboli æternaliter, idest sine fine punientur.

Tertio improbatur error præfatus ex illo Apoc. 20. Vbi habetur quod diabolus, qui seducebat eos missus est in stagnum ignis, & sulphuris vbi bestia, & pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in sæcula sæculorum, per quod in scriptura æternitas significari consuevit; In quo manifestè ostenditur falsitas præfati erroris. Hoc etiam ostenditur ratione.

Pro quo notandum, quod Origenes, quem Machometus in hoc errore sequutus est posuit, quod omnis voluntas creaturæ in quolibet statu propter libertatem arbitrij potest flecti in bonum, & in malum excepta anima Christi propter vnionem Verbi. Vnde putauit etiam dæmones, quandoq; per liberum arbitrium posse redire ad bonum, & per diuinam Dei misericordiam veniam consequi peccatorum; sed hæc positio erronea est, cum manifestè contrarietur sacre scripturæ, vt dictum est. Præterea ratione sic error præfatus confutatur. dæmones obstinati in malo semper perseuerant, & perseuerabunt in perpetuum in peccato suo; ergo falsum est, quod liberabuntur quandoq; . Consequentia patet, quia pœna sequitur culpam.

Ante-

Antecedens patet, tùm per illud psal. Superbia eorum, qui te oderunt ascendit, quod de dæmonibus exponitur; tùm patet per illud Io. 3. Ab initio diabolus peccat; quod exponens Aug. 11. de Ciuit. Dei, quod semper peccat ab initio sui peccati; & Beatus Gregor. 34. Moral. dicit, Cor antiqui hostis, sicut lapis indurabitur, quia nulla vnquam conuersionis purgatione mollietur.

Secundo sic Angelus medius est inter Deum, & hominem; sed Deus habet liberum arbitrium, inuertibile ante, & post; homo habet vertibile ante, & post; ergo Angelus medio modo se habet, vt si sit vertibilis ante, & non post; nam contrarium impossibile est; vt; scilicet, sit vertibilis post, & non ante. Causa huius inuertibilitatis post, siue obstinationis in dæmonibus, non est accipienda ex grauitate culpæ; sed ex conditione naturæ, seu status; hoc enim est hominibus mors; quod Angelis casus, vt Damascus dicit. Manifestum est autem, quod omnia mortalia peccata hominum, siue magna, siue parua ante mortem sunt remissibilia; post mortem verò irremissibilia, & perpetuæ manentiæ sūt. Ad inquirendum igitur huius obstinationis causam, considerandum est, quod vis appetitiua in omnibus proportionatur apprehensioni intellectus, à qua mouetur, sicut mobile motori. Differt autem apprehensio in-

L a telle-

lectualis Angeli ab apprehensione hominis in hoc, quod Angelus apprehendit immobiliter per intellectum, sicut, & nos immobiliter apprehendimus prima principia, quorum est intellectus. Homo vero per rationem apprehendit mobiliter, discurrendo de vno ad aliud, habens viam procedendi ad vtrumq; oppositorum. Vnde, & voluntas hominis adhæret alicui mobiliter, quasi potens etiam ab eo discedere, & contrario adhærere. Voluntas autem Angeli adhæret fixè, & immobiliter; & ideo si consideretur ante adhæSIONEM, potest libere adhærere huic, & opposito in his, quæ non naturaliter vult; sed postquàm iam adhæsit immobiliter adhæret; patet ergo, quod ex conditione naturæ voluntatis angelicæ surgit, vt immobiliter Angeli perseuerent, vel in auersione, vel conuersione supernaturalis boni. Ex parte etiam extrinseca immutabiles èt sunt, vel in bonum, vel in malum, post primam electionem; quia tunc finitur in eis status viatoris. Vnde ad rationem diuinæ sapientiæ non pertinet, vt vltèrius gratia dæmonibus infundatur, per quam reuocentur à malo primæ amissionis, in qua immobiliter perseuerant, vt pulchrè ostendit S. Thomas. Patet ergo falsitas præfati erroris Machometi, & tanto magis, quanto stultius subiungit, quod dæmones saluandi essent per Alcoranum eius.

*Vigestimus primus error confutatur.**Cap. XXVII.*

T E M perfidus Machometus asserit, quod Deus præceperat Angelis, vt se corā primo hominē proijcerent humiliantes se coram eo, de quo in capit. 24. ait ex persona Dei, Cum me plasmaturum de luto hominem Angelis intimaui iniungens vt se coram eo proijcerent humiliantes; omnes paruerunt præter Beelzebub, se subiicere nolentem. Sed error facilliter confutatur, Tum ab ipsa lege, quæ ab ipso Deo condita est vt Deuter. 5. & in Euang. Luc. 4. Vbi habetur, quod solus Deus est adorandus; ergo falsum est quod à Deo vero exierit præceptum Angelis adorare hominem.

Secundo, cum adoratio debeatur ratione dignitatis excellentis, nunquam superiora adorant inferiora, sed è conuerso; & hoc est quia superiora habent excellentem dignitatem respectu inferiorum, & non è conuerso. Cum ergo Angeli sint superiores hominibus excellentia dignitatis non videtur conforme rationi, vt Deus præciperet Angelis, qui superiores sunt, adorare, siue venerari

L 3 illo

illo modo hominem.

Tertio, confutatur præfatus error quia in sancta scriptura legimus homines ante incarnationem adorasse Angelos, & non è conuerso; vt pater de Abraham Gen. 18. quando tres vidit, & vnum adorauit. Item Iosue 5. habetur, quod Iosue videns Angelum adorauit, qui dixit, Ego sum Princeps exercitus Domini. Item etiam post Incarnationem B. Ioan. Euangelista voluit adorare Angelum, vnde ait Apoc. 23. Cecidi, vt adorarem ante pedes Angeli; verum quod Angelus ad ostendendum, quam maximè exaltata esset humana natura post incarnationem, & quam magna est gloria Dei in humana natura, prohibuit se adorari, etiam dubia dicens. Vide ne feceris conseruus tuus sum, & fratrum tuorum: ergo non videtur verisimile, quod Deus præceperit Angelis adorare hominem, & ita stultum videtur esse, quod Machometus in hac parte dicit.

*Vigesimus secundus error confutatur.**Cap. XXVIII.*

L E M perfidus Machometus bestialiter de Angelis loquens dicit in cap. 2. Alcorani, quod Deus docuit Adā vocabula omnium rerum, quæ Angelis nondum erant cognita.

Hic error videlicet, quod Adam aliqua naturalia cognouerit, quæ prius Angelis cognita non fuerint, confutatur, tam sacræ scripturæ auctoritate, quàm, & ratione.

Scriptura inquit Ezech. 28. de diabolo loquens, Tu plenus sapientia, & perfectus decore: planè sapientia plenus à sui origine non fuisset, si rerum omnium à deo creatarum; notitiam non habuisset. Præterea apud Philosophos, hoc haberetur erroneum; Cum, ut dicitur in libro de causis. Omnis intelligentia est formis plena, & speciebus intelligibilibus; ergo ab ipso sui originis principio habent cognitionem omnium rerum naturalium.

Ratione insuper confutatur præfatus error, tū quia, quicquid potest virtus inferior, potest superior; si ergo intellectus primi hominis, qui ordine naturæ est infra intellectum an-

L. 4 geli-

gelicum, cognouit res naturales, imponens eis vocabula; ergo multò magis, & plenius

T cognoscebant Angeli.

um secundo, quia si substantiæ separatæ mouent corpora cœlestia, vt Philosophi ponūt, quicquid prouenit ex motu cœlestium corporum attribuitur ipsis corporibus, sicut in instrumentis, eo quòd mouent mota; substantijs autem separatis mouentibus sicut principalibus agentibus, Agunt autem, & mouent per intellectum, sunt ergo causantes ea quæ fiunt per motum corporum cœlestium; sicut artifex operatur per sua instrumenta: Formæ igitur eorum, quæ generantur, & corrumpuntur sunt intelligibiliter in substantijs separatis. Vnde & Boetius in lib. de Trinit. dicit, quod ex formis quæ sunt sine materia venerunt, formæ, quæ sunt in materia. Cognoscunt igitur substantiæ separatæ non solum substantias separatas, sed etiã species rerum materialium. Nam si cognoscunt species generabilium, & corruptibilium corporum tanquàm propriorum effectuum; multò magis species corporum cœlestium, quasi propriorum instrumentorum: multò ergo perfectius Angeli habuerunt naturalium rerum cognitionem, quàm ipse primus homo, & antequàm ipse haberet. Vnde manifestè patet falsitas erroris præfati Machometi. Hæc sufficiant pro extirpatione præfati erroris.

Vigesimus tertius error confutatur.

Cap. XXIX.

PERFIDVS Machometus etiam erravit circa animas; asserit enim animam Adæ portionem esse animæ dei. dicit enim sic in cap. 24. Alcorani, ex persona Dei. Cum me plasmaturum hominem de luto, & eidem anime portionem insufflaturum Angelis intimaui &c. Error iste est perniciosissimus in quo stultus Machometus sequutus est errorem, quorundam stultorum Philosophorum, & tandem etiam errorem Manichæorum, dicentium, quod spiritus rationalis, sit de substantia, & natura Dei.

Hic error manifestè confunditur tam auctoritate, quàm etiam ratione. Dicitur enim Gen. 1. faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Hoc non est dictum secundum corpus, cum Deus sit incorporeus; ergo secundum animam; ergo anima hominis est facta. Sed circa diuinam essentiam non cadit factio, vel mutatio: ergo non potest dici, quod anima Adæ fuerit ex Diuina essentia, vel substantia.

Præterea secundo sic, Quicquid est essenziale deo est Deus; ergo secundum hoc, quilibet homo

homo Deus secundum animam esset ; quod stultum est dicere, & inconueniens, & hæreticum.

Tertio quicquid est coessentialiale Deo est inuariabile, & impeccabile ; sed anima hominis est variabilis à bonitate in malitiam, & à veritate in errorem, à gaudio in tristitiam: substantia autem Dei est immutabilis sicut communis animæ conceptio docet: ergo impossibile est, quod anima Adæ sit de portione, siue de substantia Dei.

Quarto, cum Deus sit substantia impartibilis vtpotè simplicissima, nō potest aliquid eius substantiæ esse, nisi tota substantia eius; substantiam autem diuinam est impossibile esse nisi vnā; si ergo anima esset de substantia diuina, sequeretur, quod omnium hominum esset vna anima, quod manifeste est falsum, & stultū, & multa alia possent argui, quæ apertissima luce sunt erronea, imo blasphema, quæ sequuntur ex illo errore; nec mouere debuit Machometum ad hanc astruendam stultitiam, id quod dicitur Genes. 5. Inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, quia vt dicit Augustinus 7. super Genes. ad litteram. Illa auctoritas non cogit ponere animam de substantia Dei esse, quia etiam homo flando, vel spirando non emittit aliquid de substantia sua, sed de extranea natura, emittit enim aerem quem respirando attraxit. Vnde

de

de figuratiuè ibi dicitur, flare, quasi flatum facere, vel inspirare, quasi spiritum facere; vnde quod dicit, inspirauit in faciem eius intelligitur quod spiritum fecit ex nihilo, & hoc confitetur Isa. 57. vbi sic dicitur spiritus à facie mea egredietur, & omnem flatum ego facio, & Isa. 42. Hoc dicit Dominus creans cœlos, & extendens, firmans terram, & dans flatum populo, qui est super terram, & spiritum omnibus calcantibus super eam.

Vigesimus quartus error confutatur.

Cap. XXX.

X prædicto errore cecidit in alium errorem Machometus; vt dicat omnes animas hominum ex vna anima esse productas; in hoc sequutus est quosdam antiquos hæreticos, qui huiusmodi erroris fuisse leguntur Auctores, sed error iste tam à Philosophis, quàm à Theologis iudicatus est infanus. vtraq; ergo via ostenditur reprobus & falsus, dicit enim Philosophus 15. de animalibus, & in 3. de anima, quod intellectus ab extrinseco est: & in libro de proprietatibus elementorum dicit quod innato fit spiritus vitæ iussu Dei. Hoc etiam secundum auctoritatem sacræ scripturæ ostenditur,

tur, dicit Genes. 2. Creauit hominem ad imaginem & similitudinem suam. Est autem hoc ad imaginem & similitudinem Dei secundum animam. Ergo omnes animæ rationales sunt de nihilo creatæ, & non ex aliqua alia vna anima.

Secundo sic Genes. 2. habetur quod facta muliere dixit Adam. Hoc os de ossibus meis, & caro de carne mea non dixit anima de anima mea.

Tertio, confutatur error prædictus ex illo psalmo 37. vbi ait Propheta. Qui finxit sigillatim corda eorum: Ibi enim cor ponitur pro anima, eo quod sedes animæ secundum Philosophos in corde est. Et Isaias 42. omnem flatum ego feci constat quod de flatu corporali non intelligitur, ergo de spiritali qui est anima rationalis ergo sicut solus Deus insufflauit in faciem Adæ spiraculum vitæ ita creauit animam cuiuslibet hominis, & per consequens non de alio produxit, sed ex nihilo fecit.

Præterea ratione confunditur & destruitur error præfatus sic. Si ex vna anima omnes essent productæ, aut illa anima dat alijs partem substantiæ suæ, aut totam substantiam: si dat totam substantiam, ergo omnes animæ hominum sunt vna anima substantialiter, quod est falsissimum manifestè; si partem, hoc non, tum quia anima est simplex,
non

non habens partem; tum quia sequeretur quod alia producta ex ea ipsa minor maneret, quam ante erat, & tandem desineret esse nisi semper aliquid superfederetur, unde restituatur quod decisum est ab ea. Quæ omnia apud omnes Sapientes, qui de natura animarum rationabilium aliquid cognoscunt deliramenta reputantur. Et ideo merito hunc errorem rejicit, & reprobatur fides Christianorum, quæ docet, & confitetur quod omnes animæ rationales non ex alia aliqua anima producantur; sed formatis corporibus, à Deo creantur, & creando infundantur, & infundendo producantur. Animarum vero productionem Deus sibi soli debuit reservari; tum propter earum dignitatem, tum propter earum immortalitatem. Propter animarum dignitatem, quia cum anima rationalis sit imago Dei, & nata immediate ferri in Deum, & beneficiari in ipso diligendo eum toto corde, totum suum esse immediate debuit ab ipso Deo habere, ut ipsum teneatur toto corde diligere; decuit etiam hoc propter animarum immortalitatem; cum enim solus Deus sit qui habeat vitam in semetipso, & vitam indeficientem, solus est qui potest producere principium vitæ perpetuum. Cum igitur res corruptibilis sustentari non posset in materia transmutabili, & operatio creaturæ sit supra materiam

teriam transmutabilem, impossibile est, aliquam creaturam animam rationalem producere; Ideo eius productionem Deus sibi debuit reservare. Quocirca manifesta est falsitas erroris præfati Machometi.

Vigésimus quintus error confutatur.

Cap. XXXI.

EST I FER iste Machometus omnia confundens erroribus suis circa cœlos etiam erravit dicens, cœlum ex fumo factum esse. Dicit enim ille stultus in libro narrationum, quod cœlum sit de fumo,

& fumus de vapore maris, & mare de monte quodam, qui vocatur Caf qui cingit totum orbem, & sustinet cœlum.

Hic error manifestè confutatur cum sit contra scripturam diuinam; dicitur enim Genes. 1. In principio creauit Deus cœlum, & terram; si creauit, ergo de nihilo fecit; & ita non de fumo aliquo. Præterea, si cœlum esset de fumo factum esset alterabile, & corruptibile, quod falsum est, cum corpus cœleste absq; contrarietate sit: Corruptio autem, & generatio ex cōtrarijs est primo Physicorum, & primo de Generatione. Præterea si cœlum factum esset de fumo, necessarium

rium esset, quod aut elementum, aut elementatum esset; sed nullum horum est: Dicit enim Philosophus lib. de substan. Orbis, quod cœlum, nec graue, nec leue, nec calidum, nec frigidum, nec humidum, nec siccum: omne tamen elementum, & elementatum est in aliqua istarum qualitatuum. Præterea quod consequenter ait, quod mons sustineat cœlum, ita notoriè fatuum est, & derisione dignum, ut non sit opus alio testimonio.

*Vigesimus sextus error confutatur.**Cap. XXXII.*

AMPLIUS fatuus iste Machometus asserit, quod Sol & Luna erant æqualis luminis, & virtutis, & non erat differentia inter diem, & noctem; sed quadam vice volabat Gabriel, & acci-

dit ut ala sua tetigerit Lunam, quæ obscurata est sicut modo videmus. Hoc ponit in doctrina sua.

Iste error, quoad omnes suas partes ita manifestè est non modò falsus, sed delirus, ut non sit opus multa inducere.

In prima sui parte contradicit sacræ scripturæ, quæ ait, Gen. 1. Fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius, ut præset diei,

&

testimonijs,quàm irrefragabilibus rationibus.

Occurrit in primo illud Gen. 2. Erunt duo in carne vna; in vna dixit non in pluribus.

Ratione etiam confutatur error iste; quoniam videtur esse de iure naturalis rationis, quod vnus vir non habeat plures vxores, sicut nec vna plures viros, cum hoc homini in sua institutione sit inditum. Ius autem naturale vt dicit Isidorus, est, quod incepit ab initio rationalis creaturæ; sed ab initio, vnus habuit vnicam, non duas, Gen. 2. Relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori suæ. Non dixit vxoribus, & idem Matth. 29. ergo habere plures vxores sicut Machometus concedit non videtur esse licitum. præterea secundum Philosophum 1. Physic. sicut mulier appetit virum, sic materia formam, & turpe bonum; sed secundum naturam, tantum est vna materia vnius formæ in actu, non plurium; ergo videtur quodam modo repugnare naturæ, quod vnus habeat plures vxores.

Tercio sic, amicitia in quadam æqualitate consistit; si ergo mulieri non licet habere plures viros, quia hoc esset contra certitudinē prolis; si autem liceret viro habere plures vxores non esset æqualis amicitia vxorum ad virum, & è contra. Vnde hæc ratio experientia probatur, quia apud viros habent;

tes plures vxores, quasi ancillæ habentur.

Quarto, Amicitia intensa non habetur ad multos; vt patet per Philosophum 8. Ethic. si ergo vxor habet virum vnum tantum; vir autem plures vxores, amicitia æqualis ab vtraq; parte non erit: non ergo erit amicitia liberalis, sed quodammodo seruilis.

Quinto sic, Matrimonium in hominibus, vt distinguatur à bestijs oportet ordinari secundum quod competit ad bonos mores; est autem contra bonos mores habere plures vxores; quia ex hoc sequitur discordia in domestica familia, vt experimento patet: falsum ergo est, & erroneum, quod licitum sit vni homini habere plures vxores. Nec debuit moueri Machometus ex hoc, quod in antiqua lege, aliqui etiam sancti viri habuerunt plures vxores, sicut Abraham, Iacob, & Dauid, & alij plures. Tum primo, quia non habuerunt plures propter libidinē, sed propter prolem educandā in cultu diuino, quia tunc erat paucitas fidelium. Vnde Augustinus lib. de bono coniugali, Antiqui Patres copulabant nuptias, non victi libidine, sed ducti pietate. Tum secundo quia nec hoc fecerunt propria auctoritate; sed ex dispensatione, quæ à solo Deo, qui author naturæ est fieri potuit; & facta est per inspirationem, quæ quidem principaliter Patribus facta est, & per exemplum eorum ad alios deriuata

riuata eo tempore, quo oportebat præceptum naturę prætermitti, vt esset maior multiplicatio prolis ad cultum Dei educandę. Nunc autem quia adueniente Christo fuit tempus plenitudinis gratiæ Christi, per quā cultus Dei in omnes gentes spiritali propagatione diffusus est, non currit eadem ratio dispensationis, quæ erat ante Christi aduentum, quando dei cultus propagatione carnali multiplicabatur, & conseruabatur; & hoc de confutatione erroris præfati.

Vigesimus octauus error confutatur.

Cap. XXXIV.

A MPLIUS perfidus Machometus concedit tanquā licitum repudium vxoris, vt patet in Alcorano c. 7. & 8. & 64. Error iste facilliter ostenditur perniciosus. Primo quia est contra doctrinam legis, & diuinam institutionem; patet, Christus enim interrogatus, vt habetur Matth. 19. An liceret homini dimittere vxorem quacunq; ex causa, respondens ait illis, Non legistis, quia qui fecit homines ab initio masculum, & fœminam fecit eos; & dixit, Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem, & adhærebit suæ vxori, & erūt duo

M a in

in carne vna ; Et sequitur, Quod ergo Deus coniunxit homo non separet. Vbi dicit Chrysost. in glos. Non solum ex modo creationis, sed etiam ex modo legis lationis monstrauit quod præter naturam, & præter legem est vxorem dimittere. Præter naturam quidem, quia vna caro diuiditur. Præter legem autem quoniam Deo copulante, & iubente, diuidi vxor non dimittitur.

Secundo, Error præfatus improbatur, quoniam est contra doctrinam Christi, qui in eodem capitulo Matth. scilicet 19. dicit, Dico autem vobis, quod quicumque dimiserit vxorem, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit mœchatur, quia scilicet remanet adhuc vinculum illius dimissæ cum priore viro.

Item confutatur error iste ab Apostolo primo ad Corinth. 7. dicens, His autem, qui in matrimonio coniuncti sunt præcipio, non ego, sed Deus, vxorem à viro non discedere; quæ si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari, & vir vxorem non dimittat.

Hæc Apostolus.

Præterea error reprobatissimus ostenditur, quoniam inseparabilitas matrimonij videtur esse de lege naturæ, quod patet sic. Matrimonium ex intentione naturæ ordinatur ad educationem prolis, non solum per tempus, sed per totam vitam prolis. Vnde de lege naturæ est, quod parentes filiis thesaurizent,

rizenr, & filij parentum sint hæredes. Ideo cum proles sit commune bonum viri, & vxoris, oportet eorum societatem perpetuò manere indiuisam, secundum legis naturæ dictamen; & ita patet, quod inseparabilitas matrimonij sit de lege naturæ.

Secundo id ostenditur sic, Naturalis quædam sollicitudo inest hominibus de certitudine prolis, Vnde quicunq; certitudinem prolis impediunt sunt contra naturalem instinctû humanæ speciei. Si autem vir posset vxorem dimittere, vel vxor virum, & alteri copulari, impediretur certitudo prolis, cum mulier à primo cognita, postmodum à secundo cognosceretur. Est ergo contra naturalem instinctum speciei humanæ, quod mulier separetur à viro.

Tertio confutatur error præfatus, sic, Inter virum, & vxorem amicitia maxima esse videtur, non solum in actu carnalis copulæ, quæ etiam inter bestias quandam suauem amicitiam facit, sed etiam ad totius domesticæ conuersationis consortium. Vnde in signû huius homo propter vxorem relinquet patrem, & matrem, vt dicitur Gen. 2. Non est ergo licitum, immò inconuenientissimum, matrimonium dissolui.

Quarto item ostenditur, & confutatur error præfatus sic, Necessè est ad id, quod est optimum in homine, omnia alia ordinari. Con-

iunctio maris, & fœminæ, non sic solum est ordinata legibus, secundum quod ad prole generandam pertinet, vt est in alijs animalibus; sed quod etiam conuenit ad bonos mores, quos recta ratio disponit, vel quantum ad hominem secundum se, vel secundum quod homo est pars domesticæ familiæ, aut ciuilis societatis; ad quos quidem bonos mores pertinet indiuidua coniunctio maris, & fœminæ: sic enim fidelior amor vnus ad alterum erit, dum cognoscunt se indiuisibiliter coniunctos; erit vtrique sollicitior cura in rebus domesticis, dum se perpetuò commansuros in eadem rerum possessione æstimant. Subtrahuntur etiam ex hoc discordiarum origines, quas oportet accidere, si vir vxorem dimitteret, inter eum, & propinquos; sic etiam firmior inter affines dilectio; tolluntur etiam adulteriorum occasiones, quæ darentur, si vir vxorem dimitteret, aut e contra. Per hoc enim daretur via faciliior sollicitandi aliena matrimonia; & ita infinita sequerentur inconuenientia, si iuxta stultitiam erroneam Machometi licitum foret repudiare vxorem. Nec perfidus Machometus ad hunc errorem astruendum moueri debuit, quod in veteri lege permissum fuerit repudium vxoris; Quia hoc factum est propter Iudæorū duritiam, vt dicit Christus Matt. 19. Quia proni erant ad occisiones

nes vxorum ; permissum est ergo minus malum ad excludendum maius malum. Et hoc de confutatione præfati erroris.

Vigessimus nonus error Machometi confutatur. Cap. XXXV.

PRÆTEREA perfidus Machometus errauit grauius concedendo tanquam licitum adulterium, & fornicationem; Nam cum mulieribus emptis, & captiuis licitum dicit esse concube-

re. Hoc enim adulterium est, quia multoties emit pater extupratam à filio, & è contra filius, vel frater à patre corruptam, vel à fratre ; vnde in c. 32. Alcorani inquit, Castitatem seruate nisi cum proprijs vxoribus aut sibi subiectis, & ancillis obseruantibus. Inde namq; nulla fiet querimonia. Dicit enim Machometus sibi à Deo fuisse concessum, quod ad vxores aliorum posset accedere, vt viros virtuosos, & Prophetas generaret. In quo errore sequutus videtur Nicolaitas hæreticos.

Error iste huius bestialis Machometi apertissime confutatur ex diuina lege, & sacro Evangelio ; non enim est dicendum licitum esse, quod manifestè contra diuinum præceptum

M 4 est.

est. Inter alia autem diuinæ legis præcepta habetur, nō moechaberis Exod. 20. Item Leuit. 20. si mœchatus quis fuerit cum vxore alterius, & adulterium perpetraverit cū vxore proximi sui, morte moriatur, & mœchus, & adulter. Item Deuter. 5. Non concupisces vxorem proximi tui. Item Thob. 4. dicitur, Attende tibi ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam non patiaris crimen scire. Item reprobis error præfatus ostenditur ex Euangelio Christi. Matt. 5. Inquit Christus Iudæis, Audistis, quia dictū est antiquis non mœchaberis; & ego dico vobis, quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est in corde suo. Reprobatur etiam satis testimonio Apostoli, cum ait ad Ephe. 5. Omnis fornicator, aut immundus, non habet partem in Regno Dei.

Secundo error ille inde reprobāndus venit, quoniam etiam contra legem naturæ esse videtur, quod sic ostenditur. Illa quidem actio dicitur esse contra legem naturæ, quæ non est conueniens fini debito, siue quia non ordinatur ad ipsum per actionem agentis, siue quia de se est improporcionata fini illi. Finis autem quem natura ex concubitu intendit est proles procreanda, & educanda, & vt hoc bonū quæreretur posuit delectationem in coitu, vt Constantinus dicit. Quicumq; ergo concubitu

conbitu vititur propter delectationem quæ in ipso est, non referendo ad illum finem à natura intentum, contra naturam facit. Cum autem nomen concubinæ exprimat coniunctionem qua solus concubitus propter se ipsum queritur, patet quod contra legem nature sit accedere ad concubinam non coniunctam sibi matrimonio, quæ concubina vocatur. Nec obstat si dicatur, quod aliquis quandoque ex tali concubitu prolem quærat, quoniam adhuc non est conueniens ad prolis bonum in quo non solum intelligitur ipsius procreatio, per quam proles esse accipit, sed etiam educatio, & instructio per quam accipit nutrimentum, & disciplinam à parentibus, in quibus tribus parentes proli tenentur secundum Philosophum. 8. Ethic. Cum autem educatio, & instructio proli à parentibus debeat per longum tempus, exigit lex naturæ, ut pater, & mater in longum tempus commaneant ad subueniendum communiter proli. Hæc autem obligatio ad commanendum femina viro, matrimonium facit; patet ergo, quod merito reprobat coitus concubinarum, & error præfatus Machometi. Nec debuit mouere Machometum ad hunc errorem, quod antiqui Patres, ut Abraham, Iacob, & David legantur concubinas habuisse, quoniam illæ vxores fuerunt; non tamen dicebantur vxores, sed concubinæ, quia non
erant

erant principales: quamuis secundum veritatem essent vxores. Vnde Gen. 16. dicitur, quod Sarra dedit Abrahæ Agar vxorem. Et Gen. 30. dicitur, quod Rachel dedit Balam ancillam suam viro suo in coniugium, vt de ea fusciperet prolem; & sic concubiniarius ille coitus fuit in veritate coniugalis. Præterea, vt dicit S. Thomas, Antiqui Patres ea dispensatione, qua plures vxores habebant, ad ancillas accedebant vxorio affectu. Vnde in illis non fuit brutalis libertas, quam lubricus Machometus concessit suis.

Tricesimus error confutatur.

Cap. XXXVI.

ITEM bestialis Machometus grauiſſimo errore erraſſe videtur, concedens, tanquàm licitum, peccatum contra naturam, ſummæ impietatis, & ſcleris dicitur; licet ipſi Sarraceni pallient quibusdam honeſtis expoſitionibus. Dicunt enim Sarracenis quod non polluant ſe cum Infidelibus, niſi credant; & de mulieribus dicit, Mulieres veſtræ aratura vſtræ ſunt, vtimini eis, vt vultis.

Quam reprobandus, & execrandus ſit error iſte, non eſt opus pluribus testimonijs vti, quia

quia de se omnibus notum est. Vnde magnitudinem huius criminis, primo satis sacra scriptura ostendit Gen. 14. vbi dicit, qđ sodomitæ erant pessimi homines, & Genes. 18. inquit Dominus, Clamor sodomitorum venit ad me; Vbi dicit Greg. Nouitas tantæ, & inauditæ turpitudinis admirationem, & dubitationem parit in audiente.

Secundo magnitudinem illius criminis ostendit magnitudo vindictæ, quæ sumpta est de eo. Nam vna causarum diluuij fuit hoc peccatum, vt dicit Methodius. Præterea propter hoc peccatum pluit Deus ignem, & sulphur super sodomam, vt habetur Genes. 19.

Tricesimus primus error confutatur.

Cap. XXXVII.

TEM bestialis Machometus inter alios errores asserit in alia vita post resurrectionem vsum esse ciborum, vestimentorum, & veneriorum, sicut sæpe in suo libro ostendit; in quo errore sequutus est hæreticos dictos scilicet, qui, vt refert Aug. 20. de Ciuit. Dei, asserunt eos, qui resurgent, immoderatissimis cibis, & potibus carnalibus vacaturos, nullam

mo-

modestiam, aut mensuram teneant.

Qui error facile stultus ostenditur, cum apertissime contradicat doctrinæ Christi, & rationi. Quod doctrinæ Christi contradicat patet; Nam Matth. 22. Interrogatus Christus à Saduceis de muliere, quæ septem viros habuit successiue, cuius esset in resurrectione. Respondit, dicens, Erratis nescientes scripturas, nec virtutem Dei: In resurrectione enim, nec nubent, idest viri non accipient vxores; nec nubentur, idest mulieres non accipientur à viris; Quia homines non resurgent ad vitam mortalem cibis, & venereis vtentem: sed erunt sicut Angeli; gl. intelligit sine labe, & corruptione visione diuina fruentes.

Præterea error iste apertissimis rationibus confutatur.

Primo sic, Resurrectio futura erit ad vitam immortalem, vt patet; vnde Isa. 25. dicit Præcipitabit Deus mortem in sempiternum. Et Ozeæ 13. secundum translationem 70. Interpretum, Absorta est mors in victoria, & Apoca. 20. dicitur Mors ultra non erit. Et etiam Machometus ipse in libro de sua doctrina, dicit quod postquam omnia mortua fuerint Deus occidet mortem, & postea resurgent immortales, & integri. Cum ergo omnino sublata erit mors, necesse erit à resurgentibus subtrahi, quæ corruptibili vitæ de-

deseruiunt; siue quæ ad immortalis vitæ statum ordinantur. Manifestum est autem, quod ciborum vsus corruptibili vitæ deseruit; Ad hoc enim cibos assumimus, vt corruptio, quæ posset accidere ex consumptione naturalis humidi, euitetur. Est etiam in præsentî necessarius vsus ciborum ad augmentum, quod post resurrectionem in hominibus non erit, quia omnes in debita quantitate resurgent. Similiter coniunctio maris, & fœminæ corruptibili vitæ deseruit; Ordinatur enim ad generationem, per quam, quod perpetuo conseruari non potest in indiuiduo, In specie conseruetur. Cum autem, vt dictum est, resurgentium vitæ incorruptibilis sit: homines enim iisdem numero conseruabuntur; ergo fatuum est, & irrationabile dicere, quod in resurgentibus sit ciborum, aut venereorum vsus.

Secundo sic, vita resurgentium non minus ordinata erit, quam præsens, sed magis. In hac vita vsus ciborum ordinatur ad aliquem finem; Ad hoc enim cibus assumitur, vt per digestionem conuertatur in corpus: si ergo post resurrectionem erit ciborum vsus, oportebit, quod ad hoc sit, vt conuertatur in corpus: Cum ergo à corpore resurgentis nihil resoluatur, eo quod corpus erit incorruptibile: Oportet dicere, quod totum, quod conuertitur ex alimento, transeat in
augu-

augmentum; & ita oportebit, quod corpora resurgentium in infinitum quasi augeantur: Aut oportebit dicere quod erunt ibi tot egestionēs, & aliæ fœditates: vt tantum resoluetur quantū conuertitur, quorū vtrunq; est inconueniens. Nec valet quod ipse Machometus dicit in lib. de doctrina sua, dicens quod non erit ibi egestio sordium, sed purgatio per sudorem, & ponit exemplum de puero in vtero matris, qui vt dicit nutritur & non egerit, sed responsio ista nihil valet vt patet inspicienti quoniam corpora resurgentium ita erūt incorruptibilia, quod nihil possit resolui ex eis, vnde patet manifeste, quod non est simile de vno, & de altero.

Tertio sic, venereorum vsus ad generationem ordinatur; si ergo post resurrectionem erit venereorum vsus, nisi sit frustra, sequitur qđ etiam tunc erit generatio hominum, sicut & nunc; sterilitas enim læsio & plaga est naturæ quæ non potest esse in optimo statu humanæ naturæ, cuiusmodi est status post resurrectionem: sequitur ergo, quod multo fœcūdior, & multiplicior erit ibi prolis pro creatio, quam hic. Cum ergo mors in vita illa non erit, crescet ibi populus in infinitū. Finita est autem regio paradisi illius, & omnis regio corporalis quare breui tempore, necesse habebit exire magna pars populi illius

lius de Paradiso, & creari necesse erit eis regionem aliam ad habitationem eorum & nō vnā solum sed etiam infinitā, quoniam impossibile est, quascunq; Regionēs finitas quęcunq; sint, homines cāpere infinitos. Si vero quis dicat, quod in resurgētibz erit vsus ciborum, & venereorum, non propter conseruationem & augmentum corporis, nec propter conseruationem speciei, vel multiplicationem hominum, sed propter solam delectationem, quę in his actibus consistit, ne aliqua delectatio in vltima remuneratione hominīs desit, sicut expressē dicit Machometus in libro de sua doctrina. patet quidē hoc inconuenienter dici, vt deducit Sanctus Thomas in 4. contra gentes, quia vita resurgētiū ordinatior est quā vita nostra, in hac autem vita inordinatum, & vitiosum est si quis cibis & venereis vtatur propter solam delectationem, & non propter necessitatem sustentandi corporis, vel prolis procreandę, & hoc rationabiliter, nam delectationes, quę sunt in pręmissis actionibus non sunt fines actionum, sed ē conuerso. Natura enim ad hoc ordinauit delectationes in istis actibus ne alienati ppter laborē ab istis actibus necessarijs naturę desisterent, quod contingeret, nisi delectatione prouocarentur; est ergo ordo pręposterus, & indecēs si istę operationes propter solas delectationes
exer-

exerceantur : nullo ergo modo in resurgentibus erit, quorum vita ordinatissima ponitur. Multa alia possent induci sed quia manifestus est error illius superledemus. Non obstat autem dictis, nec in aliquo errore Machometi suffragato, quod Adam ante peccatum vitam habuit immortalem & tamen cibus & venereis vti potuit in illo statu, cum ante sit illi dictum, Crescite & multiplicamini; & iterum, De omni ligno quod est in Paradiso comede. Tum primo quia alia erit immortalitas, & incorruptio Resurgentium & alia quæ fuit in Adam. Resurgentes enim sic immortales erunt & incorruptibiles, vt mori non possint, nec ex eorū corporibus aliquid resolui. Adam autem sic fuit immortalis, vt posset non mori si nō peccaret, & posset mori si peccasset, & eius immortalitas sic seruari poterat non quod nihil resolveretur ab eius corpore sed vt contra resolutionem humidi naturalis ei subueniri possit per ciborum assumptionem, ne ad corruptionem eius corpus perveniret. Nec etiam obstat prædictis, quod Christus post resurrectionem legitur comedisse & bibisse, Quoniam Christus post resurrectionē non comedit propter necessitatem sed ad demonstrandum suæ resurrectionis veritatem, vnde cibus ille non fuit conuersus in carnem sed resolutus in præiacentem materiam

teriam hæc autem causa comedendi nõ erit
in resurrectione communi.

Trigesimus secundus error confutatur.

Cap. XXXVIII.

BRUTALIS homo Machome
tus sequutus quosdam insipiē-
tes antiquos parum à bestiis
differētes, posuit fœlicitatem,
& beatitudinem in carnalibus
delectationibus ciborum, po-
tuum, & venereorum usu, per totum enim
Alcoranum carnalem & spurcissimam fœli-
citatem suæ genti in alia vita promittere
non puduit. Delicias quidem primo epu-
larum corporalium, dapiferos, & Pincernas
Angelos: Deinde secundo pretiositatem
vestium, & lectorum & umbraculorum amœ-
nitates.

Tertio delicias concupiscentiarum & blandi-
mentorum mulierum. Qui error non solū
apud Christianæ Religionis cultores sed et
apud gentiles Philosophos, qui beatitudinē
nouerunt in operationibus intellectuæ par-
tis consistere, Iudicatur bestialis vitam hu-
iusmodi voluptuosam non hominum sed pe-
cudum esse asserentes vt patet 1. Ethic. Hic
error licet ex præcedentis erroris reprobatione
satis reprobatus & stultus ostendatur.

N Ni.

Nihilominus ad plenius ostendendam bestialitatem, & amentiam ipsius Machometi. Hoc ipsum auctoritatibus & rationibus, paucis tamen comprobabimus. Quod vero beatitudo futura diuinæ legis obseruatoribus non in vsu voluptatum censualium vt bestialis Machometus secutus Epicureos fatue asseruit; sed in actu superioris partis intellectiue, & respectu nobilissimi obiecti, quod est Deus scilicet in visione faciali ipsius Dei sit.

Auctoritate patet primo scilicet Prophetæ Dauid in psal. 37. dicentis Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen, quasi diceret in lumine cognitionis tuæ est vita. Item ps. 15. Adimplebis me lætitia cum vultu tuo. glos. vt nihil vltra desiderem cum facie ad faciem te videro. Item Iob 33. videbit faciem eius in iubilo. Item Christus Io. 17. ait, Hæc est vita æterna vt cognoscant te solum verum & quem misisti Iesum Christum. Item Math. 22. Ait Dominus in Resurrectione. Nec nubent nec nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei. Id est beatitudo hominum erit similis beatitudinis Angelorum, sed illorum beatitudo consistit non in voluptate corporali, sed in visione diuinitatis ergo &c. De qua Apostolus videmus nunc per speculum tunc autem facie ad faciem. Præterea beatus Ioannes Euangelista.

ita . Cum aparuerit similes ei erimus . Similitudo autem ista consistit in participatione suæ beatitudinis . Constat autem qđ beatitudo Dei non constat in voluptate corporali, quia hoc nefas esset intelligere, ergo similitudo erit quoad visionem essentiz . Ipse enim per essentiam suam substantiam intelligit, & hæc visio diuinitatis est summa, felicitas hominum & Angelorum . Æstimet qui potest quanta quamq; iucunda concors & indisolubilis erit creaturæ humanę Creatori vnita coniunctio, vbi claritas, quam Creator habet per plenitudinem creaturæ dabitur, per plenitudinis participationem quam ille habet per naturam, huic dabitur per gratiam vt ait Ricardus super Apocal. lib. 7.

Ratione vero multiplici præfatus error confutatur & ex bestiali pectore emanasse ostenditur . Primo sic beatitudo vltima hominibus in præmium sanctorum operum promissa consistit in his, quæ omnem humanæ virtutis facultatem excedunt dicente Propheta Isa. 14. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit diligentibus se, & Apostolus ad Roman. 8. Non sunt condignæ passionibus huius sæculi ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, sed felicitas quam seductor ille Machometus promisit non est in alijs

N 2 bonis

bonis maioribus, quam habeat vita præses: promisit enim flumina lactis & vini & mellis, vnde non promisit eis alios liquores secundum speciem quam habet vita ista, & si forte gustu suauiores & eodem modo se habet de saporibus cum determinati sint numero specierum suarum, nec ampliores, nec alij esse possunt, & eodem modo se habet, & de omnibus generibus ciborum, quare manifestum est, quod non aliam felicitatem promisit eis quàm carnalem quàm habet vita ista, nec eadē maiorem & meliorem. Ex quo manifeste patet quod assignando felicitatem futuram tam propinquam vitæ præsentis turpiter errauit assignando hominis felicitatem in bonis corporalibus.

Sacundo sic felicitas est quoddam bonum hominis proprium bruta enim non possunt dici felicia nisi abusive. Delectationes autē carnales sunt communes hominibus & brutis, ergo errauit Machometus in talibus beatitudinem hominis ponendo, vnde grauiter totam humanam naturam videtur offendisse, quod homines brutis animalibus coequauit, dum non aliam felicitatem hominibus posuit, quam etiam bruta animalia possunt communicare, quod est inconueniens, nam idcirco soli animantium ad affectum cœli erecti sumus, vt summum bonum nostrum non in terra, non in sensu, sed in summo esse

cre-

credamus; quod satis proprie Poeta designavit dicens, Paruaq; cum spectent animalia, cœtera terra, Os homini sublime dedit cœlumq; videre iussit, & erectos ad sidera tollere vultus. Ipsi ergo sibi renunciant, seq; nomine hominum abdicant inquit Lactantius, qui non sursum aspiciunt sed deorsum, nisi forte idipsum quod erecti sumus sine causa huiusmodi attributum putant. Tertio sic vltimus finis est nobilissimus eorum, quæ ad rem pertinent; habet enim rationem optimi; sed delectationes carnales non conveniunt homini, secundum id quod est uobilissimum in eo quod est intellectus, sed secundum sensum: Ergo error est in talibus delectationibus ponere felicitatem hominis.

Quarto sic summa perfectio hominis esse non potest in hoc quod coniungitur rebus inferioribus se, sed per hoc, quod coniungitur alicui rei altiori. Finis enim melior est ijs, quæ sunt ad finem, sed delectationes carnales consistunt in hoc quod homo secundum sensum coniungitur aliquibus rebus se inferioribus scilicet sensualibus, ergo error magnus est in talibus hominis felicitatem ponere.

Quinto sic in illo est maxime ponenda felicitas per quod homo maxime appropinquat ad Deum, qui beatificator est Angelorum & hominum sed per delectationes prædictas

maxime impeditur homo à maxima appropinquatione ad Deum quæ fit per contemplationem, quam maxime impediunt prædictæ delectationes sensuales, sunt enim quædam vincula mentium humanarum & excoecamenta oculorum intellectualium, vt clare experimur. Vnde si quis existimat abundantia potationum & cibi se frui posse & vacare sapientiæ ipse se decipit: Ergo maximus error est in talibus ponere foelicitatem.

Sexto sic cum ijs delitijs sensualibus quas ponit Machometus aut erunt delitiæ spirituales aut non, si sic manifestum est, quod se non compatiuntur: Spirituales enim delitiæ naturam humanam ad se trahunt & in se totâ rapiunt, & carnalia sentire non patiuntur ea hora quâ humanam mentem tetigerunt, vnde vt dicit Bernardus quomodo ignis & aqua simul esse non possunt, sic spirituales & carnales delitiæ in eodem se non compatiuntur: Non poterunt igitur simul esse foelicitas spiritualis, & ista quam ponit Machometus carnalis. Si vero dixerit quod alternatim sint, hoc est quod altera post alteram fruuntur in vita illa, tunc sequitur ex necessitate, quod neutra erit plena, cum neutra sit continua.

Continuitas enim pars est foelicitatis. Præterea ipsa experientia sensus manifestum est quod

quod gustantes delicias spirituales statim fastidiunt carnales; sicut dicit Augustinus: Quia gustato spiritu desipit omnis caro; quare impossibile est ut voluntarie a spiritualibus in patria redeant ad carnales. violentia autem vel surreptio ibi locum non habet; ergo semel admissos ad foelicitatem spiritualem ab ea vel ad modicum diuertere vel se iungi impossibile est: Ergo impossibile est alternatim vtramq; foelicitatē ibi obtineri: necessario est igitur foelicitatem spiritualem, vel omnino ibi non esse vel solā esse hoc est præter carnalem illam quam ponit Machometus, Cum nec esse possit simul cum illa nec alternatim nec post illam nec ante illam. Si vero dicant, quod ibi non est foelicitas spiritualis, illa autem est indubitanter potissima ac nobilissima; maximaq; pars foelicitatis, si tamen & alia est aliqua par eius; ergo ex dictis sequeretur euidenter, quod Machometus foelicitatem non posuit, sed partem foelicitatis si pars dicenda sit, & illā modicam, atq; vilissimam, qui carnalem solam posuit.

Præterea septimo sic ubi est talis voluptuosus vsus cibi & potus ac venereorum erit necessario continua & magna corporum humanorum exinanitio & resolutio transmutatio, digestio, somnus, & huiusmodi, qualia in vita ista sentimus: erit igitur ibi multitudo

sudorum egestionis, & vriationis tanta qđ tandem locus paradisi illius quantuscunq; fuerit non poterit capere stercorea & vrinas hominum. Quid ergo est paradisi ille Machometi nisi Taberna indefessa gurgitationis, & ppetuę foeditatis & turpitudinis prostibulum atq; volutabrum porcorum. Præterea autem in nominando alias abominationes & fæditates, quæ ex ijs commixtionibus maris & foeminæ sequuntur. Quod autem dicit Machometus Angelos pincernas futuros esse atq; dapiferos eorū qui ei crederent & legem suam seruarent quis non derideat; aut quis non rideat Angelos sanctos foelicitatem illam quam nec oculus vidit nec in cor hominis ascendit deferere vt lectos parent eis, & ornent ad turpitudines exercendas, & vt Angelicæ beatitudinis excellentiam commutent in coquinariam seu dapiferam, aut pincernariam seruitutem, quæ multo vilior est, quam seruire porcis. Vnde patet quod animalis iste homo Machometus, nec se ipsum nouit qđ animal sine ratione esset nec foelicitatē patriæ quid esset apprehendit. In quo plane non solum indoctum, & impium sed coecum atq; delirum, & bestialem se probauit. Nec mouere debuit Machometum, aut quemcunque alium ad huiusmodi errorem sectandum qđ aliquæ auctoritates reperiantur in sacra-

scri-

scriptura, quæ vsum ciborum post resurrectionem videntur promittere hominibus vt est illud Isa. 27. vbi dicitur: faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium vindemiæ pinguium medullatorum vindemiæ defecatæ, & similes, Quoniam istę auctoritates spiritualiter intelligendę sunt. proponit enim scriptura diuina intelligibilia sub similitudine sensibilem vt animus noster ex eis quæ nouit discat incognita amare. Ait enim Beatus Gregorius in quadam homilia Regnum cœlorum, idcirco terrenis rebus simile dicitur vt ex ijs quæ animus nouit surgat ad incognita, quibus exemplo visibilem ad inuisibilia se rapiat & per ea quę vfu didicit, quasi cōfricatus incalescat, vt per hoc quod scit notum diligere discat incognita amare, & secundum hunc modum delectatio quæ est in contemplatione sapientiæ, & assumptio veritatis intelligibilis per intellectum nostrum, per vsum ciborum in sacra scriptura consuevit designari, secundum illud Prouer. 9. Quod de sapientia dicitur, miscuit vinum & posuit mensam misit ancillas suas vt vocarent ad arcem, & ad mœnia Ciuitatis; Si quis est paruulus veniat ad me, Insipientibus loquuta est venite comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis, & Eccles. 15. dicitur, Cibauit illum Deus pane
vitæ

vita & intellectus & aqua sapientia potauit illum. De ipsa sapientia etiam dicitur Proverb. 3. Lignum vita est ijs qui apprehendunt eam, & qui tenuerit beatus. Similiter quod dominus dicit Luc. 22. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo. Non potest de cibo corporali vel potu intelligi, sed de eo qui in mensa sapientia sumitur de quo dictum est. Vnde patet quod predicta auctoritates ac similes non cogunt dicere quod resurgentes cibis corporalibus vtantur.

Trigesimus tertius error confutatur.

Cap. XXXIX.

PERSCRVANDO doctrinam Alcorani inuenimus duo fuisse motiua ad affirmandum voluptuosam carnalem, & bestialem felicitatem quam ponit.

Primum est ut verbis eius formaliter vtat, quia si vllum oblectamentum in paradiso deesset beatitudo minime plena esset.

Secundum est quod frustra deliciae essent ut puta meliores si voluptas deesset propter quod concludit porcus ille Machometus, quod quicquid volunt praesto est, & quaecumque & quo.

quomodocunq; volunt habent omnia ad libitum sine mora & difficultate . Ita quidem quod quas hic vxores habuerunt fideles habebunt & illic, cœteræ concubinæ erunt, Ancillarum vero non erit numerus . Hæc ille .

Ad quæ motiua speciali capitulo respondere decreuimus, ne forte simplices, qui ex leuibus moneri quandoq; solent talibus motiuis titubare à recta fide contingeret . Ostendimus autem huiusmodi motiua non solum non cogere talem voluptuosam foelicitatē ponendam esse , sed procedere ex ignorantissimo & bestiali homine :

Primum autem motiuum faciliter repellitur , quia cum vera beatitudo hominis, quæ speratur in alia vita conueniat homini secundum id , quod nobilissimum est in eo , quod est intellectus , & respectu nobilissimi obiecti, quod est ipse Deus, delectationes quæ ad beatitudinem pertinent non sensuales , quæ communes sunt porcis, & asinis, alijsq; animalibus brutis dicendę sunt, sed spirituales in quibus communicamus cum Angelis. unde delectationes sensuales quas Machometus ponit non pertinent ad beatitudinem hominis, Imo neq; beatitudo vera sustinet huiusmodi delicias sed abstrahit ab eis, sicut in superioribus manifesta luce monstraui mus: propter quod cessabunt necessario in alia vita. Quare manifestum est verbū veritatis quod legi-

tur Math. 22. Quod in resurrectione neque nubent, neq; nubentur sed erunt homines sicut Angeli dei in coelo. Et idem habetur Luc. xx. vnde ridiculū est delectationes sensibiles huiusmodi quærere in quibus nobiscum animalia bruta communicant, vbi expectantur delectationes altissimæ, quibus cū Angelis communicamus, quæ erunt in visione primæ lucis & gustu summæ bonitatis, quæ nobis & Angelis erunt communes. vnde patet, manifeste argumentum Machometi cum arguit, Quod si vllum oblectamentum in paradiso deesset, Beatitudo minime plena esset, vanum esse & vacillum viribus, Quoniam ut iam diximus oblectamenta carnalia qualia ipse Machometus describit nō pertinent ad veram beatitudinem hominis, Imo apud recte sapientes argumentum eius in contrarium validissime militat, arguendo sic, In paradiso erunt oblectamenta carnalia & sensuales delectationes quales Machometus describit ergo sequitur, quod ibi non erit vera, neq; plena beatitudo, consequentia patet, quoniam ut superius apertissimis rationibus ostendimus, delectationes tales sensuales cum delectationibus intellectualibus siue spiritualibus esse simul non possunt. Præterea si verum est, quod nullū oblectamentum aut sensuale defecturum est futuræ beatitudini siue paradiso Machome

ti cum varijs & diuersis oblectamentis homines afficiantur, vtpote quidam in cibis, quidam in potibus, quidam in luxu, quidam in ludo, quidam in venationibus, quidam in piscationibus, quidam in hastiludijs, alij in diuersis alijs rebus nos dicere oportebit in paradiso esse omnia genera ciborum volatilia oues & boues & vniuersa pecora campi, vniuersaq; genera condimentorum iuxta oblectamentum singulorum hominum, amplissima insuper flumina vinorum iuxta varietatem gustuum singulorum apothecas specierum & confectionum, prostibula tandem luxuriantium, syluas feris plenas ad venandum, stabula multa equorum ad hastiludium, & ex consequenti multa stercora animalium & plura similia, quæ inferri possunt aduersus stultum Machometum. Quæ & stultissima sunt, & omni derisione digna, illumq; profecto paradysum Machometus bestialis suis descripsit quem ipse bestialis sibi futurum concupiuit.

Præterea tum secundo arguitur videlicet, quod frustra deliciae adessent si voluptas deesset; ex magna certe ignorantia & coecitate pro cedit: deliciae enim sensuales, quæ in statu præsentis miseriæ & corruptionis deseruiunt vt sunt plantæ, animalia bruta, corpora mixta in alia vita homines de corruptionis statu in incorruptionis statum transeuntes nō

ma-

manebunt, cessante enim fine cessare debet illud quod est ad finem. Talia autem quæ diximus facta sunt ad animalem vitam hominis sustentandam, vnde Genes. 9. dicitur sicut olera virentia dedi vobis omnem carnem, quocirca cum Christus in nouatione status hominis animalis vita in homine nō erit, neq; plantæ, neq; corpora mixta sicut mel, lac, vinum, lana, linum, neq; vestes sericæ, neq; leticernia aut cubicula de pluma delicata, quæ futura in paradiso suis promissit stultus Machometus, & ideo non mirum si ibi non erit voluptas in talibus cum talia sibi futura non sint; Beatitudo enim corporis humani non in ijs consistit sed ex redundantia beatitudinis animæ in ipsum, corpus ipsum glorificabitur, cuius glorificatio quatuor continebit dotes tanquam quatuor partes gloriæ corporum sanctorum, quæ sunt claritas, impassibilitas, subtilitas, & agilitas & ita totus homo delectatione exultabit in Domino iuxta illud ps. Cor meum & caro mea exultauerunt in deum viuum. Coeterrum differentia sexuum & membrorum varietas post resurrectionem non erit frustra, cum sit ad naturæ humanæ perfectionem reintegrandam in specie & in indiuiduo quamuis animales operationes desint, licet ergo viri & foeminæ cum membrorum suorum integritate resurgant, non sunt tamen dicen-

dæ

de frustra scēminz adesse, quia non erit com-
mixtio cum eis.

Tum primo quia cum genus humanum habe-
bit tunc totam multitudinem hominū prae-
diffinitam à Deo non erit amplius necessa-
ria generatio hominum, ad quam ordinata
est à natura ipsa carnalis commixtio scēmi-
narum. Tum secundo quia ibi cessabit om-
nino omnis appetitus carnalis voluptatis
nulla ibi pulsabit tentatio inimici, nulla
erit ibi peccandi voluntas, nulla loquendi
facultas sed totum lætitia, totum exultatio
homines Angelis sociati sine vlla carnis in-
firmitate perpetuo gaudio fruentur.

Trigesimus quartus error confutatur.

Cap. XXXX.

Q UOET ERVM perfidus Ma-
chometus præfatis errori-
bus adhuc adiūxit hunc qđ
bibere vinum esset maximū
peccatū, qui non parum mi-
randus est.

In primis quod huius vini tā-
ta fuerit rationis inopia quod promiserit in
partem scēlicitatis futuræ observantibus le-
gem suam flumina vini in alia vita incorru-
ptibili & immortalī vbi vsus vinorum locū
non habet, & in hac mortali vsum vini dixe-

rit

rit esse peccatum, & quod magis derisibile, est ad ostendendum rationabilitatem prohibitionis vsus vini, narrat imo fingit in libro qui dicitur de doctrina Machometi quandā stultam hystoriam videlicet, quod duo Angeli scilicet Arot, & Marot fuerunt olim missi à Deo de cœlis in terram pro gubernando & instruendo genere humano, quibus tria fuerunt à Deo interdicta. Primum est ne occiderent quemquam. Secundum est ne iniuste iudicarent. Tertium ne vinum biberent. Multoq; tempore sic habito cum noti Iudices essent per vniuersum orbem venit eis die quodam mulier præcunctis fœminis omnino pulcherrima causam habens aduersus maritum, quæ vt parti suæ accommodaret Iudices inuitauit ad prandium. Sequenter illa satagens conuiuantibus inter epulas etiam pocula vini apponit astat ministrans, offert crebro, instat vt sumât. Quid plura vicerunt blanditiæ mulieris inæbriati poculis in hospitam formosam incaluerunt victi accubitum postulant, spondet conditio ne dum alter verbū doceret per quod ascenderat cœlos alter per quod descendebant placet conditio; cum ergo didiscisset eleuata est subito & ascendit coelos, quod cum videret Deus explorata causa posuit eam luciferum pulcherrimum inter stellas vt fuerat inter fœminas. Illis autem in iudicium

vocatis proposuit eis Deus vt eligèrent inter poenam huius sæculi & poenam alterius: elegerunt hanc depensi sunt ergo per cathenas ferreas diuisis capitibus in puteum bibil, vsq; in diem Iudicij.

Stupendum plane est quod tanta fuerit amentia huius bestię Machometi & caligo mentis eorum, qui ei in huiusmodi stultitijs fidē dederunt, vt Sanctos Dei Angelos tales esse describat, quod inebriari possint & mulieribus commisceri, quæ absurda sunt apud omnes homines in quibus aliqua rationis scintilla residet. Cum enim Angeli nō sint animalia sed sicut in superioribus ostendimus substantię incorporales, & intellectuales naturæ non est eorum inebriari, aut foeminis commisceri, hoc enim non nisi animalibus conuenit.

Præterea etiam licet quandoq; propter aliquod mysterium iussu omnipotentis Dei circa homines peragendi contingat eos corpora assumere in corporibus tamen illis opera vitæ non exercent, nec exercere possunt, vnde Thob. xij. dicebat Angelus Raphael: Cū essem vobiscum videbār quēdam manducare, & bibere sed ego potu inuisibili & cibo vtor, patet ergo tam ignorantia quam stultitia ipsis Machometi.

His ergo dimissis dicimus aduersus errorem prædictum quod bibere vinum non sit pec-

O catur

catum inebriari tamen vino peccatum regulariter est dicente Apostolo ad Ephes. 5: Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

Quod ergo Machometus errauerit dicens, qđ bibere vinum sit maximum peccatum ostendimus ex tribus ex quibus manifestam faciemus falsitatem sui erroris.

Primo testimonio sacrarum scripturarũ, quas ipse acceptat.

Secundo rationibus.

Tertio ex sanctimoniis eorum qui vino vsi sũt.

Confutatur in primis error præfatus ex illo neutheron. 14. vbi Deus loquens de prouisione fienda in via ait, Emes ex eadem pecunia quicquid tibi placuerit vinum quoq; & ficeram, & omne quod desiderat anima tua, & comedes coram domino Deo tuo &c. Item Eccles. 31. æqua vita hominibus vinũ in sobrietate potatum. Item ibidem exultatio animæ & cordis vinum moderatè sumptum. Secundo idem arguitur rationibus. Primo sic nullus cibus vel potus secundum se consideratus est illicitus. Hoc patet sententia d. N. Saluatoris Math. 15. Nihil quod intrat in os coinquinat hominem scilicet spiritualiter, Ergo bibere vinum nõ est peccatum, & per consequens nec magnum.

Tertio sic dicit Dominus deus per Apostolum suum 2. ad Timoth. 4. Omnis creatura dei bona est, & nihil reiiciendum est, quod cum

gra-

gratiarum actione percipitur, & ad Roman.
14. dicitur, quod omnia munda sunt, er-
go bibere vinum non est peccatum.

Secundo ratione patet falsitas præfati erroris.

Primo quoniam si bibere vinum esset pecca-
tum sicut stultus Machometus asseruit nun-
quam Christus nuptias illas, quibus inter-
fuisse legitur Ioan. 2. honorasset mutando
aquam in vinum.

Secundo eadem falsitas luce clarius demon-
stratur, quoniam si bibere vinum peccatum
esset Christus nunquam assumpsisset vinum
in materiam Sacramenti Eucharistiæ, quod
tamen fecit Math. 26.

Tertio si sic bibere vinum fuisset peccatum,
nunquam Apostolus vas electionis, & veri-
tatis mandasset Timotheo ut vino uteretur
propter stomachum, & eius frequentes in-
firmitates.

Tertio principaliter falsitas præfati erroris
ostenditur ex sanctimonia eorum qui vsi vi-
no leguntur à tempore quidem Noë qui pri-
mo vinum bibisse legitur Gen. 9. Sancti Pa-
tres vinum biberunt, vnde de Isaac manife-
ste legitur Gen. 27. de Christo apertissime
scriptura testatur Math. 6. & Math. 26. & de
Apostolis idem. Nec obstat huic veritati,
quod in aliquibus scripturis quandoq; vi-
deatur vsus vini prohiberi, quoniam aut pro-
hibitio intelligitur facta solis Sacerdotibus,

& hoc pro tempore quo ingressuri erant sacerdotes in antiqua lege ad mysterium tabernaculi & altaris sicut Leuit. x. præcipitur summo Sacerdoti Aaron vinum & omne quod inebriare potest non bibetis tu & filij tui, quoniam intrabitis testimonium tabernaculi. vel si omnibus fiat prohibitio intelligenda est non de simplici vsu vini, sed de immoderato vsu vini, secundum illud Eccl. 2. Cogitavi abstrahere à vino carnem meam, vt transferrem animam meam ad sapientiam.

Est autem hic non prætereundum, quod Machometus non introducit abstinenciam vini aut propter concupiscentiam sapientiæ aut propter sanctimoniam amorem, sed cautelose abstinenciam enim vini facit ad conseruationem pacis Reipublicæ de qua attente curarunt; cum enim in regione calida sit vinum fortissimum si Saraceni vterentur vino fortissimo sicut nos cum ipsi non sint sobrij quotidie essent ebrij & magis voluptati dediti, & se mutuo interficerent, nam vt dicitur Eccl. 19. vinum & mulieres apostatare etiam faciunt sapientes. Et 31. multos enim exterminauit vinum. Ignis probat ferrum durum sic vinum corda superbiorum arguet in ebrietate potatum, propter quod Machometus vt Legislator Sarracenis prohibuit vinum.

Secun-

Secundo prohibuit, quia ipse quemadmodum alij Tyranni timebat gentes sibi subditas, ne contra eum tumultuosè insurgerent, & quia per vinum consueuerunt rixæ, & multa ori-
ri turbationum scandala, præsertim inter ho-
mines brutales, sicut erant gentes illarum
regionum. Idcirco ad talia præcauendum
cautelosè potius, quàm Religionis amore
vsum vini prohibuit.

*Trigesimus quartus error confutatur Macho-
meti. Cap. XXXXI.*

INTER alios stultos erro-
res Machometi, reperitur
cum asseruisse, quod vniuer-
sa creata cœli, & terræ, &
aues inuocant Deum, & vnū
quodq; orationem modūq;
orandi scit.

Iste error est stultus, & facile confutatur. Cum
enim oratio sit assensus mentis in deū, sicq;
pars contemplationis; manifestum est, quod
error sit attribuere orationem rebus sensu,
& ratione carentibus. Nec suffragatur er-
rori præfato quod psal. ultimo inuitantur
creaturæ omnes ad laudem Dei, quoniam
non ideo, vt aiunt Sapientes diuinarum scri-
pturarum scrutatores, quod ipsæ creaturæ
inanimatę superiores vt Sol, & Luna, & coe-

li, aut inferiores sensu, aut ratione carentes, laudent Deum corde, aut ore; cum ratione careant; sed dicuntur laudare Sol, & coeli, & Luna Deum in quantum sua pulchritudine, & virtute ducunt homines in cognitionem, & laudem ipsius Dei. Alia verò inferiora creata, dicuntur etiam laudare Deum in quantum in ipsis relucet diuina bonitas, & sunt materia laudis diuinæ intellectualibus creaturis, sicut communiter dicitur, quod homo ex opibus laudatur. Vnde Isidorus, intelligibilia per se laudant Deum, irrationalia, & sensibilia, non per se, sed per nos, dū ea considerantes Deum laudamus.

Tricesimus sextus error confutatur.

Cap. XXXXI.

MACHOMETUS perfidus Machometus etiam, & immundus, & carnalis quædam protulit contra Beatam Virginē falsa, & erronea, ac deliramenta in Alcorano suo capit. 28.

Ita de beata Virgine loquens, Istud quidem firmè constanterq; diiudicatum est, illa impregnata cum eo in longinquum locum au fugit tandem menstruo partum præcedente distillante, cum iuxta palmam, consisteret, inquit, Vtinam morti obliuioniq; succumberem

berem, antequam hoc mihi contigisset; Christus autem subitus eam egressus, ipsam consolans, inquit, Ne timeas, en ego tecum affideo, deinceps ipsam Deus alloquutus iniunxit, vt palmam excuteret, sicq; super eam arrobora recentia caderent, vnde ipsa comedens, & bibens cor suum corroboraret, atq; mitigaret.

In istis verò, quæ iste kultus dicit contra honorem Beatissimæ Virginis, tot videntur errores contineri, quot sunt dictiones.

Quod enim in primis dicit, Beatam Virginem, concepto filio, in locum longinquum aufugisse, vbi palmæ sitæ erant, manifestè erroneum est; cum sacræ scripturæ contradicat. Legitur enim Luc. 1. quod concepto filio, & Angelo discedente abiit in Montana cum festinatione in Ciuitatem Iudæ, & intrauit domum Zachariæ, & salutauit Elisabet, quam seruum, & præcursores Domini parituram nouerat. Dicitur autem in Montana subire, non in locum siluestrem, & solitarium, vt mentitur Machometus; sed quia locus, vbi Zacharias morabatur, altior erat Galilea, à qua recessit B. Virgo: dicitur autem mansisse apud Elisabet, quasi tribus mensibus, pro cuius consolatione, & obsequio venerat; & completo ortu B. Ioannis reuersa est in domum suam.

Quod secundo dicit, quod menstruum præce-

li, aut inferiores sensu, aut ratione carentes, laudent Deum corde, aut ore; cum ratione careant; sed dicuntur laudare Sol, & coeli, & Luna Deum in quantum sua pulchritudine, & virtute ducunt homines in cognitionem, & laudem ipsius Dei. Alia verò inferiora creata, dicuntur etiam laudare Deum in quantum in ipsis relucet diuina bonitas, & sunt materia laudis diuinæ intellectualibus creaturis, sicut communiter dicitur, quod homo ex opibus laudatur. Vnde Isidorus, intelligibilia per se laudant Deum, irrationalia, & sensibilia, non per se, sed per nos, dū ea considerantes Deum laudamus.

Tricesimus sextus error confutatur.

Cap. XXXXII.

CETERVM perfidus Machometus etiam, & immundus, & carnalis quædam protulit contra Beatam Virginē falsa, & erronea, ac deliramenta in Alcorano suo capit. 28. Ita de beata Virgine loquens, Istud quidem firmè constanterq; diiudicatum est, illa impregnata cum eo in longinquum locum aufugit tandem menstruo partum præcedente distillante, cum iuxta palmam, consisteret, inquit, Vtinam morti obliuioniq; succumberem

berem, antequam hoc mihi contigisset; Christus autem subitus eam egressus, ipsam consolans, inquit, Ne timeas, en ego tecum affideo, deinceps ipsam Deus alloquutus iniunxit, ut palmam excuteret, sicq; super eam arucoba recentia caderent, unde ipsa comedens, & bibens cor suum corroboraret, atq; mitigaret.

In istis verò, quæ iste stultus dicit contra honorem Beatissimæ Virginis, tot videntur errores contineri, quot sunt dictiones.

Quod enim in primis dicit, Beatam Virginem, concepto filio, in locum longinquum aufugisse, ubi palmæ sitæ erant, manifestè erroneum est; cum sacræ scripturæ contradicat. Legitur enim Luc. 1. quod concepto filio, & Angelo discedente abiit in Montana cum festinatione in Ciuitatem Iudæ, & intrauit domum Zachariæ, & salutauit Elisabet, quam seruum, & præcursores Domini parituram nouerat. Dicitur autem in Montana subire, non in locum siluestrem, & solitarium, ut mentitur Machometus; sed quia locus, ubi Zacharias morabatur, altior erat Galilea, à qua recessit B. Virgo: dicitur autem mansisse apud Elisabet, quasi tribus mensibus, pro cuius consolatione, & obsequio venerat; & completo ortu B. Ioannis reuersa est in domum suam.

Quod secundo dicit, quod menstruum præcedens

dens partum distillauerat à B. Virgine stultum est, quoniam mulieres pręgnantes, vt Medici dicunt communiter, non menstruantur; ait enim Hippocrates, quod si mulier dum esset pręgnans menstruatur fętus non est sanus, quod in B. Virgine puero concepto videtur blasphemia. Beatissima autem Virgo, non ex virili semine sed mystico spiramine concepit, & sine corruptione aliqua & dolore, peperit. Virgo enim ante partũ, Virgo in partu, Virgo post partum, semper immaculata, semper intacta, semper splendida, & purissima permanfit. Vnde Isa. 7. Ecce Virgo concipiet, & pariet filium.

Quod verò tertio dicit, quod B. Virgo videns distillationem illam menstrui sanguinis, dixerit, Vtinam morti, & obliuioni succumberem, falsissimum est, & multum erroneum. Tum primo quoniam sicut prędiximus talis menstrui distillatio post conceptum ante partum illi non aduenit. Tum secundo quia dato, quod aliqua similis distillatio sanguinis menstrui fuisset in ea, quę in alijs mulieribus, etiam sanctis Virginibus per singulos menses contingit, non est credendum, quod Beatissima Virgo dixisset, illa desperationis verba, vt morti maluisset succũbere, quàm talem naturalem fluxum pati; Cum sine peccato talis naturę purgatio contingere soleat. Tum tertio quia partui Virginis, non

non accesfit, nec concomitata est aliqua immunditia, aut dolor; sed adfuit maxima iucunditas, secundum illud Isa. 35.

Trigesimus septimus error confutatur.

Cap. XXXXIII.

OETERVM præfatus perfidus Machometus in 4. loco ait, Quod B. Virgine existente in loco prædicto siluestri prædicta tristitia affecta Christus subtus eâ egressus ipsam consolans

ait. Ne timeas ecce ego tecum asideo. Error iste manifestam habet falsitatem.

Tum primo quia cōtra sacram scripturam est, quod ait, quod in loco longinquo, & syluestri Virgo peperit, cum in Bethleem Christus natus fuerit, vt patet Prophetæ testimonio Miche. 5. Vbi dicitur, Tu Bethleem Effrata ex te egredietur qui sit dominator in Israel, & ex Euang. Matt. 2. Cum natus esset Iesus in Bethleem Iudæ.

Tum secundo habet apertissimam falsitatem, vbi ait, quod paruulus egressus sub ea alloquutus fuerit Beatam Virginem contra morem solitum aliorum puerorum, quod nisi miraculosè fieri poterat, maximè cum dicat Chrysostomus, quod Magi inuenerunt pue-

puerum Iesum quantitate paruum, alieni operis indigentem, sancti impotentē, & nulla ab infantiae humanae generalitate distinctum. Dicit etiam super Io. quod Christus non fecit miracula antequam aquam conuerteret in vinum propter quod, dicitur Io. 3. Hoc fecit initium suorum signorum Iesus.

Trigesimus octauus error confutatur.

Cap. XXXXIV.

ONSEQUENTER

errauit etiam perfidus Machometus contra honorem Beatiss. Virginis ubi ait, quod Dominus alloquutus est eam, & præcepit ut palmam excuteret, & sic super

eam arucoba recentia caderent: Vnde ipsa comedens, & bibens cor suum roboraret, atq; mitigaret.

Error iste manifestam continet falsitatem, Tum primo quia in loco, ubi Christus natus est, non erant palmæ. Natus enim fuit in diuersorio. Tum secundo quia Virgo Beatissima nihil doloris, aut laboris, aut tristitiæ passa est in partu, cuius causa opus esset sibi confectatione, & refocillatione illa per arucoba recentia; talis quidem confortatio per cibum

cibum corporalem datur mulieribus quæ cum corruptione, & dolore pariunt, cuiusmodi non fuit Beatissima Virgo, sicut sæpè repetitum est.

Tricesimus nonus error confutatur.

Cap. XXXXV.

PRÆTEREA præfatus perfidus Machometus in præcedenti capitulo subiungit alium errorem, dicit enim Mariam afferentem puerum sui non mediocriter increpabant, dicentes, O Maria cū

tuorum parentum neuter malus existeret, cur rem adeò malam perpetrasti? Illa Virgo verò puerum ostendens, vt ipsum inde cōuenirent signis innuebat, quibus qualiter infantulum huiusmodi conuenirent sciscitantibus, ipse primus in vocem erumpens inquit, Ego Dei seruiens, qui mihi librum tribuens me Prophetam constituit. Omnia ista friuola, & falsa dicenda sunt.

Primo quidem, falsum est, quod præfato modo aliqui insultarent Beatissimæ Virgini increpando eam, quasi de adulterio concepisset. vnde ad hoc excludendū sponsata fuit Beata Virgo, Vnde Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel

briel &c. Dicit ad Mariam Virginem desponsatam &c. Vbi dicit Ambrosius, cur autem non antequam desponsaretur impleta est, fortassè ne diceretur, quod conceperat ex adulterio &c. Vnde quoniam apud omnes vulgatum erat, eam desponsatam esse Ioseph, vulgariter Ioseph Pater Christi dicebatur. Vnde Luc. 2. dicitur, Quod erant Pater, & Mater mirantes super ijs quæ dicebantur &c. Vbi dicit Glos. 1. Ioseph, qui ad conseruandam famam Mariæ est desponsatus quasi nutritius. Item Luc. 2. ait, Beata Virgo, Christe fili, quid fecisti nobis? Ego, & Pater dolentes quærimus te. Vnde falsissimum est, quod talis præsumptio mala esset habitæ de B. Virgine. Cæterum, quod ait, quod Iesus loquutus est, illis increpantibus matrem suam, ex dictis patet falsum, & fabulosum.

Quadragesimus error confutatur.

Cap. XXXXVI.

COETERVM malitiosus Machometus vt facilius induceret simplices ad se asserit, vt in quodam libro legimus Prophetas, & antiquos Patres, vtpotè Noe, Abraham, Isaac, filios eorum fuisse

se Sarracenos, & nedum hoc de sanctis Patribus veteris testamenti hoc asserere dicitur, sed etiam, de Apostolis Christi, qui præstantissimi fuerunt in nouo testamēto, quod protestati fuerint Christo, quod ipsi erant Sarraceni.

De Noe verò loquens, ait, Ideo venit diluuium in mundum, quia ipse prædicabat hominibus quod fierent Sarraceni, & ipsi renuerūt.

Hic error ita manifestè est non modo falsus, sed iniquus, vt non sit opus testes inducere.

Quomodò enim illi sancti Patres, & Prophetæ potuerunt esse Sarraceni, qui præcesserūt Machometum, & sectam eius plusquam per duo millia annorum? Quomodò sancti Prophetæ fuerūt Sarraceni, qui in omnibus suis Prophetijs ea annunciauerunt, & prophetarunt de Christo Salvatore nostro, quæ ipse perfidus Machometus negat, & damnat?

Cæterum quod prædicasset Noe hominibus, vt fierent Sarraceni manifestam continent falsitatem: Tum ratione prædicta, tum quia Noe testimonio Domini esset vir iustus atq; perfectus, non exhortasset quemquam ad sectam tam damnatissimam, & ab omni virtute sequestratam, vniuersisq; sceleribus plenam; cuiusmodi fuit secta Machometi.

Quod verò dicit, quod diluuium venit in mundum, quia homines renuerunt esse Sarraceni, fatuum, & derisione dignum apud

omnes

omnes iudicandum est, vt patet ex dictis. immò diluuium venit in mundum, quia homines sequebantur viam corruptionis, & carnalitatis, quam postea Sarraceni insequuti sunt, Vnde Gen. 6. ita dicitur, Cumq; vidisset Deus terram esse corruptam omnis quippe caro corruerat viam suam super terram, dixit ad Noe, Finis vniuersæ carnis venit coram me, repleta est terra iniquitate à facie eorum, & Ego disperdam eos cum terra; quod autem consequenter dicit de Apostolis, manifesta est falsitas eius rationibus super assignatis. Tum quia Apostoli multis centenis annorum præcesserunt Machometum qui dicit se esse primum Sarracenorum, Tum secundo, quia ipsa Apostolorum doctrina est omnino contraria doctrinæ Machometi, vt clarissimum est symbolū fidei insipientibus, ab ipsis Apostolis ordinatum, & doctrinam Machometi ex alia parte. Machometus enim negat trinitatem, personarum in Diuinis, Apostoli cōfitentur. Ille negat Deum Patrem habere filium; Illi apertissimè confitentur. Ille perfidus negat Christum deum esse. Illi confitentur illum esse naturalem filium Dei consubstantialē Patri. Ille negat Christum mortuum esse; Illi pro humani generis redemptione profitentur crucifixum, mortuum, & sepultum; & sic de alijs. Vnde manifesta est falsitas, & stul-

stultitia in hac parte perfidi Machometi .
Et hoc de confutatione præsentis erroris .

Quadragesimus primus error confutatur .

Cap. XXXXVIII.

Amplius perfidus Machometus gravissimè super omnia errans blasphemus conuincitur deitatis omnia falsa , omnia erronea , omnia nephandissima , omniaq; stulta , & impia , quæ

in Alcorano suo , aut docet , aut iuber , aut futura seruantibus legem suam promittit deo imponit sicut docenti , aut sicut iubenti , aut sicut reuelanti , aut sicut promittenti .

Qui error est pessimus , Tum primo ex genere peccati , quia est peccatū blasphemix , quod omni alio maius est . Quod patet sic , peccatum blasphemix importare videtur quandam derogationem alicuius excellentiæ bonitatis , & præcipuè diuinæ . Deus autem , vt dicit Dionysius primo cap. de diuinis nominibus est ipsa bonitas . vnde quicquid deo conuenit pertinet ad bonitatem ipsius , & quicquid ad ipsum non pertinet longe est à ratione perfectæ bonitatis , quæ est eius essentia , quicumq; igitur , vel negat aliquid de Deo , quod ei conuenit , vel asserit de deo qd ei

ei non conuenit, derogat diuinæ bonitati .
Cum autem Machometus neget multa de
Deo , quæ ei conueniunt sicut Trinitatem ,
personarum generationem æternam, proces-
sionem Spiritus sancti, Diuinitatem à Chri-
sto, Incarnationem, mortem salutiferā Chri-
sti, potestatem iudiciariā in Christo, & mul-
ta alia sicut supra ostendimus discurrentes
per multos errores illius plurima insuper
asserit de Deo , quæ nullo modo ei conue-
niunt, vt quod à Deo, qui est summa veritas,
mendacia & errores quos ipse docuit in Al-
corano suo processerint . Item asserit de
Deo qui est summa bonitas , summa sancti-
monia quod ab ipso præcepta exiuerint illa
impia & stulta , quæ ipse iubet , & concedit
suis Sarracenis . Item asserit de Deo, qui fon-
talis plenitudo est omnis boni non plene re-
muneratus sit seruitores suos, cum eam non
daturum asserat aliam fœlicitatem illis, nisi
sensualem, & carnalem, quæ etiam commu-
nis est brutis animalibus, quare manifestum
est, quod blasphemus extitit derogando ex-
cellentiæ diuinæ bonitatis in ijs , quæ dicta
sunt per eum, quæ nos falsissima & erronea,
atq; blasphema supra ostendimus . Item est
insuper hic error Machometi pessimus, quo-
niam origo , & radix est omnium malorum
eius, vtpote per quem ad sui obedientiam,
quasi infinitas traxit gentes, data namq; est
fides

fides eius erroribus per simplices & ignaros homines tanquam ex ore, & auctoritate Dei loquentis de quo maxime intelligendū venit, quod de malis Prophetis Deus conqueritur Ierem. 23. dicens, Nolite audire verba Prophetarum, qui prophetizant vobis & decipiunt vos, visionem cordis sui loquantur non de ore Domini. Et infra: Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant, non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant: & infra. Audiui dicit dominus, quæ dixerunt Prophetę prophetantes in nomine meo mendacium. Et hæc sufficiant pro repellendo, & condemnando errorem prædictum.

Duodecim prerogativa fidei Christiana Religionis quibus distinguitur à secta Machometi, propter quas merito omnes ratione utentes deberent omni alia secta religiosa ad Religionem Christianam conuolare. Cap. XXXXVIII.

X superioribus bene consideratis colligere possumus duodecim excellentias, siue prerogativas dignitatis, quibus lex Christianorum à secta Machometi distinguitur propter quas Sarraceni, & quicunq; alij infideles si veræ beatitudinis

P

cu-

cupiunt participes fieri omni alia secta relicta ad fidem Christi ad Religionem Christianam extra quam non est salus deberent quam velociter concurrere, illi incorporari.

Excellit primo fides Christiana, quod habet originem summæ nobilitatis.

Secundo habet Magistrum & Doctorem summæ sanctitatis.

Tertio habet signa confirmantia diuinæ potestatis.

Quarto habet testes grandissimæ auctoritatis.

Quinto habet documenta irrefragabilis veritatis.

Sexto habet præcepta totius honestatis.

Septimo, Habet consilia perfectionalis sublimitatis.

Octauo, Habet prohibitiones omnis enormitatis.

Nono, Habet sacramenta meræ virtuositatis.

Decimo, Excellit fides Christiana quoniam non armorum violentia, aut tyrannica potentia, sed humilitate, & patientia, ac magnitudine est introducta.

Vndecimo, Habet existentiam incorruptibilis firmitatis.

Duodecimo, Habet promissa ineffabilis felicitatis.

Probemus singula breuiter, tamen quoniam
in

in superioribus plura eorum digesta sunt. Habet in primis fides, lexq. Christianorum originem summæ nobilitatis, quoniam non ab hominibus, nec casu, aut fortuna allata est, sed ab ore Dei processit. Isa. 33. Deus Iudex noster, Deus legifer noster, Deus Rex noster ipse veniet, &c. & Matth. 5. dicit. Aperiens os suum docebat eos, super quo dicit Augustinus: Aperuit os suum. Vnde Mahometus hoc etiam profitetur in pluribus locis dicit Evangelium à Deo datum fuisse Christo. Vnde ex persona Dei dicit dictum esse Christum. O Christe recole quomodo dedi tibi spiritum ut loquaris hominibus & docui te librum & sapientiam, & legem, Moyse. Et euangelium. Lex vero siue secta Machometi non habet originem cælestem, sed terrenam, non diuinam sed diabolicam: ut supra in cap. 3. manifeste ostendimus.

Secundo, Lex euangelica, siue Christianorum habet Magistrum & Doctorem summæ sanctitatis & gratiæ præ filiis hominum. Et infra. Vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ idest gratia sanctitatis præ consortibus tuis. Vnde Danielis 9. Sanctis sanctorum dicitur. Vnde etiam Machometus de eo dicit. Quod fuerit vir optimus, sapiens, de Spiritu sancto conceptus, Verbum & virtus Dei, non autem talis fuit Magister, & Doctor Saracenorum sectæ videlicet Machometus, qui non modo

non sanctus, sed sceleratissimus, idolatra, homicida, raptor, lubricus maximus ut supra ostendimus in principio huius tractatus.

Tertio, excellit lex Christianorum in hoc quod habet signa confirmantia diuinæ potestatis, quæ scilicet sola diuinitatis potestate fieri poterant, sicut est resuscitatio mortuorum, sanatio leproforum, cæcorum illuminatio, & huiusmodi, quæ innumerabilia per Christum & discipulos suos in nomine eius facta sunt, & fiunt per orbem vnde de Christo dicitur Luc. 6. Virtus de illo exibat & sanabat omnes, quoniam omne genus miraculorum fiebat per eum. Matth. 11. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, & pauperes evangelizantur. De signis vero quæ in nomine & fide eius per alios fiunt, dicitur. Marc. ult. Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur, In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quod biberint non eis nocebit. Cæterum nō solum sancti mortui huius Christianæ fidei veritatem miraculorū operatione confirmarunt, verum etiam viui eadem signorum virtute per orbem veritatem illius quotidie testantur. Secta vero Machometi nullis talibus signis, nullis huiusmodi miraculis per Machometum nec per suos con-

confirmata est, nec ostensa à Deo esse, unde ipse proficitur signa sibi non esse data, sed in armorum potentia venisse sicut supra in cap. 4. ostendimus.

Quarto, lex Christianorū in hoc excellit, quoniam habet testes grandissimæ auctoritatis. Habet quidem Prophetas sanctos veteris testamenti. Vnde Christus ait Io. 5. Scrutamini scripturas, ipsę testimonium perhibent de me. Vnde scriptura veteris testamenti testatur de Christo, determinando tempus aduentus eius. Gen. ult. Non auferetur sceptrum de Iuda, nec Dux de sēmore eius donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Item testatur scriptura de eo Danielis 9. Determinando aduentum sancti sanctorum, sub numero certo hebdomadarum. Item testatur de Christo determinando locum natiuitatis eius. Mich. 5. Et tu Bethleem Ephrata: ex te enim egredietur, qui sit Dominator in Israel. Item de Christo testatur determinando modum nascendi. Isa. 7. Ecce virgo concipiet & pariet filiū & vocabitur nomen eius Emanuel, quod interpretatur nobiscum Deus. Item testatur de eo determinando in eo diuinitatis maiestatem. Isa. 9. Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis; & sequitur vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, &c. Item testatur sacra scriptura antiqua.

de eo determinando modum conuersandi in paupertate & humilitate. Zachar. 9. Ecce Rex tuus tibi venit iustus & Saluator, & ipse pauper. Item præbet testimonium de ipso modum moriendi determinando, Isa. 53. Sicut ouis ad occisionem ducetur &c. Breuiter omnia Christi mysteria qua catholica fides credenda de eo proponit, ex veteri testamento habet apertissima, & clarissima testimonia. Cæterum, testes maximæ auctoritatis, nulla exceptione, maiores habet fides Christiana ex nouo testamento.

Habet in primis Ioannem Baptistam, quo, teste Christo, inter natos mulierum, maior nō surrexit. Cuius etiam sanctitatem Machometus commendat plurimum in Alcorano, capit. 5. Ioannes iste testimonium perhibet de Christo, ait. Ioannis 1. Hic est quem dixi, qui post me venturus est, ante me factus est, qui prior me scilicet dignitate est, & de plenitudine eius non omnes accepimus gratiam pro gratia; & infra; Cuius non sum dignus corrigiam calceamenti soluere, & infra. Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata mundi.

Præterea Christiana fides habet testimonium, suæ veritatis omnes sanctos Apostolos, qui Spiritu sancto suggerente ipsius symbolum fidei ediderunt, quibus Dominus ait, & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudæa,

æra, & Samaria vsque ad vltimum terræ.

Act. 1.

Amplius fides Christiana habet testes etiam eos, qui maximi apud Philosophos habiti sunt, sicut de Platone narrat Augustinus de Ciuit. Dei, lib. 8. & 10. Sicut etiam de Ter-
migmatro, & Sybillarum vaticinijs narrat La-
ctantius, lib. 4. cap. 6. De quibus, etiam Aug.
de Ciuita. Dei, & in sermone Natalis Do-
mini.

Secta vero Machometi nullum habet, quod sit
vera, aut à Deo demandata, veridicum te-
stem, non Prophetas, non Apostolos, non san-
ctos viros aliquos, vt manifestum est, quo-
niam nullum talem in toto Alcorano, nec in
libro, qui de doctrina eius dicitur in-
ducit.

Si vero dicant Saraceni quod habent, licet ibi
non inducantur, producant eos, & videam-
us qui sunt illi, & vnde orti, & quæ sit au-
ctoritas illorum, quæ Sanctimonia, quæ di-
gnitas, quæ sapientia, & libenter audientur.

Quinto lex Christianorū excellit in hoc, quod
habet documenta irrefragabilis veritatis.
Psal. 118. Inquit Propheta, principium ver-
borum tuorum veritas in æternum omnia
iudicia iustitiæ tuæ. Singulare testimonium,
& irrefragabilis veritatis legis Christi præ-
bet Machometus in cap. de Iona, ita dicens
suis Saracenis. Si in aliquo dubio de Alcora-

no essent, quod petant ab illis, qui ante eos acceperunt libros, scilicet à Christianis, & Iudæis. Secta vero Machometi nō habet irrefragabilem veritatem, sed est multis erroribus, multis sceleribus, aut blasphemijs plena, vt supra nos in cap. 4. ostendimus.

Sexto lex Christianorum excellit, quoniam habet mandata, & præcepta totius honestatis, splendoribus virtutum plena; sobrietatem, enim, & iustitiam docet, prudentiam, & virtutē, quibus nihil est vtilius in vita hominibus: Sap. 7. maxime cum inducat homines ad dilectionem Dei, & proximi, in quibus duobus lex pendet, & prophetæ. Hinc Propheta ait, Psal. 118. Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. Secta vero Machometi turpia præcipit, turpissima concedit, plena est fætoribus, & immunditijs, vt supra in cap. 4. Satis plene ostensum reliquimus. Vnde proprie figuratus est Machometus in reuelatione B. Ioannis per bestiā, & meretricem.

Septimo lex Christianorum præcellit, quia habet consilia perfectionalis sublimitatis, imperat enim inimicis charitatem, benignitatem odijs, vera maledictis subsidia, persequentibus patientiam, esurientibus victum imperat, & gratiam remunerationis promittit. Matt. 5. Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui vos oderunt, orate pro persequen-

sequentibus, & calumniantibus vos, vt sitis filij Patris vestri, qui in cœlis est.

Habet etiam consilia Euangelicæ perfectionis de quibus dicit. Matt. 19. Si vis perfectus esse vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in coelo, & veni, sequere me.

Sectæ vero Machometi non habet talia perfectionis consilia, sed iniqua, & impia, quæ latrones, & tyranni habent, puta, homicidiorum, violentiæ, rapinæ, vindictæ. Vnde Machometus neminem poenitere dicit nisi de iniuria sibi illata vindictam susceperit. Iubet captiuari, & occidi omnē non recipientem legem suam, & huiusmodi.

Octauo lex Christianorum excellit, quia habet prohibitiones omnis enormitatis, nullum enim malum permittit, tanquam perfectissima, sed omnia excludit & punienda prædicit, propter quod legislator Christus. Matt. 12. inquit, Dico autem vobis, quod de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines super terram reddent rationem in die iudicij. Sed si de omni verbo otioso multo magis de nociuo; & si de verbo, multo magis de facto. Tanta certe est legis Christi, & eius nobis est traditæ sapientiæ vis, vt in hominis pectus transfusa matrem omnium delictorum stultitiam, vno semel impetu expellat. Sectæ vero Machometi non est huiusmodi

modi, vt supra, cap. 4. ostendimus: multa iniqua, & impia permittit, & concedit: licet autem Machometus aliquando prohibeat aliqua peccata, vt rapinam, vel periurium, vel fornicationem, vel quædam alia mala, tamē ipsa prohibitio est quædam permissio; Dicit enim, ne faciatis talia, quia Deo non placēt; sed si feceritis, ipse est misericors, & miserator & indulgebit vobis de facili. Talis enim facilis indulgentiæ permissio equipollet permissioni delictorum, quia teste Gregorio facilitas veniæ intentium præbet delinquendi.

Nono lex Christianorum excellit, quoniam habet sacramenta miræ virtuositatis in remedium, & medicinam defectus, & vulnerum peccatorum. Habet inter alia Baptismi sacramentum, in quo lauatur, & purgatur anima à sordibus originalis peccati, & actualis, si inesse simul contingat; De quo Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Habet etiam sacramentum confirmationis, in quo datur Spiritus sanctus ad gratiæ augmentum, & ad robur spirituale animæ, contra insultus, & bella hostium spiritualium. Habet insuper sacramentum Eucharistiæ omnium sacramentorum excellentissimum, in quo sub vtrâq; specie Christus veraciter contentus vitam gratiæ præstat,

stat, se dignè sumentibus, Io. 6. Inquit ipse Saluator Christus, Panis, quem Ego dabo caro mea est pro mundi vita. Item idem, si quis mādūcauerit ex hoc pane uiuet in æternum. Item habet sacramentum Pœnitentię, quæ est secunda tabula post naufragium, & est medicamentum vulnerum, & spes salutis, per pœnitentiam enim peccatores saluantur, per eam Deus ad misericordiã prouocatur, & sic de alijs sacramentis.

Seçta verò Machometi in hoc, omni alia seçta perniciosior, nulla habet Sacramenta, licet ad designandum calliditate diabolica, quod ipse Machometus vtriusq; testamenti conseruator esset, & sic tanquàm propheta, vel Apostolus, siue Dei nuncius haberetur seruari præcipit primum sacramentum veteris legis, scilicet Circuncisionem; & primum noui, scilicet Baptismum; Omnes enim sub prædicta maledicta seçta aberrantes, masculi circunciduntur, & tam viri, quàm fœminæ aqua lauantur.

In vtroq; tamen manifestè errant, nec sacramenta aliqua tenent; sed tantum vmbatilem quandam similitudinem. Nam Circuncisio, quæ in octaua die fieri præcipitur, Leui. 13. in ætate adulta iuuenili, & ultra per ipsos fit, & sic prædicta Circuncisio, non est veteris testamenti, siue Mosaica, sed magis Ismaelitica. In Baptismo similiter errant;
tum

tum quia, non vtuntur eo in forma, qua Christus instituit, dicens Matt. vlt. Euntes docete omnes gentes baptizantes eas, in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Quocirca 1 otio illa, non est dicenda Baptismus Noui Testamenti. Tum secundo quia baptismus secundum doctrinam Apostolicā non iteratur, cum sit generatio spiritualis, quæ respondet generationi carnali, quæ nō est nisi vnica. Vnde ad Ephe. 4. Inquit Paulus Apostolus, Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma. Nam vt ait Glo. vna mors Christi, vnum baptisma consecrauit. Sarraceni verò fatuizantes sæpè, & sæpissimè abluuntur aqua. Vnde talis ablutio, nec rationem, nec nomen baptismi habere dicenda est. Tum tertio quia non videntur Sarraceni tali ablutione vti, nisi pro abstergendis corporalibus immunditijs; Nam de spiritualibus immunditijs nihil curare videntur, Vnde dicentes sic, Conseruate vtramq; legem, potius vtriusq; se manifestant corruptores. In hoc etiam sunt sine intellectu, vt credant huiusmodi lotiones tibiarum, & pedum &c. sibi proficere ad salutem. Interiora autem sunt lauanda, scilicet malitia cordis, incredulitas animi, & sordes peccatorum. Vnde Hier. 2. Inquit Dominus, laua à malitia cor tuum Hierusalem, vt salua fias. Vnde eis conuenit, quod Dominus in Euang. Matt.

23. Iudæis, quasi similia facientibus, ait, Vt vobis hypochritæ q̄ similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris apparent hominibus speciosa, intus verò sunt plena ossibus mortuorum, & omni spurcitia; sic & vos à foris apparetis homines iusti, intus autem pleni estis hypochrifi, & iniquitate.

Decimo fides siue religio Christiana excellit, quoniam non armorum violentia, aut potentia tyrannica non quæstus, aut commodi gratia, non terrenæ gloriæ aut carnalis voluptatis promissionibus introducta est; sed humilitate, sed patientia, sed miraculis; pauperibus etiam prædicantibus, & ad contemptum mundi, & deliciarum fugam inducentibus. Vnde 1. Corint. 1. dicit Apostolus, Videte vocationem vestram fratres, quia nō multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes, & infirma mundi eliget Deus, vt fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, vt ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret; vt non gloriatur omnis caro in conspectu eius.

Secunda verò Machometi, vt supra dictum est, per violentiam, per potentiam armorum, oppressionibus, depopulationibus, rapinis, atq; homicidijs introducta, plantata, & extensa est. Si quis verò ex parte Machometi velit

oppo-

opponere, quod Moyses cultores Idolorum expugnauerit, reducat ad memoriã prodigia & miracula, quæ ille fecerit in lege, & videbit, quod ex præcepto Domini hoc fecerit; similiter de Iosue filio Num, ad cuius verbũ Sol, & Luna steterẽ. Quæ miracula cum nõ possint fieri nisi à Deo, manifestum est, quod quicquid illi fecerunt, iussu Dei factum sit. Machometus verò nullum miraculum ostendit, quod sit in testimonium, vt ei credatur, cum officij sui non fuerit, nisi occidere homines, & latrocinari, & decipere aliena, & captiuare parentes cum liberis. Præterea illi sancti viri tunc expugnabant cultores Idolorũ Machometus persecutus est, & sui persequuntur populum Dei, qui vnum verum Deum Creatorem Cœli, & terræ adorant, colunt, & laudant.

Vndecimo excellit fides Christiana quoniam habet existentiam incorruptibilis firmitatis, Vnde psal. 118. dicitur in æternum Domine permanet Verbum tuum, & Matt. 24. dicit Dominus, Cœlum, & terra transibunt verba autem mea non transibunt. Secta verò Machometi non habet durationis firmitatem, nisi quantum duratura est apud eos armorum potentia, & facultas temporalis, vt ipsemet attestatur Machometus.

Duodecimo excellit fides Christiana, quoniam habet promissa ineffabilis felicitatis, quæ est

est visio facialis Omnipotentis Dei, & diuinitatis perfecta fruitionis suauitas: promittit siquidem seruatoribus suis felicitatem, ipsam, quam Angeli habent in cælo, quæ profectò ineffabilis est: Quæ enim lingua potest dicere, aut intellectus capere sufficit supernæ felicitatis quanta sint gaudia. Interesse Choris Angelorum, cum Beatis spiritibus semper persistere, præsentem Dei vultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo metu mortis affici, incorruptionis perpetuo munere lætari, Secta verò Machometi non promittit obseruantibus legem suam beatitudinem, nisi carnalem, & voluptuosam in potibus vini, mellis, & lactis, & in luxibus, & in mollibus lecti sternijs, sicut supra in cap. 38. notauimus, quæ etiam communia sunt brutis animalibus,

Quas quidem Christianæ fidei excellentias super omnem aliam sectam; Vtinam Sarraceni, alijq; infideles sanis oculis attentè considerarent: Nam si facerent, credimus, si eis saluationis verus appetitus inesset, illustrante illo qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ad Christianam religionem magna cum deuotione festinarent.

*Ratio assignatur quare ad hanc Machometi
sectam, licet sceleratissima tanta popu-
lorum multitudo confluit.*

Cap. XLIX.

Cum autem fides Christiana, ut iam supra ostendimus tot excellētijs, & nobilitatis prærogatiuis super omnes leges privilegiata sit, atq; virtutum floribus tota plena, super omnem aliam sectam emineat; secta q; Machometi, siue Sarracenorum erroribus, & spurcitijs perfusa sit, mirum fortasse aliquibus videbitur, & quæstione dignum. Cur ad prædictam Machometi sectam tanta hominum multitudo, & populorum diuersitas confluerit, maximè cum ratio naturalis hominis, ut ait Philosophus i. Ethic. semper ad optima deprecetur. Sed ad hanc quæstionem, faciliter respondetur, si considerentur astutia, & via, quibus versutijs vsus est Machometus ad introducendam sectam suam, & quibus posset errorem suum tegere, & Christianæ fidei veritatem in opinione stultorum, & insipientium hominum deprauare: de quibus, quia plura superius percurrimus, pauca subiungemus. Fuerunt autem quinque viae, siue astutiae Machometi, quæ contrariæ

traria sunt vijs, quibus fides Catholica stabilitatem suscepit; de quibus S. Tho. 1. contra Gent. cap. 6. loquitur.

Prima est, quod carnalium voluptatum promissionibus ad quarum desiderium carnalis concupiscentia instigat populos allexit; promisit enim hominibus legem suam scientibus, legem carnalem, & voluptatibus plenam, qualem sibi præparari optabat; ibi carnum, & omnium generum fructuum vsû ibi lactis, vini, & mellis riuulos, & aquarum splendentium cursum, ibi pulcherrimarum mulierum, & Virginum amplexus, & luxus, quibus summa paradisi eius describitur; quæ omnia obedientibus sibi promittit, sicut plenius supra in c. 38. tetigimus. Vnde non mirum, si carnalis, & bestialis populus sequutus est illum. Fides vero Christiana è conuerso intrauit; Non enim carnalia promittit, non voluptates carnis, sed felicitatem, qualem ipsi Angelici spiritus habent, quæ ineffabilis est, & incomprehensibilis, quemadmodum supra in præfato cap. 38. persequuti sumus.

Secunda via qua Machometus vsus est ad alligandum populos ad sectam suam, quod præcepta dederit promissis conformia, carnali voluptati habenas relaxans, quibus in promptu est à carnalibus hominibus obedire. Vt enim Tullius narrat, benedixisse Polienem,

CIVV

Q volu-

voluptatem escam esse malorum, qua capiuntur homines, vt pisces hamo; Et Virgilius in Buccol. Trahe vnumquemq; sua voluptas. Hac ratione vt dicit Lactantius Epicureorum disciplina multo celebrior semper fuit, quam ceterorum; non quia verum aliquid affert, sed quia multos ad populare nomen voluptatis inuitat, dicens voluptate esse maximum bonum. Non sic autem lex Christiana processit, in qua voluptates carnis maxime prohibentur, & omnia, quae in mundo sunt contemni docentur, quae verè à tota multitudine hominum appetuntur, vt sunt libidines, & delectationes gulæ, & honores mundani, quibus animi mortalium maxime afficiuntur, vt dictum est. Vnde i. Io. 3. Nolite diligere mundum, nec ea quae in mundo sunt; si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo; quoniam omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitae; quibus exhortationibus animos mortalium assentire maximum miraculum est; & manifestum diuinæ inspirationis opus; vt contemptis visibilibus, sola inuisibilia capiant.

Tertia via qua Machometus processit, fuit, quod documenta veritatis non attulit, nisi quae de facili à quolibet mediocriter sapientiae naturalis ingenio, agnosci possint; quin potius

vera,

vera, quæ docuit fabulis, & falsissimis doctrinis, miscuit; ut quod Deus sit vnus, sitq; creator omnium rerum, & quod ei timor, & honor exhibendus sit. At quod pietatis opera exercenda sint, quilibet, etiam parum doctus intelligit esse facienda, & quæ etiam, antequam ipse Machometus illa scriberet, in Euang. plenius continentur. Lex verò Religionis Christianæ plurima documenta tradit veritatis diuinitus hominibus reuelatæ, quæ excedunt totius humani intellectus virtutem, & facultatem; ut est Trinitas personarum in vnitæte Essentiæ Diuinæ, generationis arcānum, Diuinæ Incarnationis mysterium, & Eucharistiæ ineffabile sacramentum, & similia, quæ omnia superant omnem creatum intellectum; de quibus Ecclesiast. 3. dicitur, Multa supra sensum hominis ostensa sunt tibi, & Propheta in psal. 118. Considerabo mirabilia de lege tua. Item, mirabilis facta est scientia tua, ex me confortata est, & non potero ad eam. Id est ex me attingere. Et Apost. 1. Corinth. 2. Quæ sunt Dei nemo nouit, nisi Spiritus Dei; Nobis autem reuelauit per Spiritum sanctum.

Quarta via, qua Machometus in propagatione suæ legis vsus est, sicut in cap. præcedenti diximus, fuit tyrannica violentia, & potentia armorum. Non enim signa adhibuit supernaturaliter data, quibus solis diuinæ in-

spirationis conueniens testimonium adhibetur, dum operatio visibilis, quæ non potest esse nisi diuina, ostendit Doctorem veritate inuisibiliter inspiratum. Vbi notandum, quod non aliqui sapientes in rebus diuinis exercitati, & humanis, à principio crediderunt ei; sed homines bestiales in desertis morantes, omnis doctrinæ diuinæ prorsus ignari, per quorum multitudinem, alios armorum violentia in suam legem coegerunt. Illustris verò Christiana Religio, non sic armorum potentia introducta est, vt in præcedenti cap. quia Deo non placent violenta obsequia; sed miris prodigijs, & operibus visibilibus, quæ totius naturæ superant virtutem, & facultatem, videlicet mirabili curatione languorum, mortuorum resuscitatione, cælestium corporum mirabili mutatione; & quod mirabilius est humanarum mentium inspiratione; Vt Idiota, & simplices dono Spiritus sancti repleti summam sapientiam, & facundiam in instanti consequerentur. Vnde soli Christiani, prædicationibus, martyrio, & miraculis, non vi aliqua temporali, omnium nationum gentibus Christi fidem suaserunt, quod Propheta ita spiritu præuidens ait, In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Vnde Lactantius dicit, Denique nulla gens tam inhumana est, nulla Religio tam remota,

cui

cui aut possessio Christi, aut sublimitas Maiestatis ignota sit.

Quinta via, qua Machometus in dilatazione legis suæ usus est, fuit, quia enim nulla divina oracula præcedentium Prophetarum, ei testimonium perhibent, quin potius, quasi omnia veteris, & noui Testamenti documenta, fabulosa narratione deprauat, vt patet eius Alcoranum inspicientibus, astuto consilio libros veteris, & noui Testamenti suis sequacibus non relinquit legendos, ne per eos falsitatis argueretur. E conuerso verò, quia fides Christiana ex lege veteri, & Prophetarum oraculis veritatis suæ habet clarissima testimonia, Christus mandat scrutari scripturas, dicens Io. 5. scrutamini scripturas. Illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me.

Ex quibus satisfactum esse creditur ad questionem, qua quærebatur. Quare tanta populorum multitudo sectæ Machometi erroribus, & fœtoribus plenæ adhæserit. Nec de hoc debent multū homines admirari, qui in nobilissima Christiana religione militant; quoniam, vt scriptura sancta testatur stultorum infinitus est numeros, Eccl. 1. Et Matt. 20. dicitur, multi sunt vocati, pauci vero electi; Vnde etiam maior est vilium rerum, quam preciosarum multitudo, vt ferri, plumbi, quam argenti, & auri, & pauciores pre-

ciosi lapides, quàm non preciosi :

Sed hic pulsare posset aliquorum animos, quare Deus permiserit, quod Machometus tot gentes ad legem suam sacrilegam, & damnatissimam attraxerit.

Ad hoc ad præsens dici posset, hoc contigisse, propter sectam Christianorum Orientaliũ, Africanorum, & propter peccata Idolatrarum. & Iudæorum. Secta enim illa incepit in Arabia, & destinata est in Oriente, & in Occidente in Africa. Scimus autem, quod Christiani Orientales, pro magna parte facti erant hæretici varijs hæresibus, scilicet Arrianorum, & aliorum hæreticorum; ut testatur Hieronymus scribens damaso Papæ, & habetur cap. Quoniam vetus Oriens, & Africa in hæresi Donatistarum. In Arabia autem gens inculta erat Idolis dedita, & inter istas gentes multi falsi Iudæi inimici Christi, propter quod dati sunt meritò in reprobum sensum, ut mendacijs credentes errorum tenebris inuoluerentur. Iuxta quod dicit Apostolus 2. ad Thess. 2. Eo quod charitatem veritatis non receperunt, ut salui fierent. Ideo mittet illos Deus, idest, permittet venire in operationem erroris, ut credant mendacio, idest, falsæ doctrinæ, ut iudicentur omnes, scilicet, iudicio condemnationis, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati, quod nos in Machome-

to cernimus esse adimpletum. Posset etiam tanta dilatio illius sectæ adscribi Christianorum præsentium peccatis, & negligentia, quorum charitas friguit, ut quasi nullus pro gloria nominis Christi velit militare aduersus illos. Hinc crescunt illi continuè, & dilatant se plurimum occupantes terras, & dominia Christianorum, & Christianus populus diminuitur: planè audemus dicere, quod sicut propter peccata Israelitarum Arca domini Philisteis est tradita, ita etiam propter peccata Christianorum, & ingritudinem Terra sancta tradita est in manibus impiorum Sarracenorum, & eisdem demeritis Constantinopolitana Ciuitas Imperialis paucos ante dies cum multis adiacentibus populis, non sine máximo Christianitatis opprobrio Turcarum feruituti subacta est.

*Exhortatio Principum Christianorum ad
manifurgendum contra Turcum.*

Cap. Vltimum.

QUONIAM decurſis pro noſtra mediocritate errorum, & reprobationibus quos in ſecta damnatiſſima perfidi Machometi ſancta fidei Catholica magis repugnare cognoui-
mus ad metam propoſiti noſtri Dei manere

Q 4 vtcunq;

profecti sumus superest vt aliquantula exhortatione ad Christianos Principes in hac dieta conuenturos, & in eorum personis absentes tractatulum nostrum claudamus; quæ eorū Religiosos animos moneamus vt postposito omni tempore, omniq; excussa ignauia ad extirpandam damnatissimam Machometi sectam eiusq; gentem, quæ incredibili seueritate fidem Christianam, & Christi nomen gloriosum molitur extinguere viriliter insurgant. Vtinam tantam in primis apud Diuinitatis clementissimum fontem, auctoritatis gratia verbis nostris mereamur concedi, vt aliquem fructum sint apud Deos habitura. Appello autem, vos Inuietissimi Reges, vos hortor atq; oro maximi Principes, cæteri q; magnates & Magnifici Domini vt aliquando excitemini contra hunc Christi hostem crudelissimum dico Tuscum qui hoc nostro lugubri quo Christi nomen delere, euertere q; Christianam Religionem radicitus ardet. Ad quod quatuor maxime nobilissimos animos vestros mouere & inducere debent. Primum est Saluatoris nostri Iesu Christi, & Domini amor, & zelus honoris eius. Secundum est amor Reipublice Christianæ. Tertium est honor & gloria vestra. Quartum est amplitudo remunerationis promissa militantibus hac sancta militia.

In primis vos, clarissimi Principes, excitare debet ad expugnandum hunc hostem Christi & deuastatorem Religionis Christianæ, Amor Dei, & Saluatoris vestri, quem toto corde, tota anima, totisq; viribus amare tenemini: plane si amatis sicut debetis profecto zelabitis honorem illius & iniurias, ac blasphemias illius patienter non feretis. Ait enim Dominus Malach. 1. Si ergo Pater ego sum ubi est honor meus? Et sanctus Propheeta Dauid ait, Nonne qui oderunt te Domine oderam, & super inimicos tuos tebescebam? Et idem, zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me: plane qui eum veraciter amat, nullis pro defendendo illius honore periculis se exponere formidat, non curat ignominiam, non tormenta sentit, non mortem denique timeret. Charitas enim ut ait Euangelista, Ioannes expellit timorem, Et ut ait Tullius, Nemo iustus potest esse, qui mortem, qui exilium, qui egestatem timeret. Certè ab amore Dei videtur exclusus qui iniurias Dei repellere potest, & negligit. Si enim ut testatur Ambrosius lib. de officijs, Qui non repellit à socio iniuriam si potest tam in vitio est, quàm ille qui fecit. Quid sentitis de vobis, O Principes clarissimi, si iniurias, si opprobria, si blasphemias Dei vestri, & Saluatoris

Q 5

toris nostri Iesu Christi cum possitis repellere, propellere neglexeritis. Audite quæ sacri Pontifices Anastasius & Damasus dicunt; Qui potest obuiare, & perturbare perversos, & non facit, Nihil est aliud quam fanere impietati eorum. Notate bene oro quid dicat Ambrosius. Quid nos dignum referimus nostro Creatori cuius cibo vescimur, & dissimulamus eius iniurias &c. Quanta putatis Præstantissimi Domini Principes, damnatione digni habendi venitis, quæ cum inter vos discordatis miro ardore, & furoris libidine vestras iniurias vlcisci contenditis ita ut pro illis vindicandis pericula & mortes subire non formidatis, & Christi Domini Saluatoris nostri gratia cuius regna, & Dominia tenetis iniurias & blasphemias cum damnabili patientia præteritis: Adimpletur quod Hieronymus ait; Nationes aduersariorum mortali odio persequimur, blasphemantibus Deum clementem, porrigimus manum. Non sic vos o Christianissimi Principes agere velitis, sed expurgimini aduersum illam spurcissimam gentem Turcorum, quæ præter hoc, quod terram Sanctam Saluatoris nostri præsentia honoratam occupat violenter. Vnde Christiana Religio sumpsit exordium, fontem. Vnde Evangelicæ, & Apostolicæ doctrinæ fluentia
in

in totum orbem emanarunt, altare Sanctum in quo Agnus immaculatus Christus pro humani generis redemptione est immolatus à Christi blasphemijs in dies non cessat; negat enim Christi diuinitatem, Regalem maiestatem, Incarnationis pietatem, mortem, salutarem, Iudiciariam potestatem, & alia fidei sacramenta deridet, & ultra hoc persecutiones maximas continue populo Christiano ingerunt, Excitate vos (clarissimi Principes) ut pugnemus pro fide nostra, pro gloria Saluatoris nostri.

Præterea secundo vos Illustrissimi Principes mouere debet ad expugnandum hunc acerrimum hostem Amor reipublicæ Christianæ: tãta ut priscorum exemplis instruimur, fuit apud antiquos sollicitudo pro republica seruanda, & augenda, ut pro salute illius nullis periculis, nullis laboribus, aut incômodis parcendum esset. Si enim illi Pagani nullum periculum dicebant esse vitandum pro Reipublicæ suæ idest populi salute non redempti pretioso sanguine Christi, non regenerati Sacramentis eius, non viuificati vita sua & pro salute tantum temporali ex amore carnali Patriæ & laudum cupidine, nec ad salutem animarum, nec ad honorem Dei tot & tanta fecerunt, Quid debent facere Christiani Principes, p Republica Christia

na idest pro populo Christiano Christi sanguine redempto electo ab eo & vocato in admirabile nomen suum, de quo Apostolorum Princeps ait. Vos estis genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis 1. Petri 2. Pro quo populo tuendo tam ardentius, liberiusq; vos clarissimi Principes assurgere debetis quanto maioribus, atq; periculosioribus damnis Rempubli- cam Christianam ipsi Turchi hostes gra- uissimi nunc affligere cupiunt, non enim vr- bis vnus aut cuiuscunq; opulentissimi re- gni, sed totius fidei Christianæ plane res agi- tur. Fidei enim damnum eo detestabilius esse creditur, quo fide deficiente nihil profi- cit quicquid vltius continetur, Nullæ nãq; maiores diuitiæ dicit Augustinus, nulli tesau- ri, nulli honores, nulla huius mundi maior substantia, quàm fides Catholica; Non ani- maduertitis pijsimi Principes proximos ve- stros non solum corporibus perire sed ani- mabus. O quã multi sunt pro dolor Chri- stianorum, qui in seruitutem Turcorum du- cti, vel voluptate tracti, aut persuasione- bus seducti, aut tormentorum metu fracti à fide Christi sine qua non est salus damnabiliter apostatant. Quis insuper sine lachrymarum profluvio possit comemorare damna, inco- moda, dolores, anxietates, angustias, lamen- tatio-

raciones, infamias, derisiones, vituperia, rapinas, violentias, seruitutes ac mortes illatas Christianis per Turcos, euersas vrbes, templa arsa, & profanata, vniuersaq; decora Religionis Christianæ, ab illis impijs canibus pedibus conculcata, O indignum facinus, ò iniurias non sustinendas, ò scelera, nullo pacto patienter ferenda. Plane Illustrissimi Principes si in pectoribus vestris Reipublicæ Christianæ siue proximorum, vestrorum quos vt vos magistro nostro Christo docente, diligere debetis; Charitas regnat nulli labori, nulli periculo, non morti parcendum erit pro salute Reipublicæ vestræ. Attendite quod sicut Christus posuit animam suam pro nobis, & nos debemus animas nostras pro fratribus nostris ponere 1. Io. 3. Audite quæso quid Illustris Princeps Iudas Machabæus ait ad Duces & Tribunos, & Centuriones populi sui. Accingimini & estote parati mane vt pugnetis aduersus nationes has, quæ conuenerunt disperdere nos & sancta quoniam melius est nobis mori in bello, quàm videre mala gentis & sanctorum 1. Machab. 3. An non vident excellentiæ vestræ (præstantissimi Principes) fortissimum hunc hostem non dormire sed celerrimè nos inuadere exercitu robustissimo, animo truculentissimo, rebus aparatissimis

mis nos dirutum venire? Quid ergo cunctamini? quid expectatis? An aut Ecclesiā Christi prædam faciat hic Draco, Quinimo expergiscimini potius, viresq; vos ostendite Reipublicæ vestræ tuitionis & defensionis debitam, redituroro oro ac oro alias damnationis periculum vobis imminere credite. Ait enim beatus Isidorus, Non modo Hispaniarum, sed totius Ecclesiæ iubar singulare: habetur in capitulo Principes 23. q. 5. Cognoscant Principes sæculi deo se debere reddituros rationem propter Ecclesiā, quā Christo tuendam suscipiunt. Nam, siue augeatur pax, & disciplina Ecclesiastica per fideles Principes, siue solvatur ille scilicet Christus rationem exiget qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.

Amplius tertio mouere debet excellentias vestras Clarissimi Principes ad Rempublicam Christianam tuendam honor vester quem quanto nobiliores estis, tanto cariorem habere debetis. Summa autem militiæ salus, vt ait Gregorius inter alia bona hoc est obedientiam Reipublicæ, vtilitatibus exhibere. Teste etiam Vegetio inter alia sacramentum militiæ hoc continet nunquam deserturos militiam, vel mortem refuturos pro republica. Hoc ergo maxime ad honorē Principis pertinet salutē Reipublicæ

publicæ Christianæ sollicitudinem suam impendere : & pro illius tuitione viriliter decertare. Hinc semper in aduersitatibus Principibus Christianis, Regibus & Imperatoribus solita est contra hostes fidei auxilium postulare vt August. ait in cap. maximus, & in cap. presbyteri 23. q. 5. & Conc. Cartaginense vt in cap. ab Imperatoribus eadem causa, & quæstione, sane è contra summa Principum Christianorum & militum ignominia est si circa tuitionem Reipublicæ Christianæ inueniantur negligentes. Quamobrem pro honore vestro Clarissimi Principes excitate vos aduersus Turcos in defensionem Reipublicæ vestræ incumbite in vestram, atq; perpetuam laudis gloriam. Maxime cum constet clarissimè, & magnitudine animi rei militaris peritia, Militum robore, & splendore armorum illo multo præstantiores esse, Constat insuper populos vestros fore industrios, sagaces, prouidos, fortes, viriles, robustos, constantes, probos, atq; ad res omnes gerendas maxime aptos, Illud; genus Barbarum esse inerme, ignauum, vilissimum, timidum, confusum, instabile fux, muliebri ritu togatum, & laruaturn, & ab omnibus probis viris maxima pars derisibile, quod etiam causa iustior ac sanctior vestra sit quis dubitat cum populus ille barbarus

barus Machometum scelerum omnium inuentorem, spurcissimarum libidinum patrē, atq; omnium hæresum renouatorem extollit, tuetur, vitamq; pro eo fudit: vos sanctorum ciues populus electus vnigenitum Dei filium verum Deum sanctissimum hominem adoratis & colitis, eiusq; Religionem virtutibus omnibus plenam defenditis, atq; tuemini. Vos etiam o Ecclesiastici Principes, & animarum Rectores, quos Christus specialiter participes effecit honoris sui expergiscimini & videte, quod oues vobis commissæ à Lupis idest Turcis dilaniantur, rapiuntur & crudelissimè occiduntur. Attendite qđ bonus Pastor iuxta Magistri nostri doctrinam animam suam ponit per ouibus suis si animam multo amplius Prælati substantiā dare tenentur. Spectare autem videtur ad charitatem vestram in tanto Christiani populi necessitatis articulo de bonis Ecclesiasticis ad expensas armatorum profuse largiri, vt enim beatus Ambrosius ait Aurum Ecclesia habet non vt seruet sed vt erogat, & subueniat in necessitatibus. Planè si sacrilegij crimen esse dignoscitur res pauperum pauperibus non erogare sacrilegæ crudelitatis diuites Prælati arguendi venirent qui in tanta necessitate Ecclesiæ subuenire recusarent.

Ca-

Cæterum quarto, vos ô clarissimi Principes mouere debet & vehementer accendere ad hoc sæpe commemoratum pietatis opus, excellentia remunerationis, quæ hac sacra militia defudantibus ab ipso summo Regum Rege Christo Salvatore nostro promittitur. Si enim apud Principes sæculi Miles Militum meretur Præconijs, magnis extollitur, qui pro Domini sui honore, aut patriæ defensione strenue militat, fortiter pugnat, hostes propulsat bellando perseverat vsq; quo ad plene de hoste triumphat, quanto magis spectanda sunt amplissima præmia honoris singularis, coronæ immortalis, gloriæ hac in vita, & ampliora in alia à summo Rege, qui est infinitæ & ineffabilis magnificentiæ ab ipsis, qui ex diuino amore, & fidei deuotione exponunt se contra hostes fidei, propter quod ait Bernardus huiusmodi Militibus securè procedite Milites, & intrepido animo inimicos crucis Christi propellite; & sequitur, Quàm ô gloriosi reuertuntur victores de prælio, quàm beatè moriuntur Martires in prælio. Et Leo papa Quartus scribens exercitui Francorum vt in cap. omni 23. quæst. 8. Ita, inquit, omni timore, atq; horrore deposito contra Inimicos Sanctæ Fidei, & aduersarios omnium Religionum agere viriliter studete, nouit enim om-

nipo-

nipotens si quilibet vestrorum morietur, quod pro veritate fidei & saluatione patrię ac defensione Christianorum mortuus est, Ideo ab eo cœleste pręmium consequitur, de quo Apostolus inquit 1. Corint. 2. Oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quę pręparauit Deus ijs qui diligunt eum.

LAUS DEO.

INDEX CAPITVM

QVÆ IN HOC OPERE
CONTINENTVR.

E descriptione Machometi.

Cap. primo. fol. 9

*Machometus nō verus Dei pro
pheta, sed falsus esse monstra-
tur cap. 2. fol. 20*

*Improbantur quadā quæ Ma
chometus de se mendaciter asserit c. 3. fol. 26*

*Quod secta, siue doctrina Machometi tradita
in Alcorano nō sit lex à Deo data c. 4. fol. 31*

*De principijs seu fundamentis quibus utendū
est in reprobatione errorum Machometi
cap. 5. fol. 45*

*Describuntur principales errores Machometi
reprobandi cap. 6. fol. 47.*

De errore primo, & eius cōfutatione c. 7. fol. 51

*Secundus error Machometi reprobatur capit.
8. fol. 57*

Tertius error Machometi confutatur capit.

9. fol. 69

Quartus error Machometi reprobatur capit.

10. fol. 78.

Quin-

Quintus error Machometi confutatur capit.
11. fol. 91

Sextus error ipsius Machometi confutatur ca-
pit. 12. fol. 102

Septimus error ipsius Machometi confutatur.
cap. 13. fol. 110

Octauus error ipsius Machometi confutatur
cap. 14. fol. 115

Nonus error ipsius Machometi confutatur.
cap. 15. fol. 121

Decimus error Machometi confutatur capit.
16. fol. 126

Vndecimus error Machometi confutatur ca-
pit. 17. fol. 130

Duodecimus error Machometi confutatur ca-
pit. 18. fol. 133

Decimus tertius error Machometi confutatur
cap. 19. fol. 138

Decimus quartus error Machometi confuta-
tur cap. 20. fol. 143

Decimus quintus error cōfutatur c. 21. fol. 145

Decimus sextus error confutatur c. 22. fol. 151

Decimus septimus error cōfutatur c. 23. fol. 154

Decimus octauus error cōfutatur c. 24. fol. 156

Decimus nonus error confutatur c. 25. fol. 160

Vigessimus error confutatur cap. 26. fol. 161

Vigessimus primus error confutatur capit.
27. fol. 165

Vigessimus secundus error confutatur capit.
28.

28.

Vigefimus tertius error confutatur capit.

fol. 167

29.

Vigefimus quartus error confutatur capit.

fol. 169

30.

Vigefimus quintus error confutatur capit.

fol. 171

31.

Vigefimus sextus error cōfutatur c. 32

fol. 174

Vigefimus feptimus error confutatur capit.

fol. 173

33.

Vigefimus octauus error confutatur capit.

fol. 176

34.

Vigefimus nonus error Machometi confuta-

fol. 179

tur cap. 35.

fol. 181

Trigefimus error confutatur cap. 36.

fol. 186

Trigefimus primus error confutatur capit.

37.

Trigefimus fecundus error confutatur capit.

fol. 187

38.

Trigefimus tertius error confutatur capit.

fol. 193

39.

Trigefimus quartus error confutatur capit.

fol. 194

40.

Trigefimus quintus error confutatur Macho-

fol. 199

meti cap. 41.

fol. 103

Trigefimus sextus error confutatur capit.

42.

Trigefimus feptimus error confutatur capit.

fol. 206

43.

Tri-

fol. 209

Tri-

Trigesimus octauus error confutatur capit.

44.

fol. 210

Tricesimus nonus error cōfutatur c. 45. fol. 211

Quadragesimus error cōfutatur c. 46. fol. 212

Quadragesimus primus error confutatur cap.

47.

fol. 215

Duodecim prerogatiua fidei Christiana Religionis quibus distinguitur à secta Machometi, propter quas merito omnes ratione videntes deberent omni alia secta relicta ad Religionem Christianam conuolare capit.

48.

fol. 217

Ratio assignatur quare ad hanc Machometi sectam, licet sceleratissima tanta populorum multitudo confluit cap. 49. fol. 232

Exhortatio Principum Christianorum ad insurgendum contra Turcum c. ult. fol. 239

F I N I S.

398.682.1